Plan-MER
Omgevingsvisie Etten-Leur

projectnummer 0254419.101
definitief
27 oktober 2020

Understanding today.
Improving tomorrow.

Plan-MER Omgevingsvisie Etten-Leur

projectnummer 0254419.101

definitief
27 oktober 2020

Auteurs
Bastian van Dijck
Daan Hollemans

Opdrachtgever
Gemeente Etten-Leur

datum vrijgave	beschrijving revisie	goedkeuring	vrijgave
27-10-2020	definitief	drs. B. van Dijck	Ing. E. Boonman

Inhoudsopgave

		Blz.
1	**Inleiding**	**1**
1.1	Aanleiding en context	1
1.2	Dit milieueffectrapport (MER)	1
1.3	Leeswijzer	2
2	**M.e.r.-procedure Omgevingsvisie Etten-Leur**	**4**
2.1	Waarom een plan-m.e.r.?	4
2.2	De Omgevingsvisie Etten-Leur en de m.e.r.-plicht	4
2.3	Procedurele en inhoudelijke eisen aan m.e.r.	5
2.5	Wijzigingen in de uitgangspunten van dit MER ten opzichte van de NRD	9
3	**De Omgevingsvisie Etten-Leur: Ambities, deelgebieden en locatieverkenningen**	**10**
3.1	Algemeen	10
3.2	Leidende principes	11
3.3	Ontwikkelstrategieën deelgebieden	12
3.3.1	Algemeen	12
3.3.2	Woongebieden	14
3.3.3	Centrumgebied	20
3.3.4	Werklocaties	21
3.3.5	Buitengebied	26
3.4	Mobiliteit	29
3.5	Milieudoelen	33
4	**De referentiesituatie: de huidige en toekomstige staat van de leefomgeving**	**37**
4.1	Definitie referentiesituatie	37
4.2	Staat van leefomgeving	38
4.2.1	Staat van Etten-Leur algemeen	38
4.2.2	Staat van het centrumgebied	42
4.2.1	Staat van de woongebieden	43
4.2.2	Staat van de werkgebieden	45
4.2.3	Staat van het buitengebied	46
4.2.4	Staat van landschap en groen	48
4.2.5	Staat van natuur	50
4.2.6	Staat van cultuurhistorie en archeologie	52
4.2.7	Staat van bodem	52
4.2.8	Staat van water en klimaat	54
4.2.9	Staat van verkeer en mobiliteit	56
4.2.10	Staat van geluid	57
4.2.11	Staat van luchtkwaliteit	58
4.2.12	Staat van trillingen	60
4.2.13	Staat van geur	61

4.2.14 Staat van licht 62
4.2.15 Staat van veiligheid 63
4.2.16 Staat van energie 65
4.2.17 Staat van gezondheid 67

5 Beoordelingskader en onderzoeksmethodiek 70
5.1 Welke activiteiten worden in het MER onderzocht? 70
5.2 Welke alternatieven, varianten en scenario's worden in het MER onderzocht? 71
5.3 Maximale ontwikkelingen en cumulatie 71
5.4 Welk beoordelingskader wordt in het MER gebruikt? 71
5.4.1 Beoordelingskader ambities Omgevingsvisie 72
5.4.2 Beoordelingskader locatieverkenningen wonen, werken en mobiliteit 73
5.5 Wat is het detailniveau van het MER en hoe worden effecten bepaald? 73

6 Beoordeling ambities Omgevingsvisie 76
6.1 Landschap en groen 76
6.1.1 Effecten van Omgevingsvisie 76
6.1.2 Conclusies en aanbevelingen 77
6.2 Natuur 77
6.2.1 Effecten van Omgevingsvisie 77
6.2.2 Conclusies en aanbevelingen 78
6.3 Cultuurhistorie en archeologie 79
6.3.1 Effecten van Omgevingsvisie 79
6.3.2 Conclusies en aanbevelingen 79
6.4 Bodem 80
6.4.1 Effecten van Omgevingsvisie 80
6.4.2 Conclusies en aanbevelingen 80
6.5 Water en klimaat 81
6.5.1 Effecten van Omgevingsvisie 81
6.5.2 Conclusies en aanbevelingen 81
6.6 Verkeer en mobiliteit 82
6.6.1 Effecten van Omgevingsvisie 82
6.6.2 Conclusies en aanbevelingen 82
6.7 Geluid 83
6.7.1 Effecten van Omgevingsvisie 83
6.7.2 Conclusies en aanbevelingen 84
6.8 Luchtkwaliteit 85
6.8.1 Effecten van Omgevingsvisie 85
6.8.2 Conclusies en aanbevelingen 86
6.9 Trillingen 87
6.9.1 Effecten van Omgevingsvisie 87
6.9.2 Conclusies en aanbevelingen 87
6.10 Geur 88
6.10.1 Effecten van Omgevingsvisie 88
6.10.2 Conclusies en aanbevelingen 88
6.11 Licht 89

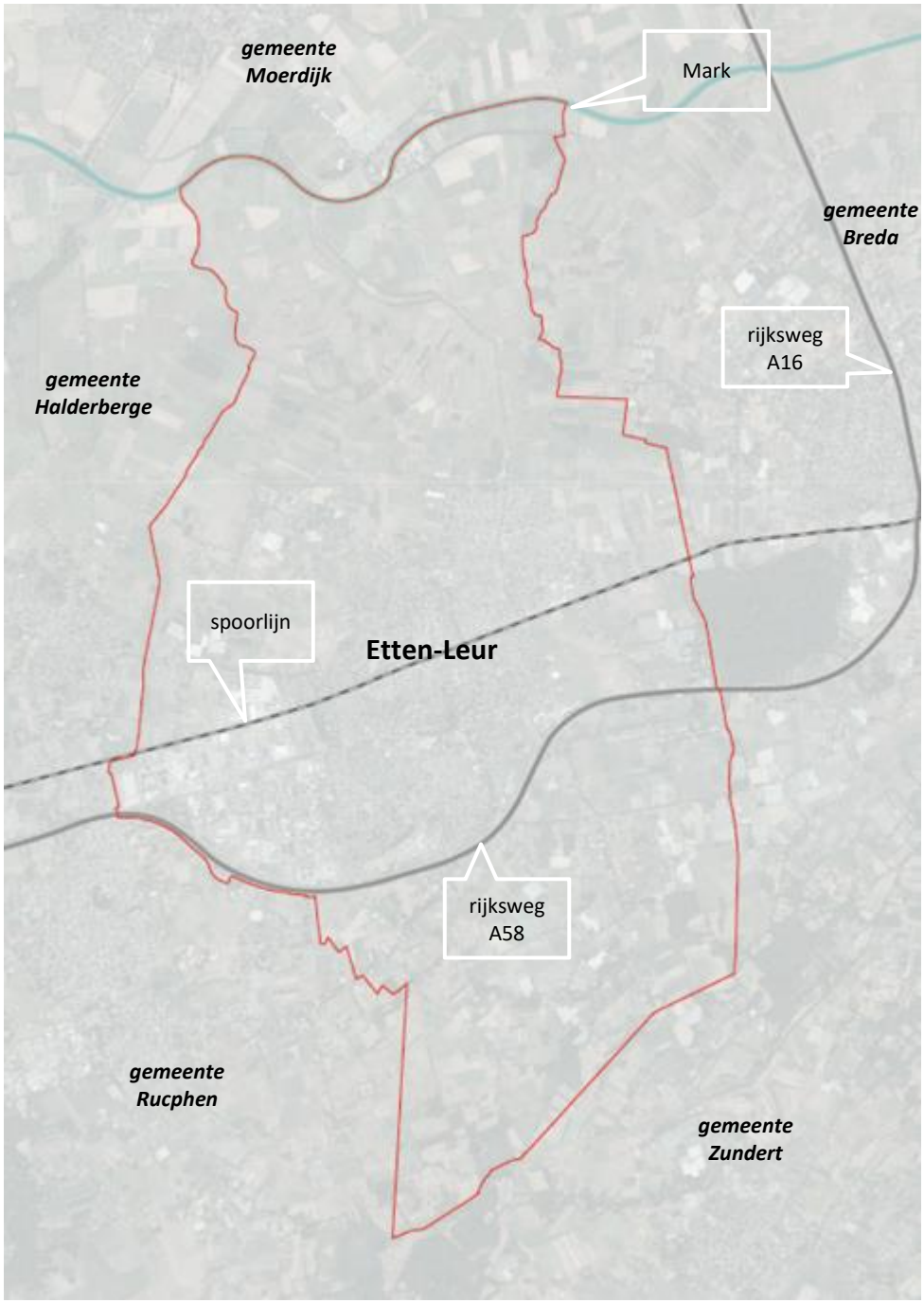
6.11.1 Effecten van Omgevingsvisie 89
6.11.2 Conclusies en aanbevelingen 89
6.12 Veiligheid 90
6.12.1 Effecten van Omgevingsvisie 90
6.12.2 Conclusies en aanbevelingen 91
6.13 Energie 92
6.13.1 Effecten van Omgevingsvisie 92
6.13.2 Conclusies en aanbevelingen 92
6.14 Gezondheid 93
6.14.1 Effecten van Omgevingsvisie 93
6.14.2 Conclusies en aanbevelingen 94

7 Locatieverkenningen wonen, werken en infrastructuur 96
7.1 Locatieverkenning wonen 96
7.1.1 Groenblauwe thema's: Natuur, Landschap, Cultuurhistorie & Archeologie, Bodem, Water & Klimaat. 96
7.1.2 Grijze thema's: verkeer, hinder, veiligheid en gezondheid 98
7.1.3 Bijdrage aan en aandachtspunten voor ambities Omgevingsvisie 101
7.2 Locatieverkenning werken 101
7.2.1 Groenblauwe thema's: Natuur, Landschap, Cultuurhistorie & Archeologie, Bodem, Water & Klimaat. 101
7.2.2 Grijze thema's: verkeer, hinder, veiligheid en gezondheid 103
7.2.3 Bijdrage aan en aandachtspunten voor ambities Omgevingsvisie 105
7.3 Variantenverkenning infrastructuur 105
7.3.1 Groenblauwe thema's: Natuur, Landschap, Cultuurhistorie & Archeologie, Bodem, Water & Klimaat. 105
7.3.2 Grijze thema's: verkeer, hinder, veiligheid en gezondheid 107
7.3.3 Bijdrage aan en aandachtspunten voor ambities Omgevingsvisie 109

8 Conclusies en aanbevelingen 110
8.1 Beoordeling ambities Omgevingsvisie 110
8.2 Locatieverkenningen wonen, werken, infrastructuur 116

9 Leemten in kennis en monitoringsprogramma 125
9.1 Leemten in kennis 125
9.1.1 Beoordeling ambities Omgevingsvisie 125
9.1.2 Locatieverkenningen wonen, werken, infrastructuur 125
9.2 Monitoringsprogramma 125
9.2.1 Beoordeling ambities Omgevingsvisie 125
9.2.2 Locatieverkenning wonen, werken, infrastructuur 127

Gebruikte bronnen,
Afkortingen en begrippen,
Bijlagen

Figuur 1.1. Plangebied Omgevingsvisie Etten-Leur

1 Inleiding

1.1 Aanleiding en context

Omgevingsvisie Etten-Leur
De gemeente Etten-Leur stelt een omgevingsvisie op. Dit voor het hele grondgebied van de gemeente en voor alle aspecten van de fysieke leefomgeving. De omgevingsvisie stelt kaders voor de ruimtelijke en fysieke omgevingskeuzes die in de komende jaren worden gemaakt. De omgevingsvisie van de gemeente Etten-Leur legt daarnaast op hoofdlijnen een aantal concrete keuzes vast. Onder andere op het gebied van toekomstige extra woongebieden, werklocaties en mobiliteit.

In de omgevingsvisie van Etten-Leur zijn het huidige beleid en reeds gemaakte keuzes verwerkt en waar nodig en wenselijk geactualiseerd. Niet alles wat in de omgevingsvisie wordt beschreven, is nieuw. Onder het motto ‘wat goed is willen we behouden’ is de koers in de komende jaren voor een belangrijk deel gericht op het behoud en de verdere versterking van de huidige kwaliteiten van de gemeente. Voor sommige onderwerpen worden in de omgevingsvisie echter ook nieuwe afwegingen gemaakt. De gemeente vindt het belangrijk dat aspecten als milieu, gezondheid, veiligheid en duurzaamheid volwaardig worden meegewogen bij het maken van deze afwegingen. De omgevingsvisie krijgt daarom- meer dan een traditionele structuurvisie – een integraal karakter.

De omgevingsvisie richt zich primair op de periode tot 2030 en is zelfbindend voor het handelen van de gemeente. Ook is de omgevingsvisie een inspiratiedocument en dient de visie als afwegingskader voor initiatieven vanuit de gemeente, burgers, bedrijven en (maatschappelijke) organisaties. De omgevingsvisie is een kaderstellend plan, dat in de jaren na de vaststelling periodiek wordt geactualiseerd en dat verder wordt uitgewerkt in onder meer het omgevingsplan, programma’s en te verlenen omgevingsvergunningen.

1.2 Dit milieueffectrapport (MER)

In het kader van de omgevingsvisieprocedure wordt een m.e.r.-procedure doorlopen (waarbij m.e.r. staat voor milieueffectrapportage) en is dit milieueffectrapport (MER) opgesteld. Het doel van de m.e.r.-procedure is om de belangen vanuit (onder andere) milieu, gezondheid, veiligheid en duurzaamheid vroegtijdig en volwaardig in te brengen in de plan- en besluitvorming. De m.e.r.-procedure is bij uitstek geschikt om effecten van ambities en afwegingen in de omgevingsvisie in beeld te brengen en om van daaruit input te leveren voor de keuzes die in de omgevingsvisie worden gemaakt. Dit MER is daarom gelijktijdig met de omgevingsvisie opgesteld, zodat de aspecten die in het MER worden onderzocht, kunnen worden meegenomen bij het opstellen van de omgevingsvisie.

De m.e.r.-procedure is gestart met publicatie op 13 juni 2019 van een startdocument, de Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD). In de NRD staat wat in dit milieueffectrapport (MER) wordt onderzocht en op welke manier. Conform wet- en regelgeving, zijn betrokken bestuursorganen en adviseurs (de vooroverleg partners in het kader van de bestemmingsplanprocedure en enkele specifieke m.e.r.-adviseurs) geraadpleegd over de inhoud (reikwijdte en detailniveau) van het MER: wat moet in het MER worden onderzocht en op welke manier? De NRD heeft tevens van 13 juni tot 24 juli 2019 ter inzage gelegen zodat eenieder heeft kunnen reageren.

Op basis van de NRD en de ontvangen reacties en adviezen is voorliggend MER opgesteld. Dit MER wordt samen met het ontwerp van de omgevingsvisie ter inzage gelegd. Eenieder kan zijn/haar reactie op dit MER geven. Ook wordt het MER in de tervisieleggingsperiode ter toetsing voorgelegd aan de Commissie m.e.r. Zij komt met een onafhankelijk advies over de compleetheid en kwaliteit van het MER en of in haar optiek het milieubelang voldoende in beeld is gebracht voor de besluitvorming in de omgevingsvisie.

1.3 Leeswijzer

Het MER is als volgt opgebouwd:

- De m.e.r.-procedure is toegelicht in hoofdstuk 2.
- Hoofdstuk 3 geeft een beschrijving voor de voorgenomen ambities en locatieafwegingen ten aanzien van wonen, werken en mobiliteit.
- In hoofdstuk 4 is (op hoofdlijnen) de huidige en toekomstige situatie van Etten-Leur beschreven: de huidige en toekomstige staat van de leefomgeving. Dit is de referentiesituatie (vergelijkingsbasis) voor de effectbeschrijvingen verder in het MER. Bij hoofdstuk 4 hoort bijlage 5 Staat van leefomgeving, waarin meer uitgebreid en met kaartmateriaal wordt ingegaan op de huidige waarden in Etten-Leur, de toekomstige ontwikkeling bij voortzetting van het huidige beleid en trends, en de knelpunten en kansen die dit met zich meebrengt.
- Hoofdstuk 5 geeft een overzicht van de beoordelingsmethodiek: wat is in het MER onderzocht en op welke manier.
- Hoofdstuk 6 geeft een analyse en beoordeling van de (algemene) ambities voor de omgevingsvisie zoals in hoofdstuk 3 beschreven.
- In hoofdstuk 7 volgen effectbeschrijvingen en –beoordelingen voor de concrete(re) locatieverkenningen op het gebied van wonen, werken en infrastructuur.
- In hoofdstuk 8 is een samenvattende conclusie gegeven en worden aanbevelingen gedaan voor vervolg plan- en besluitvorming.
- Hoofdstuk 9, tot slot, beschrijft of er leemten in kennis zijn en of deze relevant zijn voor de besluitvorming over de omgevingsvisie. Ook is in hoofdstuk 9 een voorstel gedaan voor een monitorings- en evaluatieprogramma om na het MER de voorspelde effecten te kunnen blijven volgen en als nodig aanvullende maatregelen dan wel bijstelling van keuzes mogelijk te kunnen maken.
- Achtergrondinformatie is in de vorm van bijlagen aan dit MER toegevoegd.

In dit MER zijn enkele woorden en afkortingen veelvuldig gebruikt. In het onderstaande overzicht zijn deze veelgebruikte woorden en afkortingen kort toegelicht. Voor de overige afkortingen en begrippen zie het overzicht aan het eind van dit MER.

Afkortingen en begrippen

MER	Het milieueffectrapport
Plan-MER	Het milieueffectrapport voor kaderstellende plannen
m.e.r.	De procedure waarbinnen het milieueffectrapport opgesteld wordt
Plan-m.e.r.	De procedure waarbinnen het milieueffectrapport voor plannen opgesteld wordt
Ambitie	Doelstelling van het bevoegde gezag, in dit geval de gemeente Etten-Leur, voor de toekomstige ontwikkeling van Etten-Leur
Huidige situatie	De momentele situatie (zonder toekomstige ontwikkelingen en zonder voornemen)
Referentiesituatie	De huidige situatie aangevuld met autonome ontwikkelingen
Autonome ontwikkeling	Ontwikkeling die onafhankelijk van de uitvoering van de Omgevingsvisie plaats zal vinden en waarover een definitief besluit is genomen
Plansituatie	De toekomstige situatie met de voorgenomen activiteit, in dit geval de Omgevingsvisie
Zoekgebied	Het gebied waarbinnen gezocht wordt naar mogelijkheden voor het voornemen
Plangebied	Het uiteindelijke deel van het zoekgebied waar het voornemen gerealiseerd gaat worden en dat vastgelegd wordt in de Omgevingsvisie
Studiegebied	Het gebied waar als gevolg van het voornemen effecten kunnen optreden. Het studiegebied kan groter zijn dan het plangebied en het kan per aspect verschillen
Alternatieven	De mogelijke ‘manieren’ waarop het voornemen kan worden gerealiseerd
Varianten	Kleine variaties binnen een alternatief

2 M.e.r.-procedure Omgevingsvisie Etten-Leur

2.1 Waarom een plan-m.e.r.?

M.e.r.

In Nederland is het verplicht om voor ontwikkelingen met mogelijke belangrijke nadelige milieugevolgen een m.e.r.-(milieueffectrapportage)procedure te doorlopen en een MER op te stellen. De m.e.r. - procedure is bedoeld om het milieubelang en de belangen vanuit onder meer gezondheid, duurzaamheid en veiligheid volwaardig en vroegtijdig in de plan- en besluitvorming in te brengen. Een m.e.r. is gekoppeld aan een plan of besluit, bijvoorbeeld een structuurvisie (omgevingsvisie), een bestemmingsplan (omgevingsplan) of een omgevingsvergunning.

In de Wet milieubeheer en het Besluit milieueffectrapportage (het Besluit m.e.r.) is vastgelegd of, en zo ja, welke verplichtingen er gelden ten aanzien van een m.e.r.
Er kan vanuit twee sporen sprake zijn van verplichtingen ten aanzien van een m.e.r.-verplichting:

1. De voorgenomen activiteit komt voor in het Besluit m.e.r.;
2. Voor de voorgenomen activiteit moet een passende beoordeling worden opgesteld, omdat niet op voorhand kan worden uitgesloten dat er significant negatieve effecten zijn op Natura 2000-gebieden.

2.2 De Omgevingsvisie Etten-Leur en de m.e.r.-plicht

Omgevingsvisie Etten-Leur en het Besluit m.e.r.

Een omgevingsvisie is een kaderstellend plan waarin beleid wordt geformuleerd en keuzes worden gemaakt ten aanzien van verschillende aspecten van de fysieke leefomgeving. De Omgevingsvisie Etten-Leur geeft kaders aan voor (de toekomstige ontwikkeling van) de leefomgeving en doet onder meer uitspraken over duurzaamheid en innovatie, over de kwaliteit van de leefomgeving en over gezondheid en leefbaarheid. Nieuwe ontwikkelingen en heroverwegingen van bestaand beleid kunnen (nadelige) gevolgen hebben voor de fysieke leefomgeving. Afhankelijk van de aard en omvang van een activiteit moet te zijner tijd in het kader van het bestemmingsplan (omgevingsplan) of een concrete vergunningaanvraag mogelijk een m.e.r.-procedure of m.e.r.-beoordelingsprocedure worden doorlopen. In die procedure worden de effecten van de individuele activiteit onderzocht en afgewogen.

Als een omgevingsvisie kaderstellend is voor activiteiten die m.e.r.-plichtig of m.e.r.-beoordelingsplichtig zijn, moet voor de omgevingsvisie een plan-m.e.r.-procedure worden doorlopen. In de plan-m.e.r.-procedure worden de effecten van de ontwikkelingsmogelijkheden die de omgevingsvisie biedt, op een hoger schaalniveau onderzocht en afgewogen.

De Omgevingsvisie Etten-Leur is kaderstellend voor een aantal categorieën van activiteiten die voorkomen op de C- en D-lijst van het Besluit m.e.r. (woningbouwlocaties en bedrijventerrein). De ondergrenzen van deze categorieën worden naar verwachting niet overschreden. Er is vanuit het Besluit m.e.r. daarom geen verplichting om een plan-m.e.r.-procedure te doorlopen.

Gelet op de meerwaarde die een m.e.r. kan hebben voor het maken van (integrale) keuzes op het niveau van de hele gemeente, is besloten om voor de omgevingsvisie toch een m.e.r.-procedure te doorlopen. Het doel daarvan is om aspecten als milieu, gezondheid, veiligheid en duurzaamheid vroegtijdig in beeld te brengen en volwaardig mee te wegen in de omgevingsvisie.

Omgevingsvisie Etten-Leur en Natura 2000

Er liggen geen Natura2000-gebieden in of in de directe nabijheid van de gemeente Etten-Leur. In de ruimere omgeving van de gemeente liggen wel Natura 2000-gebieden (Ulvenhoutse Bos, Hollands Diep en Biesbosch op 7 à 8 km, Krammer-Volkerak op circa 15,5 kilometer en Brabantse Wal op circa 17 km). Hoewel deze gebieden op ruime afstand van de gemeentegrens liggen, kunnen significant negatieve effecten op de Natura 2000-gebieden niet op voorhand worden uitgesloten. Veel effecten, zoals oppervlakteverlies, verontreiniging en verstoring door licht, geluid of betreding, zullen zich - gelet op de grote afstand tussen het plangebied en de Natura 2000-gebieden - niet voordoen. Voor stikstof is dit echter niet het geval. De effecten van (een toename van) stikstofuitstoot kunnen namelijk zeer ver reiken. Omdat in de Natura 2000-gebieden stikstofgevoelige habitats aanwezig zijn en de ontwikkelingsmogelijkheden in de omgevingsvisie kunnen leiden tot een toename van stikstofuitstoot (direct door de activiteiten zelf en indirect door de toename van verkeer van en naar de activiteiten), kan sprake zijn van effecten. Er wordt daarom een passende beoordeling opgesteld. Vanwege de koppeling tussen de Wet natuurbescherming en de Wet milieubeheer is daarbij sprake van een verplichting om een plan-m.e.r.-procedure te doorlopen.

2.3 Procedurele en inhoudelijke eisen aan m.e.r.

Een m.e.r.-procedure bestaat uit een aantal procedurele stappen en producten. Het startdocument van de procedure is de Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD). De eindproducten van de m.e.r.-procedure zijn dit milieueffectrapport (MER) en het toetsingsadvies van de Commissie m.e.r.

De m.e.r.-procedure kent de volgende procedurele eisen:

- Openbare kennisgeving van het voornemen;
- Raadpleging van de betrokken bestuurlijke organen en adviseurs over de reikwijdte en het detailniveau van de m.e.r.;
- Bieden van de mogelijkheid om zienswijze in te dienen;
- Advies Commissie m.e.r. over reikwijdte en detailniveau (optioneel);
- Opstellen milieueffectrapport;
- Openbaar maken MER en opsturen aan de wettelijke adviseurs & commissie m.e.r.;
- Bieden van de mogelijkheid om zienswijze op het MER in te dienen;
- Toetsingsadvies Commissie m.e.r.;
- Besluit nemen inclusief motivatie hoe de m.e.r. in de planvorming is betrokken en bekendmaking besluit;
- Evaluatie van effecten tijdens en na de realisatie.

Formeel is het bevoegd gezag voor het ruimtelijk plan, in dit geval de gemeente Etten-Leur verantwoordelijk voor de acties in het kader van de m.e.r. In de praktijk wordt voor het inhoudelijk vaak gebruik gemaakt van de diensten van een in m.e.r. gespecialiseerd adviesbureau.

Conform artikel 7.7 van de Wet milieubeheer bevat een plan- MER tenminste een beschrijving van:

- hetgeen met de voorgenomen activiteit wordt beoogd (probleem en/of doelstelling);
- de voorgenomen activiteit en redelijkerwijs te beschouwen alternatieven;
- overzicht van eerder vastgestelde plannen (beleidskader);
- de bestaande toestand van het milieu alsmede de te verwachten ontwikkeling (referentiesituatie ofwel huidige situatie en autonome ontwikkeling van het studiegebied);

- de gevolgen van de voorgenomen activiteit voor het milieu en een vergelijking van de gevolgen met de bestaande toestand (effecten);
- van maatregelen om belangrijke nadelige gevolgen op het milieu te voorkomen (mitigerende maatregelen), te beperken of zoveel mogelijk teniet te doen;
- een overzicht van leemten in kennis;
- Samenvatting.

Conform artikel 1.1, lid 2 lid onder a van de Wet milieubeheer worden onder gevolgen voor het milieu in ieder geval verstaan: “gevolgen voor het fysieke milieu, gezien vanuit het belang van de bescherming van mensen, dieren, planten en goederen, van water, bodem en lucht en van landschappelijke, natuurwetenschappelijke en cultuurhistorische waarden en van beheersing van het klimaat, alsmede de relaties ertussen”.

Sinds een wijziging van de Wet milieubeheer (medio mei 2017) is hier in artikel 7.1 lid 6 aan toegevoegd: In afwijking van artikel 1.1, tweede lid, onder a, onder gevolgen voor het milieu verstaan gevolgen voor het fysieke milieu, waaronder de kwetsbaarheid voor risico’s op zware ongevallen of rampen, gezien vanuit het belang van de bescherming van:

a. de bevolking en de menselijke gezondheid;
b. de biodiversiteit, met bijzondere aandacht voor op grond van de Flora- en faunawet en de Natuurbeschermingswet 1998 beschermde habitats en soorten;
c. land, bodem, water, lucht en klimaat;
d. materiële goederen, het cultureel erfgoed en het landschap;
e. de samenhang tussen de onder a tot en met d genoemde factoren.

Het beoordelingskader met onderzoeksthema’s, zoals beschreven in hoofdstuk 6 van dit MER, geeft invulling aan bovenstaande wettelijke eisen uit de Wet milieubeheer. De terminologie wijkt hier en daar enigszins af van de wettelijke, maar is conform hetgeen gangbaar is in milieueffectrapportage.

2.4 De m.e.r.-procedure voor de omgevingsvisie Etten-Leur

Openbare kennisgeving

De kennisgeving is het bekend maken van het voornemen voor het ruimtelijk plan met de daarbij horende m.e.r.-procedure aan eenieder die met de plannen te maken gaat krijgen of die hierin geïnteresseerd is.

Voor de omgevingsvisie Etten-Leur is op 13 juni 2019 kennisgegeven van het project en de start van de m.e.r.-procedure. Conform de wettelijke eisen is in de kennisgeving aangegeven:

- Aankondiging besluit en m.e.r.-procedure;
- Welke stukken, waar en wanneer ter inzage;
- Wie mag wanneer en op welke manier zienswijzen inbrengen;
- Dat advies over de Notitie Reikwijdte en Detailniveau van de commissie m.e.r. is gevraagd (zie verder).

Raadpleging

Na de kennisgeving heeft de raadpleging plaatsgevonden. Raadpleging is het inwinnen van advies over de effecten die moeten worden beschouwd in het plan-MER en op welke wijze het detailniveau moet worden beschreven. Hiervoor zijn de volgende bestuurlijke en maatschappelijke organisaties geraadpleegd:

- Provincie Noord-Brabant;
- Gemeenten Breda, Rucphen, Halderberge, Zundert, Moerdijk;
- GGD;
- Veiligheidsregio;
- Waterschap Brabantse Delta;
- Prorail / NS;
- IKE, MKB, ZLTO;
- Gasunie.

Deze organisaties zijn geraadpleegd door middel van overleggen die met hen gevoerd zijn. Daarnaast konden de organisaties reageren op de Notitie Reikwijdte en Detailniveau (bijlage 1).

Terinzagelegging Notitie Reikwijdte en Detailniveau
De NRD is vervolgens ter inzage gelegd. Eenieder heeft gedurende de periode van 13 juni t/m 24 juli 2019 kunnen reageren op de NRD: wat moet in het MER worden onderzocht en op welke manier.

Reacties op de NRD
Onderstaand is op hoofdlijnen ingegaan op de adviezen en reacties op de NRD en hoe hiermee omgegaan is in de MER. Voor een uitgebreidere motivatie wordt verwezen naar bijlage 2.

De Brandweer Midden- en West Brabant vraagt (in het algemeen) aandacht voor een veiligere leefomgeving, afstand tot risico's, bereikbaarheid voor hulpdiensten e.d.
Reactie: De gevraagde punten worden als uitgangs- en aandachtspunten meegenomen in de omgevingsvisie. In het MER wordt daar waar relevant voor de besluitvorming ingegaan op veiligheidsaspecten (bij de locatieafwegingen wonen, werken en infrastructuurmobiliteit, hoofdstuk 7).

Prorail vraagt om aandacht voor externe veiligheid en trillingen langs het spoor en om uit te gaan van recente gegevens van het Basisnet (Externe veiligheid) en Geluidproductieplafonds (Geluid) langs het spoor.
Reactie: In het MER wordt daar waar relevant voor de besluitvorming ingegaan op externe veiligheidsaspecten en trillingen langs het spoor (bij de locatieafwegingen wonen, werken en infrastructuur, hoofdstuk 7). Hierbij wordt opgemerkt dat de veiligheidsopgaven een gezamenlijke opgave is van Prorail en de gemeente Etten-Leur.

Het waterschap vraagt om niet alleen bij nieuwe ontwikkelingen aandacht te hebben voor water en groen, maar ook bij bestaande knelpunten (in het watersysteem, riolering, opvang extreme regenval, wateropgaven Lage Vaartkant, Middendonk, Bankenstraat / Hoge Haansberg, Noordrand Midden).
Reactie: in de analyse van de staat van leefomgeving (hoofdstuk 4 en bijlage 5) is (of hoofdlijnen) een analyse geven van waarden en knelpunten (ook voor water en groen). In het MER wordt daar waar relevant voor de besluitvorming ingegaan op water en groenaspecten (in het algemeen bij de toetsing van ambities in hoofdstuk 6, en specifiek(er) bij de locatieafwegingen wonen, werken en infrastructuur in hoofdstuk 7). Hierbij wordt opgemerkt dat de wateropgaven een gezamenlijke opgave is van het Waterschap en de gemeente Etten-Leur.

IVN vraagt om de indicatoren van de Monitor Brede Welvaart mee te nemen in het MER en vraagt aandacht voor de droogteproblemen, de balans tussen inbreiding, stedelijke uitleg en biodiversiteit, ruimte voor natuur en verbindingszones bij stedelijke uitleg, regulering van de landbouw, energietransitie, het versterken van het areaal bossen, natuur en oppervlaktewater.

Reactie: Er is voor dit MER een op de omgevingsvisie toegespitst beoordelingskader gemaakt. Op hoofdlijnen komen de indicatoren uit de Monitor Brede Welvaart hierin terug, hoewel niet specifiek. De overige aandachtspunten zijn als input/aandachtspunt voor de omgevingsvisie meegenomen. In het MER wordt daar waar relevant voor de besluitvorming ingegaan op natuur en biodiversiteit (in het algemeen bij de toetsing van ambities in hoofdstuk 6, en specifiek(er) bij de locatieafwegingen wonen, werken en infrastructuur in hoofdstuk 7).

Omwonenden vragen (globaal samengevat) aandacht voor:

- Verkeer: de wijze van en alternatieven voor (nieuwe) ontsluiting van (nieuwe) ontwikkelingen en de (hinder)effecten die dit heeft op bestaande woongebieden (zie hoofdstuk 3 en hoofdstuk 7 van dit MER);
- Nut en noodzaak en (niet meenemen) alternatieve locatie voor uitbreiding bedrijventerrein (zie hoofdstuk 3 en de omgevingsvisie);
- Nut en noodzaak uitbreiding woongebieden in landelijk gebied (zie hoofdstuk 3 en de omgevingsvisie);
- De luchtkwaliteit (zie hoofdstuk 7 van dit MER)
- Aantasting van landelijk gebied, dorpse karakter en natuurwaarden (zie hoofdstuk 7 van dit MER)
- De wateropgave in relatie tot nieuwe ontwikkelingen (zie hoofdstuk 7 van dit MER)
- Huisvesting arbeidsmigranten (zie omgevingsvisie)

De Commissie m.e.r.

De Commissie m.e.r. heeft in een uitgebreid advies d.d. 12 september 2019, advies gegeven over in haar optiek in het MER onderzocht moet worden (zie bijlage 3). In een (voortgangs)brief aan de gemeenteraad d.d. 27 november 2019 (zie bijlage 4) is aangegeven hoe met het advies in dit MER is omgegaan:

Een groot deel van de adviezen van de Commissie sluit aan op de al gepresenteerde aanpak in de NRD en wordt overgenomen in het MER. Op een aantal aspecten geeft de Commissie waardevolle aanvullingen, die worden overgenomen. De Commissie vraagt veel en op een detailniveau dat wellicht nog te gedetailleerd is voor een MER bij een Omgevingsvisie, maar eerder aansluit bij een plan- of besluitniveau (Omgevingsplan, projectbesluit, vergunning). Een aantal adviezen van de Commissie wordt dan ook overgenomen rekening houdend met het abstractieniveau van de afwegingen en te maken keuzes in de Omgevingsvisie. Uiteraard wordt hierbij onderscheid gemaakt tussen een algemene, globalere toetsing van ambities en beleidslijnen voor de Omgevingsvisie in het algemeen en een meer specifieker effectenonderzoek naar de ontwikkelingen op het gebied van wonen, werken en verkeer.

Het advies van de Commissie lijkt “knelpunt-gericht”: verkennen van oplossingen voor huidige of toekomstige knelpunten. Het MER toetst breder: niet alleen gericht op het oplossen van knelpunten, maar meer op bijdrage aan het halen van voor de toekomst gewenste doelstellingen en ontwikkelinrichtingen (ambities). Het advies van de Commissie m.e.r. om ook in het algemene visiedeel de effecten van alternatieven en scenario’s te onderzoeken wordt niet overgenomen: De ambities in de Omgevingsvisie wordt getoetst. Daar waar ambities niet gehaald worden en/ of knelpunten-risico’s optreden wordt dit vertaald in een monitoringsopgave en spelregels/randvoorwaarden voor het vervolg van de plan- en besluitvorming.

De Commissie m.e.r. geeft adviezen voor een aantal thema’s waar in de gemeente Etten-Leur en/of regio separate beleidssporen lopen (bijvoorbeeld RES, klimaatadaptatie). Deze worden anders dan de Commissie m.e.r. vraagt niet apart / zelfstandig in de Omgevingsvisie en MER opgenomen. Wel

worden de ontwikkelingen in de andere beleidssporen gevolgd en gerelateerd aan de Omgevingsvisie en het MER (zie verder bijlage 4).

Tervisielegging plan-MER bij het ontwerp omgevingsvisie
Dit MER wordt samen met de ontwerp omgevingsvisie ter visie gelegd. Gedurende de tervisielegging kan eenieder zijn of haar reactie/zienswijze op het MER en de ontwerp omgevingsvisie indienen. In deze periode worden het MER en de ontwerp omgevingsvisie aangeboden aan verschillende bestuursorganen. Overigens is ook al gedurende het proces op basis van concept resultaten overlegd met betrokken partijen.

Toetsing door de Commissie m.e.r.
Het MER wordt ter toetsing voorgelegd aan de Commissie m.e.r. De Commissie toetst het MER op juistheid en volledigheid en geeft een onafhankelijk toetsingsadvies af dat betrokken wordt bij de verdere besluitvorming.

Vervolgprocedure
Na afloop van de tervisielegging worden de ontvangen reacties/zienswijzen op het MER en de ontwerp omgevingsvisie van een inhoudelijke beantwoording voorzien. Indien nodig worden het MER en de omgevingsvisie op punten aangepast of aangevuld. De omgevingsvisie (inclusief het MER en de reactie op zienswijzen) wordt aangeboden ter formele vaststelling aan de gemeenteraad van Etten-Leur.

2.5 Wijzigingen in de uitgangspunten van dit MER ten opzichte van de NRD

Dit MER volgt grotendeels de onderzoekaanpak zoals gepresenteerd in de NRD. Op een aantal punten is sprake van aanscherping/aanpassing:

- Bij de staat van leefomgeving is niet alleen gekeken naar de huidige situatie, maar ook naar de toekomstige ontwikkeling op basis van voortzetting van het huidige beleid en trends (zie hoofdstuk 4 Referentiesituatie en bijlage 5 Staat van Leefomgeving). Hiermee is mede invulling gegeven aan een wens van de Commissie m.e.r.
- De ambities zijn verder uitgewerkt per deelgebied en hoofdambities en vertaald in onderzoekscriteria voor dit MER (zie hoofdstuk 3 Ambities, hoofdstuk 5 Beoordelingsmethodiek en hoofdstuk 6 Beoordeling ambities). Hiermee is mede invulling gegeven aan een wens van de Commissie m.e.r.
- Voor mobiliteit heeft een knelpuntanalyse plaatsgevonden (zie hoofdstuk 4 Referentiesituatie Verkeer). Op basis hiervan zijn alternatieven en varianten voor de ontsluiting van nieuwe ontwikkelingen en oplossing van bestaande knelpunten geformuleerd (zie hoofdstuk 3) en onderzocht of doelbereik en effecten (zie hoofdstuk 7. Hiermee is mede invulling gegeven aan inspraakreacties van omwonenden.

3 De Omgevingsvisie Etten-Leur: Ambities, deelgebieden en locatieverkenningen

3.1 Algemeen

De Omgevingsvisie Etten-Leur heeft betrekking op alle aspecten van de fysieke leefomgeving en stelt de kaders voor de keuzes die op de middellange (2030) en lange termijn (na 2030) worden gemaakt. De scope van de omgevingsvisie is breed, omdat die gaat over de hele leefomgeving: van bodem en water tot gezondheid, ruimtelijke kwaliteit, energie en mobiliteit. Beleid dat voorheen was opgenomen in afzonderlijke plannen en visies wordt samengevoegd in één integrale visie, waarin – afhankelijk van het onderwerp - richtinggevende uitspraken worden gedaan, beleidskeuzes worden gemaakt of concrete omgevingswaarden worden vastgesteld. De omgevingsvisie bevat daarmee het actuele beleid voor de hele fysieke leefomgeving, en vormt een vertrekpunt van waaruit het omgevingsbeleid in de komende jaren verder kan worden aangevuld en aangescherpt. Dit betekent dat – hoewel de omgevingsvisie een integraal karakter heeft – niet alle keuzes met betrekking tot de leefomgeving nu al in de omgevingsvisie worden gemaakt. Voor sommige beleidsaspecten zal nadere uitwerking plaatsvinden in latere actualisaties van de omgevingsvisie, in programma's of in het omgevingsplan.

Dit hoofdstuk vat de ambities uit de Omgevingsvisie Etten-Leur samen.

Voor een deel bestaan deze ambities uit algemeen geldende principes:

- Iedereen kan meedoen;
- Duurzame economische ontwikkeling;
- Behoud en versterking basiskwaliteit leefomgeving;
- Beschermen en herstel natuurlijke ecosystemen;
- Zorg voor leefbaarheid, veiligheid en gezondheid;
- Bevorderen van een goede bereikbaarheid;

Voor het overige hebben de ambities betrekking op de volgende deelgebieden in de gemeente:

- woongebieden, inclusief strategische ontwikkellocaties;
- centrumgebied;
- werklocaties, inclusief strategische ontwikkellocaties;
- buitengebied;

De algemeen geldende principes (de omgevingsvisie noemt dit de leidende principes) zijn op al deze gebieden van toepassing en krijgen per gebiedstype een specifieke uitwerking. In de volgende paragraaf wordt de inhoud van deze leidende principes toegelicht.

3.2 Leidende principes

Iedereen kan meedoen

Dit principe bepaalt dat de gemeente haar inwoners ongeacht leeftijd, levensstijl of beperking maximale ruimte geeft om zicht te ontplooien en waar nodig inwoners ondersteunt. Bij ontwikkelingen in de fysieke leefomgeving staan eigen verantwoordelijkheid, zelfredzaamheid en gelijkwaardigheid voorop.
Op basis van dit principe wil de gemeente in ieder geval voor alle doelgroepen een geschikt aanbod aan woningen en andere voorzieningen bieden. Verder bestaat dit principe uit opgaven om de sociale cohesie in stand te houden en te versterken alsmede uit een opgave om bewegen meer te stimuleren.

Duurzame economische ontwikkelen

Dit leidende principe voorziet in het vinden van een balans tussen:

- het lichamelijk en geestelijk welzijn van bewoners (mensen);
- een gezonde economische ontwikkeling (economie);
- de veerkracht en kwaliteit van de natuur (leefomgeving).

Dit principe bepaalt dat veranderingen in de fysieke leefomgeving niet ten koste mogen gaan van de balans tussen de bovengenoemde pijlers. De gevolgen van veranderingen mogen niet afgewenteld worden op toekomstige generaties en/of naar andere locaties.
Dit principe gaat ook over het herstellen van de balans tussen het beschermen en benutten van de fysieke leefomgeving. De belangrijkste opgaven in het herstellen van deze balans zijn:

- de energietransitie;
- het beperken van de nadelige gevolgen van klimaatverandering;
- de omslag naar een circulaire economie.

Behoud en versterking basiskwaliteit leefomgeving

Dit principe gaat over het behouden van de basiskwaliteiten van de gemeente. Deze basiskwaliteiten bestaan uit water-, natuur-, landschappelijke-, cultuurhistorische- en aardkundige structuren en elementen in de gemeente. Ontwikkelingen in de fysieke leefomgeving moeten bijdragen aan het behouden en versterken van deze structuren en elementen.

Beschermen en herstel natuurlijke ecosystemen

In dit principe is vastgelegd bij ontwikkelingen in de fysieke leefomgeving een goede balans tussen de ontwikkeling en de bescherming alsmede het behoud van natuurlijke ecosystemen gevonden moet worden. De gemeente streeft naar robuuste ecosystemen en een rijke biodiversiteit om zowel de huidige als toekomstige generaties een leefbare wereld te bieden.

Zorg voor de leefbaarheid, veiligheid en gezondheid

Op basis van dit principe neemt de gemeente het voorzorgsbeginsel, het preventiebeginsel, het beginsel dat maatregelen zoveel aan de bron (van vervuiling) moeten worden toegepast en het beginsel dat de vervuiler betaalt in acht bij nieuwe ontwikkelingen in de fysieke leefomgeving. Deze beginselen zijn vastgelegd in artikel 3.3 van de Omgevingswet. Als gevolg van andere belangen is het in bestaande situaties niet altijd mogelijk om deze beginselen direct toe te passen. In die gevallen geldt het standstillbeginsel en is de bestaande hinder maatgevend. Bij aanpassing of verandering van de activiteit moeten indien mogelijk verbetering doorgevoerd worden. Op basis van dit principe kiest de gemeente verder voor integrale oplossingen en het creëren van meerwaarde. Het in acht nemen van dit principe moet er toe leiden dat kwaliteit van de fysieke leefomgeving zodanig is dat deze een geschikte basis vormt voor het behouden en versterken van de gezondheid en alle activiteiten die de mens in die leefomgeving uitvoert.

Bevorderen van een goede bereikbaarheid

Een goede en veilige fysieke leefomgeving vraagt om een goede bereikbaarheid. De bereikbaarheid is ook bepalend voor het vestigingsklimaat in een gemeente. Bereikbaarheid gaat in dit principe niet alleen om de doorstroming van het auto- en landbouwverkeer. Op basis van dit principe wil de gemeente ook een goed netwerk voor langzaam verkeer en het openbaar vervoer bieden. Dit principe heeft ook betrekking op de digitale infrastructuur: ook op dit gebied wil de gemeente optimaal bereikbaar zijn. Samen met inwoners en ondernemers werkt de gemeente aan een slim een duurzaam mobiliteitssysteem dat voor alle gebruikers veilig is. Concreet streeft de gemeente daarbij naar nul verkeersdoden op de gemeentelijke wegen. Het bestaande wegennet biedt hiervoor de basis. De scheiding tussen verkeersstromen en -snelheden wordt door de gemeente gehandhaafd. Aanvullend kiest de gemeente voor de aanleg van comfortabele fietspaden en de inzet van nieuwe mobiliteitsconcepten. Dit principe houdt ook in dat de gemeente kiest voor een openbare ruimte die zodanig is ingericht dat deze voor iedereen veilig en toegankelijk is zodat alle inwoners van Etten-Leur volwaardig mee kunnen doen aan het maatschappelijk leven.

Dit zijn allemaal langetermijnopgaven die nog een nadere uitwerking vragen voor de gevolgen voor Etten-Leur concreet gemaakt kunnen worden. Daarom zijn in de omgevingsvisie langetermijndoelen opgenomen waarmee deze opgaven behaald kunnen worden. Deze doelen moeten ruimte bieden aan technologische innovaties. De gemeente stimuleert initiatieven die leiden tot meerwaarde, bijdragen aan de duurzaamheidsopgave en die de kwaliteit van de leefomgeving versterken. Dit moet leiden tot zowel een versterking van de economische positie als tot een verbetering van de kwaliteit van leefomgeving en de sociale samenhang.

3.3 Ontwikkelstrategieën deelgebieden

3.3.1 Algemeen

De gemeente Etten-Leur heeft een heldere opbouw: één centrale kern met aan de zuidrand daarvan de A58, omringd door een afwisselend buitengebied. De gemeente wordt in oost-westrichting doorkruist door de spoorlijn Breda-Roosendaal. Op basis van de huidige opbouw van Etten-Leur wordt in de omgevingsvisie een indeling gemaakt in vier deelgebieden:

De woongebieden dateren uit verschillende tijdsperiodes, hoofdzakelijk bebouwd met grondgebonden woningen in een groene woonomgeving.

Het centrumgebied rondom het dorpshart van het voormalige Etten.

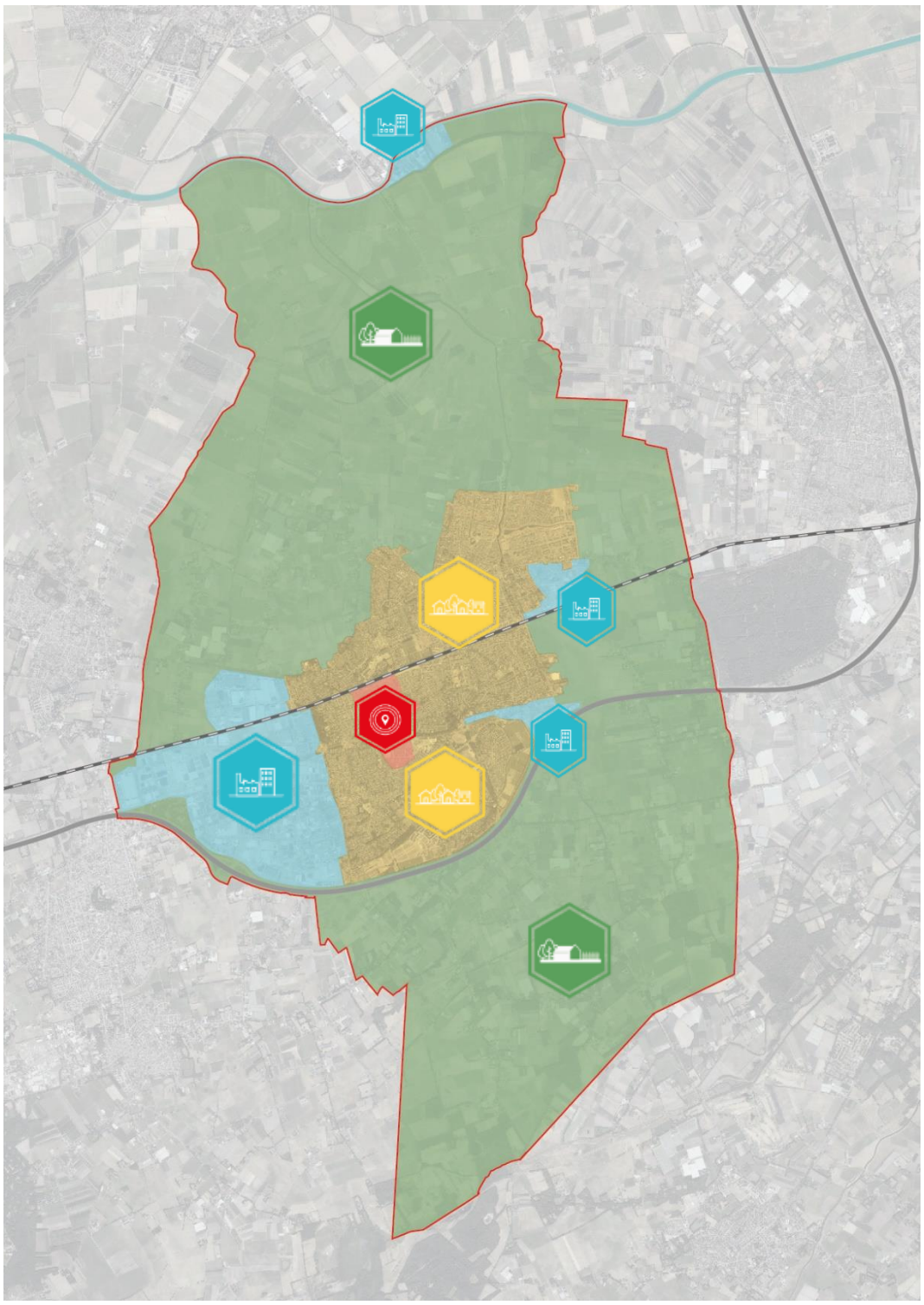
De werklocaties bestaan uit:

- het westelijk van de woongebieden gelegen bedrijventerrein Vosdonk;
- het aan de zuidoostzijde gelegen kantorenpark Trivium-Oostpoort;
- de in het stedelijk gebied (noordoosten) gelegen woon-werklocatie Attelaken;
- en in het noordelijk buitengebied, langs de Mark, bedrijventerrein Zwartenberg.

Het buitengebied kent een verscheidenheid in landschapstypen: het noordelijk kleigebied, het overgangsgebied van zand naar klei en het centraal en zuidelijk gelegen zandgebied. Er is sprake van een verwevenheid aan functies als land- en tuinbouw, wonen, natuur, landschap, water en recreatie.

Voor deze gebieden geldt gebiedspecifiek beleid waarmee wordt bedoeld dat de overkoepelende ambities in de omgevingsvisie voor ieder deelgebied een andere uitwerking hebben.

Figuur 3.1 Gebiedsindeling Omgevingsvisie Etten-Leur

Figuur 3.1 Deelgebieden

3.3.2 Woongebieden

Etten-Leur wil voor haar inwoners een passende duurzame woning. In een buurt waar men zich thuis voelt en welkom is. Iedereen kan meedoen. En waar jong en oud, gevestigde bewoners en nieuwkomers elkaar kunnen ontmoeten. Etten-Leur streeft naar zorgvriendelijke wijken waar gezonde leefomstandigheden heersen. De wijk is schoon, toegankelijk, veilig met aantrekkelijke plekken voor ontmoeting, ontspanning en beweging. Groen en water zorgen voor een natuurlijke uitstraling en helpen bewegen te stimuleren. De basisvoorzieningen zijn op orde en goed bereikbaar. Zij vormen ontmoetingspunten in de wijk en zorgen voor levendigheid. Etten-Leur wil wijken leefbaar houden en klaar zijn voor de toekomst. Daarbij gaat het niet alleen om het energieneutraal maken van woningen of maatregelen om wateroverlast of hittestress te voorkomen. Het gaat om het totale pakket; wijken moeten voldoen aan de wensen van bewoners.

Beschermen en behouden groen stedelijk karakter

De historische linten in de kernen Etten en Leur blijven de basis vormen voor de stedelijke groei. De wijken in Etten-Leur blijven een groen stedelijk karakter, met een minimale hoeveelheid openbaar groen van 80 m2 per woning. Het groen bepaald niet alleen de identiteit van elke wijk maar is mede belangrijk voor de natuur, de gezondheid, een aangenaam verblijf en woonomgeving en verkeersveiligheid. De instandhouding, uitbreiding en bevorderen van biodiversiteit staat daarbij voorop.

Behoud, versterken en verduurzamen van de bestaande woningvoorraad

Etten-Leur blijft een compleet en gedifferentieerd woningaanbod voor alle inwoners houden, met een menging van verschillende woonmilieus met een menging van leeftijden, leefstijlen en woningtypen: behoud van kwaliteiten en een goede mix tussen huur en koop en aanbod voor jong en oud. Een blijvend passende woningvoorraad voor Etten-Leur vraagt om:

- meer kleinere woningen als gevolg van vergrijzing, scheidingen en andere maatschappelijke ontwikkelingen. Nog op te stellen wijkprofielen bieden voor de middellange termijn handvatten voor nieuwe initiatieven en herontwikkeling;
- nieuwe woningen in de sociale huur of koop én in de midden huur;
- inzet op de bouw van duurdere woningen, nieuwe woonvormen en wonen met zorg. Verruimen van dit aanbod bevordert de doorstroming;
- het benutten van vrijkomende plekken en gebouwen in de wijken voor woningen. Herbestemmen is het nieuwe bouwen;
- afstemming van de hoogte van gestapelde woningen op de omgeving;
- nieuwbouw welke energieneutraal, aardgasvrij, levensloopbestendig, natuurvriendelijk, waterbesparend, flexibel en van herbruikbare materialen zijn gebouwd;
- goed geregeld parkeren met een norm passend bij de locatie. De beschikbare parkeerruimte benutten we zo efficiënt mogelijk zodat er voldoende ruimte overblijft voor groen en openbare verblijfsruimte. Verdiept, half verdiept of inpandig parkeren bevordert de kwaliteit van de leefomgeving. Daarnaast zijn voorzieningen nodig voor het moderne rijden, zoals laadpalen, flexibele routegeleiding en deelauto's;
- goede digitale infrastructuur. Met het nieuwe werken verandert de functie van de woning. De woning is ook een werkplek. We bieden aanbieders daarvoor ruimte.

Etten-Leur zorgt ervoor dat de bestaande woningvoorraad eigentijds en passend blijft en stimuleert innovatie en verduurzaming van woningen.

Wijk- en buurtwinkelcentra zijn plek voor ontmoeting

Behoud van wijk- en buurtwinkelcentra als plekken van voorzieningen en ontmoeting blijft het uitgangspunt. Belangrijk is om deze voorzieningen aan te passen aan de actuele wensen:
De trend is inkrimping van het winkelaanbod en het onttrekken van panden aan de winkelbestemming. Passend bij de functie en de locatie wil Etten-Leur meewerken aan omzetting naar functies die de ontmoetingsfunctie versterken zoals bijvoorbeeld daghoreca of een zorgfunctie.
De verkeersdrukte en het parkeren in en rondom de winkelgebieden vragen hiervoor om maatregelen om de verblijfskwaliteit en de toegankelijkheid voor kinderen, ouderen en kwetsbare inwoners te behouden en te versterken.

Onderwijs, spel, sport en andere maatschappelijke voorzieningen

Binnen de wijken streeft Etten-Leur naar blijvend goed bereikbare voorzieningen op loopafstand van woningen, naast de wijk- en buurtwinkelcentra, zoals voor het basisonderwijs, de kinderopvang, kleinere en grotere speel- en sportvoorzieningen en culturele voorzieningen.
Innovaties en initiatieven op het gebied van onderwijs (een leven lang leren), jeugdzorg, sport en vrijetijdsbesteding van jong tot oud en zorg krijgen volop de ruimte, Gebruik van bestaande gebouwen en terreinen blijft de voorkeur houden (multifunctioneel gebruik).
In toenemende mate gebruiken ook volwassenen de openbare ruimte om te sporten. Bij de inrichting moeten we daarmee meer rekening houden. Verruiming van het aanbod met nieuwe voorzieningen als sportscholen en bewegingscentra is mogelijk.

Zorgvriendelijke wijken

Goede wijkcentra en voorzieningen zijn essentieel nu de zorg zich ontwikkelt van individuele maatwerkondersteuning naar algemene en collectieve voorzieningen. Een groeiende groep ouderen en kwetsbare inwoners is daarvan afhankelijk. Zeker nu ouderen langer zelfstandig (moeten) blijven wonen.
De woonomgeving blijft veilig en toegankelijk, ook voor inwoners met een beperking.
Dir vraagt om obstakel en drempelvrije openbare ruimte en openbare gebouwen.
Behoud en versterken van het niveau van de woonservicezones staat voorop omdat ze bijdragen aan zorgvriendelijke wijken. Daarnaast blijft een goede spreiding van eerstelijns gezondheidsvoorzieningen belangrijk.

Gezonde wijken met een goede omgevingskwaliteit

Etten-Leur streeft naar een gezonde, veilige leefomgeving en inrichting van de openbare ruimte.

- minimaal voldoen aan de wettelijke normen voor water, bodem en lucht;
- scheiden van functies ter voorkoming/beperking van overlast van geluid, geur, trilling en de risico's bij vervoer en gebruik van gevaarlijke stoffen.
- maatregelen tegen overlast van hitte en (grond- en hemel)water (nader uit te werken in wijkprofielen).
- Stimuleren van bewegen in een comfortabel, groen, veilig en samenhangend wandel- en fietsnetwerk in en tussen wijken, voorzieningen en werklocaties:
  - door prioriteit te geven aan dit netwerk vormt het een volwaardig alternatief voor het gebruik van de auto;
  - stoepen en bushaltes zijn goed bereikbaar voor rolstoelen, kinderwagens en rollators;
  - woongebieden zijn verkeersveilig, er is ruimte voor verblijven en spelen;
  - straten vormen geen barrière maar een verbinding;
  - naar scholen en openbaar vervoerhaltes zijn doorlopende voetgangersroutes;
  - gezonde mobiliteit is daarnaast gebaat bij toegankelijk openbaar vervoer of andere mobiliteitsdiensten.
- behouden en verbeteren van de verblijfskwaliteit van de openbare ruimte:

- meer groen: verbetert niet alleen de uitstraling, maar zorgt ook voor meer schaduw, verkoeling bij warmte en berging van regenwater. Dit heeft een positief effect op de gezondheid en draagt bij aan de leefbaarheid van een wijk.
- variatie in soort bomen en onderbeplanting zorgt voor meer natuur in de wijk en bevordert de biodiversiteit.
- bij herontwikkeling of verdichting van het aantal woningen gaan we uit van kwaliteitsverbetering. Uitgangspunt is behoud van de bestaande hoeveelheid groen (minimaal 80 m2 openbaar groen per woning).
- voldoende ruimte voor groen en opvang van regenwater in tuinen
- groene gevels: dragen bij aan schonere lucht en een koeler binnenklimaat;
- water in de wijk: zorgt voor verkoeling.

Locatieverkenning nieuwe woonlocaties

Jaarlijks bouwt Etten-Leur nieuwe woningen. De komende tien jaar blijft dat zo. Naar verwachting komen er tot 2030 gemiddeld 200 woningen per jaar bij. Daarbij wordt eerst gezocht naar oplossingen in bestaande wijken. Het gaat bijvoorbeeld om terreinen en gebouwen die vrijkomen of vervanging van sterk verouderde woningen. Daarnaast wordt de bouw van woningen in de bestaande woningbouwplannen (‘De Streek’, ‘Schoenmakershoek’ en ‘Groot Sander’) doorgezet. De capaciteit van deze plannen is echter niet voldoende.

Naast inbreiding en herontwikkeling ziet Etten-Leur zich genoodzaakt om een deel van de woningbouwopgave, 600 woningen, buiten de bestaande woongebieden te realiseren. In de omgevingsvisie zal een verkenning worden gemaakt welke locatie (of locaties) zich het beste leent voor de opvang van de woningbehoefte. Er zijn drie locaties in beeld: Hoge Haansberg (gronden ten noordwesten van Haansberg en Hoevenseweg), Groene Wig (tussen Rijsdijk en Sander) en Lage Vaartkant. Omdat niet op alle locaties het totaal van 600 woningen kan worden gerealiseerd, zijn in het MER de volgende scenario’s onderzocht:

Scenario	Hoge Haansberg	Groene Wig	Lage Vaartkant
A	600 woningen		
B	325 woningen	175 woningen	100 woningen
C			600 woningen

De drie locaties waar woningbouw voorzien is, liggen alle aan de rand van Etten-Leur op de overgang van de kern/woongebieden naar het buitengebied. De drie locaties bevinden zich in de invloedssfeer van de kern/woongebieden alsmede in de invloedssfeer van de A58, de spoorlijn en/ofde werklocatie Vosdonk. De drie locaties dragen bij aan de realisatie van het woningbouwprogramma van Etten-Leur en daarmee aan de ambitie om het woningaanbod te verbreden teneinde inwoners een passende en duurzame woning te bieden.

Figuur 3.2: locaties voor locatieverkenning wonen

Algemeen

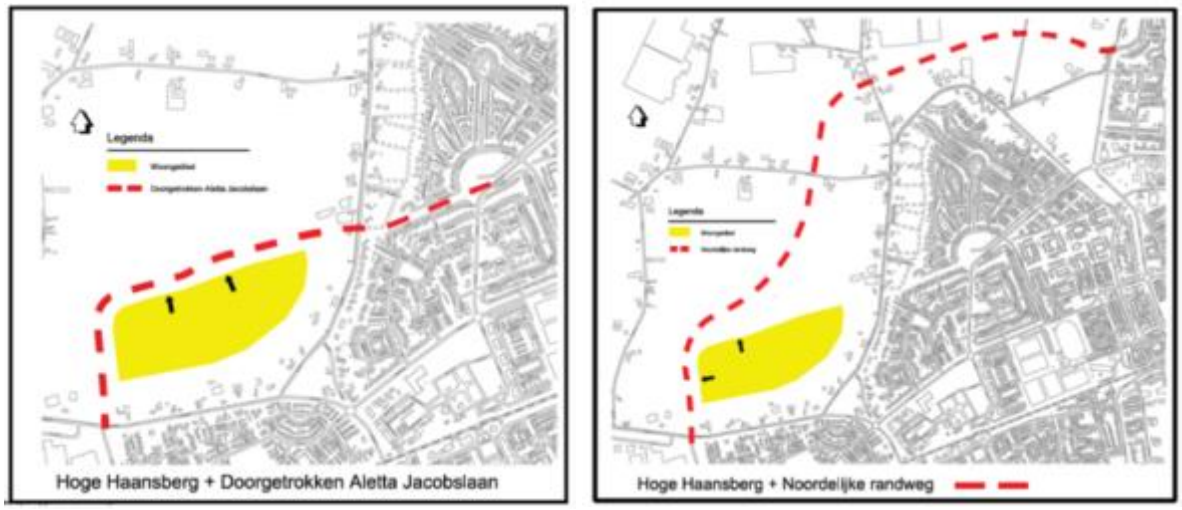
Bij de beoordeling van de locaties zijn de navolgende gelijke uitgangspunten gehanteerd:

- Een groen-stedelijk woonmilieu met gemiddeld 80 m2 groen/water per woning.
- Een gemengde differentie aan woningtypes met een beperkt aanbod aan hoogbouw.
- Een (eventuele) hoofdontsluitingsweg bestaat uit twee rijbanen en vrij liggende fietspaden gescheiden voor een groenstrook.
- De gevelbelasting op nieuw te bouwen woningen langs hoofdontsluitingswegen bedraagt voor de eerstelijnsbebouwing maximaal 53 dB (de standaardwaarde zoals opgenomen gaat worden in de Omgevingswet).
- De gevelbelasting op de nieuw te bouwen woningen langs het spoor bedraagt voor de eerstelijnsbebouwing maximaal 55 dB (de standaardwaarde zoals opgenomen gaat worden in de Omgevingswet) en de tweedelijnsbebouwing maximaal 53 dB.
- De nieuwbouw is levensloopbestendig, energieneutraal, natuurvriendelijk en circulair.
- Voorziening voor gebiedseigen water.

Hoge Haansberg

De locatie ‘Hoge Haansberg’ ligt aan de noordwestzijde van de gemeente. Het gebied sluit aan op de lintbebouwing langs de Haansberg en de Hoevenseweg. Deze bebouwing blijft buiten het woongebied. Incidentele invulling van open gaten langs de weg is niet uitgesloten. De noordgrens van het woongebied ligt in een lijn in het verlengde van de Aletta Jacobslaan aan de westzijde afbuigend richting Kattestraat. Ter hoogte van dit punt sluit de hoofdontsluitingsweg met een rotonde op de Hoevenseweg aan. De aansluiting op bestaand wegennet aan de oostzijde is afhankelijk van de keuze tussen het doortrekken van de Aletta Jacobslaan of de aanleg van een noordelijke rondweg (zie beschrijving varianten voor aanpassing van het hoofdwegennet). Het woongebied biedt ruimte voor 600 woningen. Een doorgroei van het woongebied is mogelijk. In een combinatie met andere locaties wordt uitgegaan van 325 woningen op locatie Hoge Haansberg. In de verkeersanalyse is vooralsnog uitgegaan van de gevolgen bij 600 woningen of 325

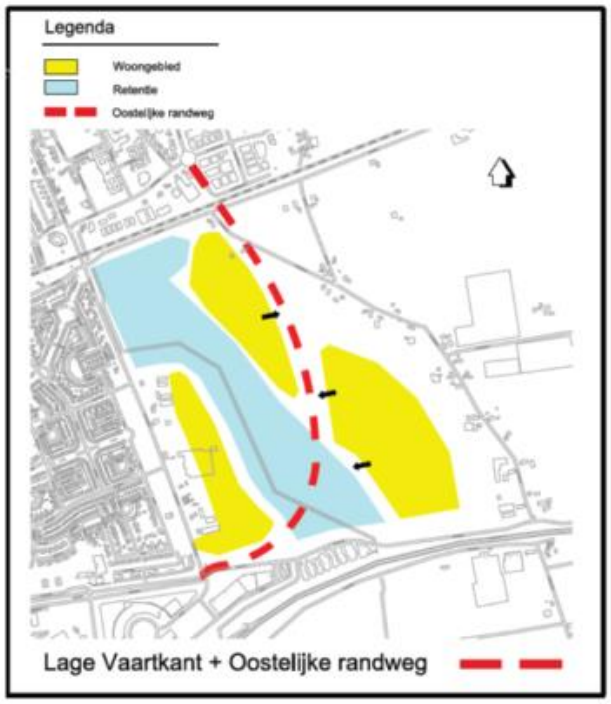
bij eventuele combinatie met andere locaties. Het nabij gelegen bestaande bedrijventerrein 'Vosdonk' is niet direct van invloed op de aanwending van gronden voor woningbouw. Aan de oostzijde is een veehouderij aanwezig. Bij de beoordeling is uitgegaan van sanering van dit bedrijf. Andere bedrijven in de directe nabijheid zijn niet van invloed. Een uitzondering vormt een geitenhouderij. Het gebied deels binnen de zone van het (provinciale) moratorium voor de geitenhouderijsector. Hoewel er wetenschappelijk verband nog geen eenduidige relatie is aangetoond tussen geitenhouderijen en gezondheid gelden vanuit het voorzorgsbeginsel binnen 2 km rondom de geitenhouderij beperkende randvoorwaarden voor woningbouw.

Figuur 3.3 Hoge Haanberg (+ ontsluiting door Doortrekking Aletta Jacobslaan of Noordelijke rondweg)

Lage Vaartkant

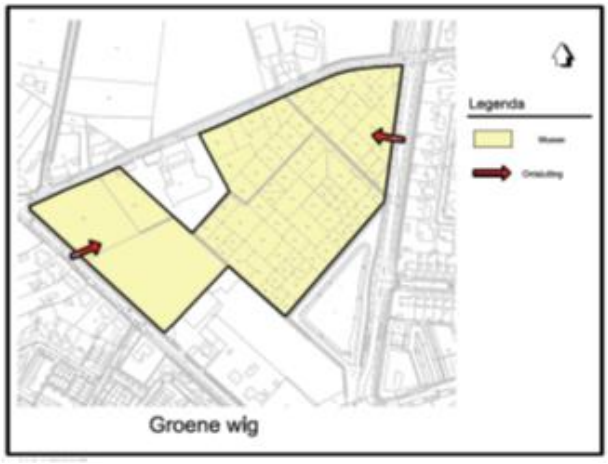
Het gebied ten oosten van de Lage Vaartkant tot aan de Lage Bremberg vormt de locatie 'Lage Vaartkant'. In dit gebied ligt het beekdal van de Brandsevaart en de Bijloop. Aan beide zijden van deze watergangen is een ruime zone aangewezen voor retentie. Deze zone verdeelt de locatie in twee potentiële woongebieden. Aan de westzijde: een gebied gelegen tussen de huiskavels aan de Lage Vaartkant en de retentiezone. Aan de oostzijde: een woongebied tussen de retentiezone en een randzone van 100 meter langs de Lage Bremberg. Deze randzone vormt een buffer voor aan de oostzijde van de Lage Bremberg gevestigde agrarische bedrijven.
Aan de noord- en zuidzijde van de locatie moet rekening worden gehouden met geluidzones (in de Omgevingswet: aandachtsgebieden geluid) langs het spoor en de rijksweg 58. In de zone langs de rijksweg ontstaat ruimte voor een andere invulling dan woningbouw zoals eventuele nieuwbouw voor het tuincentrum en een openbaar vervoerknooppunt.
Het westelijk gebied heeft een capaciteit van 600 woningen. De ontsluiting van dit gebied vindt via de Bredaseweg plaats. Bij een totale ontwikkeling van het gebied wordt gedacht aan de aanleg van nieuwe hoofdontsluitingsweg die de Ambachtlaan via een tunnel onder het spoor met de Bredaseweg verbindt. De huidige weg Lage Vaartkant krijgt dan een geheel andere functie.
Het totale gebied biedt meer dan voldoende omvang voor de realisatie van een scenario met 600 woningen. Bij een combinatie met andere gebieden voorzien we voorlopig 100 woningen in dit gebied.
In het gebied is er sprake van hoogteverschillen en kan in sommige delen niet worden gebouwd zonder (forse) ophoging en drooglegging met mogelijke gevolgen voor bestaande huiskavels.

Figuur 3.4 Lage Vaartkant

Groene Wig

De locatie 'De Groene Wig' ligt tussen de Rijsdijk, het Sander en het Slagveld. Buiten het gebied zijn gehouden de retentievoorziening aan de zuidzijde en de woningbouw aan de zuidwestzijde. Rondom het rijksmonument Slagveld 8 is een ruime huiskavel aangehouden. De hoofdontsluiting komt uit op de Rijsdijk. De ontsluiting op het Sander is ondergeschikt. De locatie biedt ruimte voor ca. 120 woningen (in de verkeersanalyse is aantal van 175 woningen aangehouden). Aan de randen van het gebied zijn geen (actieve) bedrijven gevestigd die van invloed zijn op de omvang van het gebied. Wel ligt het gebied volledig binnen de zone van het (provinciale) moratorium voor de geitenhouderijsector. Hoewel er wetenschappelijk verband nog geen eenduidige relatie is aangetoond tussen geitenhouderijen en gezondheid gelden vanuit het voorzorgsbeginsel binnen 2 km rondom de geitenhouderij beperkende randvoorwaarden voor woningbouw. Voor woningbouw moet het gebied tevens deels worden opgehoogd.

Figuur 3.5 Groene Wig

3.3.3 Centrumgebied

Het centrumgebied van Etten-Leur blijft zich ontwikkelen als één van de belangrijkste plekken van ontmoeting. Winkels, horeca, maatschappelijke voorzieningen, toerisme en recreatie, maar ook wonen (op de verdieping) blijven in dit gebied bijeenkomen.
Meerdere trends zijn van invloed op de functie van het centrum. Bijvoorbeeld online winkelen, concurrentie vanuit de grote steden en veranderende wensen van het winkelend publiek.
Opgave is om het centrum een aantrekkelijke plek voor ontmoeting te laten blijven, niet alleen voor de eigen inwoners, maar ook voor inwoners van buurgemeenten, toeristen, ondernemers en andere in het centrum gevestigde partijen. Daarnaast blijft de leefbaarheid in het centrumgebied een aandachtspunt.
We willen de centrumfunctie en het voorzieningenniveau behouden. Transformatie van voormalige winkelpanden en de aanpak van leegstand is daarvoor nodig. Het centrum moet een aantrekkelijk verblijfsgebied blijven. Het accent mag meer gericht zijn op horeca, beleving en verblijven, minder op winkelen. Zoeken naar de juiste balans tussen een dynamisch centrum en prettig wonen en verblijven. Aandacht voor vergroening en behoud van cultuurhistorie is belangrijk. Ook is een herontwikkeling van de as station – centrum (Anna van Berchemlaan) als één van de entrees van Etten-Leur van belang om het centrum als ontmoetingsplek te behouden.

Centrumgebied: plek voor ontmoeting

Etten-Leur wil dat het centrum de plek voor ontmoeting blijft.

Van winkelen naar beleving

Het gedrag van de consument verandert. Hierop inspelen is nodig om vaste (lokale) bezoekers te blijven binden en nieuwe bezoekers (van buiten) aan te trekken:

- Inzetten op beleving: De bezoeker is op zoek naar een onderscheidend en gevarieerd aanbod, gastvrijheid, persoonlijke aandacht en ontspanning;
- Inzetten op een goed supermarktaanbod. Uitbreiding is alleen aan de orde als er sprake is van toegevoegde waarde en het de structuur van een compact winkelgebied versterkt;
- Vervanging van een deel van de winkels door een mix van horeca, gezondheidszorg (zoals fitnesscentra), entertainment, (gedeelde) kantoorruimten en vrije tijdsbesteding;

Naar een compact en aantrekkelijk winkelhart

- Het huidige aanbod aan winkelruimtes sluit niet aan op de vraag. Functiemenging is niet voldoende om bestaande of toekomstige leegstand te bestrijden. Het aanbod kan omlaag door het winkelgebied te concentreren tot bijvoorbeeld:het overdekte winkelcentrum;
- de panden aan het Hof van den Houte, de Markthof, het Burchtplein;
- het gedeelte van de Bisschopsmolenstraat tot aan de Bijvang.

Buiten dit gebied voegen we geen nieuwe winkels toe en gaan we met gevestigde ondernemers. Rekening houdend met de cultuurhistorische waarden krijgen vrijkomende panden een woon- of andere passende bestemming. Mogelijk op termijn verdere verkleining van het winkelaanbod en mogelijk herontwikkeling van een deel van het overdekte winkelcentrum.

Concentratie van (avond)horeca rondom de Moeierboom

De avondhoreca concentreert zich verder in het gebied rondom de Moeierboom.

Herontwikkeling as station – centrum

Het is wenselijk het groene karakter van de Anna van Berchemlaan als entree naar de stad en as tussen het station en het centrum te versterken:

- passende voorzieningen rondom het station als knooppunt voor openbaar vervoer;
- toename van het aantal woningen o.a. door de verplaatsing van het cultureel centrum 'De Nieuwe Nobelaer' en herontwikkeling van verouderde (kantoor)panden;
- een invulling met gestapelde bebouwing;
- meer woonfunctie tussen Wipakker en Lambertusstraat in combinatie met zorg;
- ruimte voor groen, waterberging en natuurvriendelijk bouwen;
- versterking van de verblijfsfunctie van het Oderkerkpark als blijvende groene plek voor ontmoeting, passende activiteiten en evenementen.

Een goed bereikbaar centrum

Behoud en verbetering van de goede bereikbaarheid en een aantrekkelijke, schone en veilige (semi)openbare ruimte zonder beperkingen voor de bezoekers.
Garanderen van de bereikbaarheid met ruime parkeergelegenheid tegen een redelijk tarief.
Stimuleren van de fiets en openbaar vervoer door veilige langzaam verkeerroutes en stallingsvoorzieningen.
Verbeteren de verblijfskwaliteit van de openbare ruimte.

Een leefbaar centrum

Streven naar een passend woon- en leefklimaat vanuit maatwerk gezien de dynamiek aan functies in het centrum:

- meer groen in de openbare ruimte en op privéterreinen om de nadelen van hogere temperaturen bij warmte te beperken;
- benutten van kansen voor het plaatsen van zonnepanelen en luchtwarmtepompen bij hoogbouw.

3.3.4 Werklocaties

De eisen aan huisvesting en omgeving veranderen. Nieuwe producten en nieuwe werkprocessen zijn van invloed op de aard van het werk. Door hierop tijdig en alert in te spelen, zijn leegstand, verpaupering en criminaliteit te voorkomen. Geleidelijk veranderen gebruik en inrichting van sommige werklocaties daardoor. De energietransitie, de ontwikkeling naar een circulaire economie en klimaatmaatregelen zijn tevens van invloed. Zowel binnen de werklocaties als in de directe omgeving wordt de leefbaarheid steeds belangrijker. Etten-Leur kiest ervoor om samen met ondernemers en grondeigenaren bestaande werklocaties toekomstbestendig te maken.

Ruimte bieden voor vernieuwing

Bedrijven veranderen, zij ontwikkelen nieuwe activiteiten en boren nieuwe markten aan. Automatisering en digitalisering zetten door. De productie verandert van aanbod- naar vraaggericht. Behalve productvernieuwing is er vernieuwing in de productieprocessen. Om adequaat op deze vernieuwingen in te spelen zijn flexibele gebouwen, gedeelde onderzoeks- en productieruimten, ontmoetingsruimtes en experimenteerplekken nodig. Vernieuwing vraagt dus om een flexibel omgevingsbeleid. Etten-Leur wil ruimte bieden aan ondernemers om hun bedrijfsvoering aan te passen aan ruimtelijke, technische en maatschappelijke ontwikkelingen. Zowel bestaande als nieuwe bedrijven kunnen hiervan gebruik maken. Uitgangspunt is dat vernieuwing (product en/of productieproces) bijdraagt aan een goede werk- én leefomgeving; niet alleen binnen de werklocatie maar ook daarbuiten.

Aansluiting zoeken tussen opleidingsniveau en werkgelegenheid

Overheid, onderwijsinstellingen in de gemeente en in de regio en ondernemers werken samen aan het juiste aanbod. Op die manier houden we jong talent binnen de regio en vullen we deels de grote uitstroom van oudere werknemers op. Niettemin blijft in sommige sectoren de inzet van arbeidsmigranten nodig. Huisvesting en opgaan in de samenleving van deze groep vragen om een oplossing.

Bestaande werklocaties toekomstbestendig maken

De veranderende huisvestingseisen en wensen van ondernemers hebben effect op de inrichting van de openbare ruimte. Bedrijven zijn eerder bereid tot vestigen of investeren in bestaand vastgoed als de vestigingsplaats aantrekkelijk is en de kwaliteit en bereikbaarheid goed is. Zij hechten ook steeds meer waarde aan een gezonde passende werkomgeving met ruimte voor ontmoeting en ontspanning voor hun werknemers (het nieuwe werken).
Een toekomstbestendige werklocatie beschikt over een optimale infrastructuur voor zowel transport van personen als goederen. Ook het behouden en versterken van de infrastructuur voor de uitwisseling van energie, water, grondstoffen en informatie is van groot belang op een toekomstbestendige werklocatie. Zo'n locatie is tevens energieneutraal, circulair en klimaatbestendig en kent zo min mogelijke overlast voor de omgeving.

Een goede omgevingskwaliteit

Etten Leur hecht waarde aan een gezonde en veilige leefomgeving. Een schone bodem, schoon water, schone lucht, het beperken van hinder van geluid, geur, stof, licht, straling en trilling en de bescherming tegen gevaren bij productie en verwerking van gevaarlijke stoffen vormen hiervoor de basis. Hiervoor is een balans tussen het economisch belang en de kwaliteit van de leefomgeving nodig. De bescherming van de omgevingskwaliteit ligt voor een groot deel vast in landelijke en/of provinciale regelgeving. Een voorbeeld zijn de aandachtsgebieden voor de luchtkwaliteit. Op het gebied van geluid, trilling, geur en externe veiligheid heeft de gemeente de ruimte om maatwerk te leveren.

Continuering van de scheiding tussen wonen en werken en waar nodig eventuele hinder verder terugdringen. Naar verwachting zullen herstructurering, technologische vernieuwing, energietransitie en circulaire economie in sommige situaties leiden tot een betere omgevingskwaliteit.

Op weg naar toekomstbestendige werklocaties

Etten-Leur geeft prioriteit aan het toekomstbestendig maken van bestaande werklocaties.

Een toekomstbestendig Vosdonk

- de werklocatie 'Vosdonk' blijft een gemengd bedrijventerrein met een mix aan kleine en grote bedrijven met per bedrijf een eigen gebruiksruimte afhankelijk van de afstand tot de woonwijken en woningen in het landelijk gebied. Via een flexibel omgevingsbeleid bieden we ruimte aan vernieuwing.
- op het terrein zelf is er geen ruimte voor nieuwe woningen of andere gevoelige gebouwen, uitgezonderd de overgang van het oostelijk deel van het bedrijventerrein direct grenzend aan het woongebied;
- handhaven huidig beleid voor detailhandel. Versterking van de zone op het zuidelijk deel van het bedrijventerrein met grootschalige detailhandel nabij de afslag met de snelweg is voorstelbaar;
- de directe omgeving van de afslag vormt ook een prima locatie voor een centrale parkeervoorziening en knooppunt voor openbaar vervoer met voorzieningen die werknemers kunnen gebruiken om naar de werkplek te komen.

In de overgangszone tussen spoorlijn en Roosendaalseweg vindt een transformatie plaats:

- een terrein van ongeveer 8 ha biedt straks ruimte aan de vestiging van kleine en middelgrote bedrijven. Hiervoor gelden de voorwaarden voor een toekomstbestendig bedrijventerrein;
- de ontsluiting van dit gebied vraagt nadere studie. Gedacht wordt aan het recht trekken van de Heistraat bij de Kattestraat;
- mogelijkheid een groter zelfstandig kantoor toe mits hiervoor op regionaal niveau ruimte is;
- geen ruimte voor distributie- en/of logistieke bedrijven;
- elders op het bedrijventerrein bij voorkeur vestiging van nieuwe logistieke bedrijven gekoppeld aan gevestigde bedrijven in de maakindustrie (efficiëntie en minder vervoersbewegingen);
- Streven naar verkleining van geluidzone om Vosdonk zodat het transformatiegebied en de ten oosten gelegen woonwijken buiten de zone gaan vallen.

Op termijn komt de overgangszone ten zuiden van de Roosendaalseweg voor transformatie in aanmerking. Doen zich elders binnen de werklocatie 'Vosdonk' kansen voor dan spelen we daar alert op in.

Een toekomstbestendig Attelaken

De woon-werklocatie 'Attelaken' ontwikkelt zich steeds meer als een gemengd werkgebied:

- naast wonen aan de randen en bedrijven in het middengebied is er ruimte voor de vestiging van maatschappelijke of andere voorzieningen;
- de eventuele aanleg van een tunnel onder het spoor in het verlengde van de Ambachtlaan verbetert de bereikbaarheid van de locatie.

Een toekomstbestendig Zwartenberg

De locatie 'Zwartenberg' blijft beschikbaar voor:

- vaarwater-gebonden bedrijven in de zwaardere milieucategorieën;
- de geluidzone rondom het terrein blijft intact.

Een toekomstbestendig Oostpoort-Trivium

De locatie Oostpoort-Trivium ontwikkelt zich:

- op het gedeelte Oostpoort primair als een kantorenpark waar naast zakelijke dienstverlening ook andere maatschappelijke voorzieningen kunnen worden gevestigd;
- op het gedeelte Trivium als ongewijzigd gebied met gemengde functies. De uitbouw tot knooppunt van openbaar vervoer en voorzieningen voor natransport biedt kansen voor het terugdringen van het aantal autoritten door de kern Etten-Leur.

Locatieverkenning nieuwe werklocaties

Binnen de regio vervult het bedrijventerrein Vosdonk een belangrijke werkgelegenheidsfunctie. De dynamiek op het terrein is groot. Bedrijven stoppen of verhuizen en er ontstaan kansen om voor een andere invulling. West-Brabant vormt een aantrekkelijk vestigingsklimaat voor jonge ondernemers of bedrijven buiten de regio. Bestaande panden en bedrijfsterreinen bieden tot nu toe voor hen een oplossing. Voor gevestigde bedrijven die willen uitbreiden, maar geen ruimte hebben op eigen terrein, is dit ook een mogelijkheid. Schaarste stimuleert bedrijven tot innovatie, hergebruik en herontwikkeling. Gemeenten zijn dus zeer terughoudend in de aanleg van nieuw bedrijventerrein. Toch biedt het bestaande aanbod niet voor alle bedrijven een oplossing. Uitbreiding van dit aanbod is nodig. Niet alleen voor nieuwkomers maar soms ook om bestaande bedrijventerreinen om te vormen naar duurzame en aantrekkelijke werklocaties.

In regionaal verband zijn in het 'Afsprakenkader evenwicht bedrijventerreinenmarkt West-Brabant 2016-2026' afspraken vastgelegd over de ontwikkeling van bedrijventerreinen. Er is in West-Brabant sprake van een kwantitatieve en kwalitatieve disbalans in het aanbod van bedrijventerreinen: een overaanbod aan bedrijventerrein voor lokaal gebonden midden- en kleinbedrijven en industrie, en een tekort aan terreinen voor logistiek. Vanwege de (sub)regionale logistieke vraag is in de gemeente Etten-Leur sprake van een ruimtevraag van circa 10 hectare met maximaal milieucategorie 3.2, die niet binnen het bestaand stedelijk gebied kan worden opgevangen. Uitbreiding is mogelijk nodig om in de vraag te kunnen voorzien.

Voor de uitbreiding zijn drie locaties aan de noordzijde van het bedrijventerrein Vosdonk in beeld: Middendonk-Oost, Bankenstraat-West en Hoge Haansberg-Zuidwest. Dit vanuit het oogpunt aansluiting te zoeken bij het bestaande bedrijventerrein Vosdonk. Deze gebieden liggen in het zoekgebied verstedelijking.

In het MER worden locaties ten zuiden van de rijksweg niet meegenomen. Dat geldt voor locaties in de omgeving van afslag 19 en afslag 18. Deze locaties liggen op afstand van het bestaande bedrijventerrein en leiden tot verdere versnippering van de bedrijventerreinen in Etten-Leur. Dit is door de gemeente niet gewenst geacht, bundeling van bedrijfsactiviteiten heeft de voorkeur.

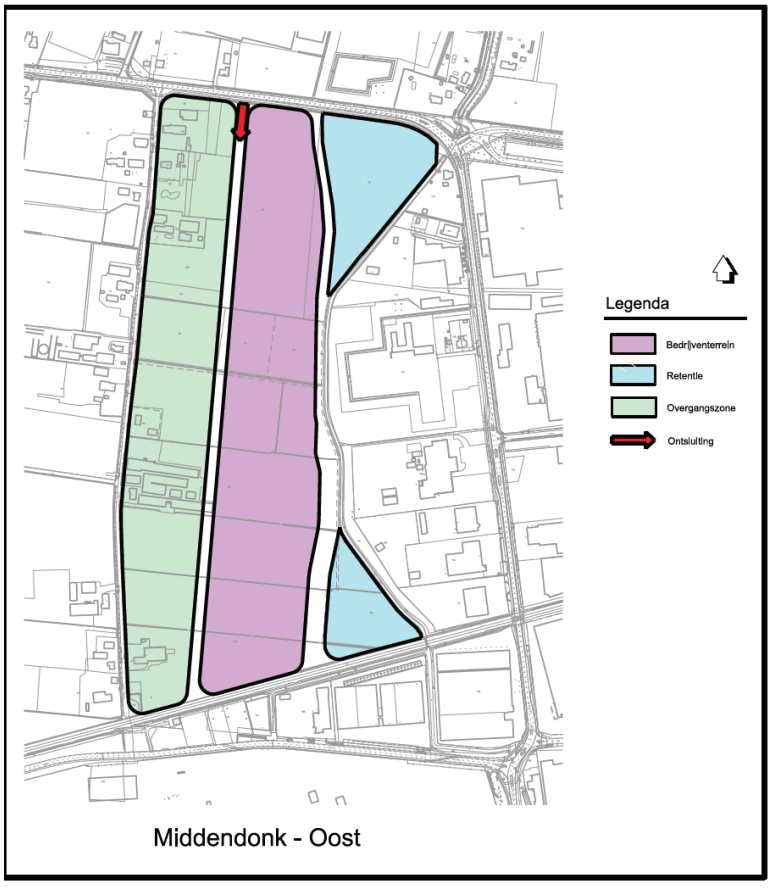
De nieuwe werklocatie is niet alleen bedoeld voor (grootschalige) logistiek, maar ook verplaatsing van gevestigde bedrijven, om zodoende transformatie en verduurzaming van bestaande bedrijventerreinen mogelijk te maken.

Figuur 3.6: locaties voor locatieverkenning werken

Middendonk-Oost

De locatie 'Middendonk-Oost' betreft de gronden tussen het bestaande bedrijventerrein en de weg Midden Donk. Aan de oostzijde van deze weg is een zone van 100 meter aangehouden als buffer tussen de woningen en de agrarische bedrijven aan de westzijde. De agrarische bedrijven aan de oostzijde van de Middendonk beëindigen hun activiteiten. Aan de rand van het bestaande bedrijventerrein is ruimte opgenomen voor waterretentie. Deze retentie is nodig voor de opvang van het hemelwater vanaf het bedrijventerrein bij hevige regenval (omvang ca. 4 ha). Het tussengelegen resterende gebied is beschikbaar voor de aanleg van nieuw bedrijventerrein. De netto oppervlakte bedraagt ca. 9 ha. De ontsluiting vindt plaats vanaf de Hoevenseweg (een rechtstreekse ontsluiting op het Vossendaal via het hoogspanningsstation is niet haalbaar). Bouwen in het gebied is alleen mogelijk als het maaiveld gedeeltelijk wordt opgehoogd.

Figuur 3.7 Middendonk-Oost

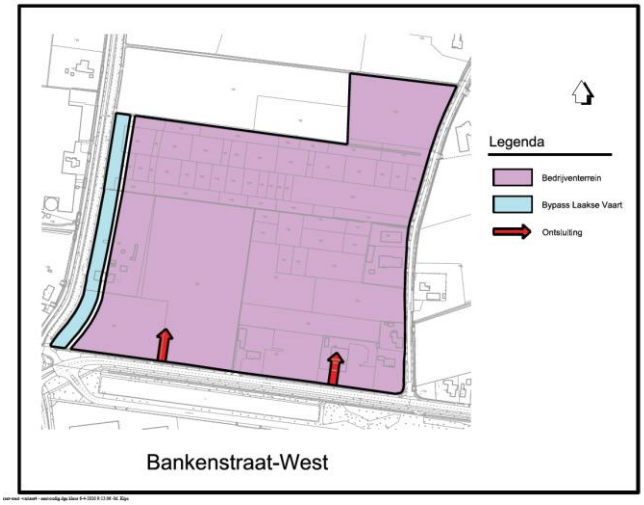
Bankenstraat West

In het model voor de locatie 'Bankenstraat-West' is uitgegaan van de gronden ten noorden van de Hoevenseweg tussen de Laakseweg en de Bankenstraat. Een bosperceel vormt aan de noordzijde gedeeltelijk de noordgrens. De ontsluiting vindt plaats vanaf de Hoevenseweg. Aan de westzijde is rekening gehouden met eventuele bypass voor de Laakse Vaart. De capaciteit van het zuidelijk deel van de vaart is beperkt. Aan beide zijden van deze vaart ontbreekt ruimte voor eventuele verbreding. Om die reden is rekening gehouden met een bypass. Uitgaande van sanering van alle bestaande bebouwing in het gebied kent de locatie een netto oppervlak van circa 7 ha.

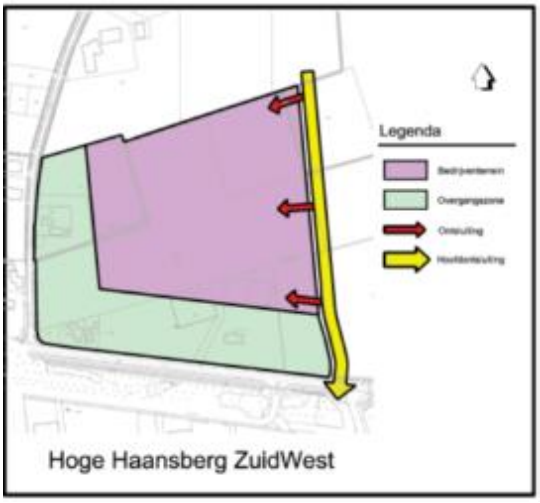
Vanwege de verspreide woonbebouwing aan de randen van het gebied gelden er beperkingen voor de gebruiksruimte voor aangrenzende bedrijven (niet overal zal een activiteit horend tot categorie 3.2 zijn toegestaan). De lage ligging van gronden in dit gebied maakt (gedeeltelijke) ophoging nodig.

Hoge Haansberg Zuidwest

De locatie 'Hoge Haansberg-Zuidwest' ligt eveneens ten noorden van de Hoevenseweg maar dan aan de westzijde van de Bankenstraat. De noordzijde ligt op de ondergrondse watertransportleiding. Aan de oostzijde ligt de grens op de hoofdontsluiting van het potentieel woongebied 'Hoge Haansberg in het verlengde van de Kattestraat. Langs de Hoevenseweg en Bankenstraat is een zone van ca. 100 meter buiten het bedrijventerrein gehouden. De landschappelijke en bouwkundige kwaliteit van deze zone vormt in tegenstelling tot de locatie 'Bankenstraat-West' reden voor behoud. Als potentieel bedrijventerrein resteert netto ca.2.5 ha. De ligging aan de rand van het potentieel woongebied 'Hoge Haansberg' legt beperkingen op aan de gebruiksruimte voor aangrenzende bedrijven of aan de omvang van het woongebied.

Figuur 3.8 Bankenstraat West

Figuur 3.9 Hoge Haansberg Zuidwest

3.3.5 Buitengebied

Etten-Leur streeft naar een duurzame ontwikkeling van het buitengebied rekening houdend met de sterke verwevenheid van functies, namelijk land- en tuinbouw, veeteelt, wonen, natuur, landschap, waterbeheer, recreatie en toerisme, energieopwekking en klimaatadaptatie. Belangrijk hierbij is geen afwenteling van milieuproblemen en een goede balans tussen natuur en milieu, economie en de mens.

Een duurzaam buitengebied: goede balans tussen natuur en milieu, economie en de mens

De land- en tuinbouw en veeteelt blijft nog steeds de grootste ruimtegebruiker van het buitengebied en van groot economisch belang. Een vitale land- en tuinbouwsector blijft belangrijk voor een vitaal buitengebied, goede economische dragers moeten aan de basis liggen. Het is belangrijk om de diversiteit van de agrarische structuur te behouden.
Een juiste balans tussen het bedrijfsbelang van de individuele ondernemer, de omgeving en het belang van een vitaal en gezond functionerend buitengebied draagt bij aan een duurzame ontwikkeling van het buitengebied. Deze balans is niet altijd in evenwicht. Het gaat om een

evenwichtige benadering tussen people-profit-planet, de mens, de economie en de leefomgeving. Etten-Leur gaat met de betrokken partners op zoek naar een nieuw evenwicht tussen het beschermen van een veilige, gezonde, natuurrijke en rustige leefomgeving en het optimaal benutten en ontwikkelen van het buitengebied voor verschillende functies.
Waar nodig worden functies gescheiden, waar mogelijk wordt ingezet op verweven, rekening houdend met de specifieke kenmerken van de waarden van het landschap.

Behoud en versterken van de landschappelijke identiteit en verscheidenheid

De basiskwaliteiten van het Etten-Leurse landschap moeten worden beschermen. Etten-Leur continueert bestaand beleid ten aanzien van bescherming en ontwikkeling van landschappelijke, cultuurhistorische en natuurwaarden. Ontwikkelingen zijn alleen aanvaardbaar als zij geen afbreuk doen aan de basiskwaliteiten. Via meerwaardecreatie (regels voor kwaliteitsverbetering landschap en landschappelijke inpassing) dienen de kwaliteiten van het landschap en de natuur te worden versterkt. Actief landschapsbeheer door ondernemers en bewoners (agrarisch en particulier) wordt gestimuleerd. Etten-Leur wil de (landschappelijke) kwaliteit en de relaties met het stedelijk gebied versterken.

Behoud en versterken van ecologische structuur en biodiversiteit

De soortenrijkdom van de ecologische structuur (bodem, water, flora en fauna) is de basis voor de functies die deze structuur kan vervullen. Etten-Leur volgt de provinciale doelstelling waarbij de teruggang van de biodiversiteit is omgebogen in een opgaande lijn door:

- inzetten op het afronden van het Natuurnetwerk Brabant;
- een ecologisch goed en in samenhang functionerend stelsel van beken en natuurgebieden;
- natuur- en wateropgaven met andere opgaven combineren, bijvoorbeeld bij bestrijding van wateroverlast, het tegengaan van verdroging en het realiseren van ecologische zones;
- buiten natuurgebieden een toename van biodiversiteit willen door onder andere natuurvriendelijke landbouw, agrarisch en particulier landschapsbeheer, bloemrijke bermen en andere vormen van bermbeheer toe te passen.

Duurzame (voedselproductie) op basis van een circulaire of natuurinclusieve bedrijfsvoering

Etten-Leur wil zoeken naar de balans tussen economisch perspectief van de agrarische sector en de kwaliteit van de leefomgeving. Etten-Leur biedt ruimte aan innovaties die leiden tot een duurzame en rendabele landbouw, rekening houdend met verbetering van de kwaliteit van de bodem en het watersysteem, klimaatadaptie, milieu, dierenwelzijn, gezondheid en behoud en versterking van natuur en landschap. Etten-Leur geeft ruimte aan innovaties gericht op het terugdringen van emissies van stikstof, ammoniak, fosfaat en overige (broeikasgas)stoffen die ten koste gaan van de leefomgeving en in het bijzonder natuurgebieden.
Etten-Leur staat positief tegenover een agrarisch gebruik dat een bijdrage levert aan meer biodiversiteit, aandacht voor specifiek natuurbeheer of meer natuurvriendelijke vormen van landbouw. Daarmee groeien bestaande bedrijven geleidelijk toe naar een circulaire landbouw. Of zelfs naar natuurvriendelijke landbouw. Het is primair aan de ondernemers zelf om daarin een keuze te maken.

Voorlopig blijven vanwege ontwikkelingen in de markt en de regelgeving, schaalvergroting en het vergroten van de effectiviteit nog door gaan. Initiatieven tot uitbreiding of omschakeling worden getoetst aan hun bijdrage aan de uitgangspunten voor een duurzame landbouw en inpasbaarheid in de omgeving. Het huidige terughoudende beleid voor intensieve veehouderij en de toets aan de regels voor een zorgvuldige veehouderij dragen hieraan al bij. Als basiswaarden hanteren we de landelijke en provinciale richtlijnen en wetgeving. De vestiging van agrarische bedrijven op nieuwe locaties blijft in principe uitgesloten.

Tuinbouwsector: bestendigen omvang glastuinbouw, meer ruimte voor teeltondersteunende voorzieningen.

Glastuinbouwsector:

- geen grootschaligere en projectmatige glastuinbouw in nieuwe gebieden;
- doorgroei van de bestaande en de eventuele vestiging van nieuwe glastuinbouwbedrijven in de bestaande aangewezen gebieden;
- zo mogelijk clustering en in ieder geval een passende landschappelijke inpassing;
- loslaten van de voorwaarde van maximaal 8 ha glas per bedrijf (de maximale totale hoeveelheid potentieel glas wordt niet groter, wel is betere benutting van de aangewezen gebieden mogelijk, bijvoorbeeld ondersteunende gebouwen en installaties/ voorzieningen voor de eigen energieopwekking);
- onderzoeken van de mogelijkheden om CO2-emissie en warmte van industriële bedrijven te gebruiken in de glastuinbouwsector.

Vollegrondstuinbouw:

- De mogelijkheden om teeltondersteunende voorzieningen in te zetten worden verruimd, met name voor de teelt van zacht fruit. Door de inzet van moderne technieken is hierbij ook milieuwinst te boeken (minder bodembelasting, gerichtere toedeling en hergebruik van waterstromen, vermindering inzet van gewasbeschermingsmiddelen));
- de voorwaarde van landschappelijke inpassing van permanente teeltondersteunende voorzieningen vanwege de impact op het landschap, afgestemd op de aard en impact van de voorziening;
- de voorwaarde dat de waterhuishouding wordt beschermd.

Duurzaam toekomstperspectief op basis van een verbreding van activiteiten

Etten-Leur biedt ruimte voor verbrede landbouw en nevenactiviteiten, mits passend in de omgeving. maatwerk is belangrijk om de kwaliteit van onze leefomgeving te behouden en versterken, kwaliteitsverbetering van het landschap, waaronder ook natuur, is belangrijk.
Etten-Leur wil de mogelijkheden verruimen voor hergebruik van vrijkomende agrarische bebouwing en staat open voor initiatieven die leiden tot een meerwaarde voor de directe omgeving en/of het buitengebied in het algemeen of initiatieven die bijdragen aan het versterken van de landschappelijke kwaliteit en/of leiden tot sociale innovatie.

Wonen blijft een belangrijke functie in het buitengebied

De woonfunctie blijft belangrijk in het buitengebied. Etten-Leur wil de mogelijkheden verkennen voor gemeenschappelijke of andere bijzondere woonvormen, al dan niet met een vorm van zorg. Nieuwe woonfuncties moeten passen in de omgeving en bijdragen aan een verbetering van de omgevingskwaliteit. Het blijft onder voorwaarden toegestaan om seizoenarbeiders tijdelijk te huisvesten ten behoeve van de agrarische bedrijfsvoering.

Behoud en versterken van extensieve recreatie en kleinschalige voorzieningen

Etten-Leur wil extensieve vormen van recreatie zoals wandelen, fietsen, paardrijden en varen in het buitengebied behouden en verder versterken. Het in stand houden en uitbreiden van de mogelijkheden is niet alleen van belang voor de vrijetijdsbesteding van de eigen inwoners en hun gezondheid. Het is ook belangrijk voor de bevordering van het toerisme en de recreatie in zijn algemeenheid.
Etten-Leur wil ruimte bieden aan nieuwe kleinschalige voorzieningen die de netwerken versterken. Bijvoorbeeld kleinschalige horeca (zoals een theetuin), maïsdoolhof, midgetgolf, een speelboerderij, bed & breakfast, boerderij-appartementen, mits inpasbaar in de omgeving en niet al te zeer verkeer aantrekkend.

Recreatief (mede)gebruik en kleinschalige voorzieningen moeten passend zijn en mogen geen afbreuk doen aan de waarden van het gebied. Ook een goede afstemming met onder andere het landbouwverkeer en waar nodig een passende infrastructuur vormen aandachtspunten. Grootschalige voorzieningen in vorm van vakantie- en recreatieparken blijven uitgesloten.

3.4 Mobiliteit

Mobiliteit als overkoepelende opgave

Naast de overkoepelende ambities en de vier deelgebieden is (duurzame) mobiliteit een allesoverkoepelend thema. Etten-Leur kent door de doorsnijding van de bebouwde kom door het spoor specifieke mobiliteitsknelpunten. Daarnaast brengen nieuwe woon- en werklocaties eigen mobiliteitsvraagstukken met zich mee. Het oplossen van mobiliteitsknelpunten overstijgt de afzonderlijke ambities en deelgebieden.

De spoorlijn Breda-Roosendaal in de gemeente Etten-Leur betekent enerzijds een doorsnijding van de gemeente, anderzijds zorgt de spoorweg samen met de snelweg voor een goede bereikbaarheid van de gemeente. Etten-Leur kent een wegennet waarin autoverkeer en langzaam verkeer op de stroomwegen zoveel mogelijk gescheiden zijn. Het wegennet is ingericht conform de principes van duurzaam veilig. Het fiets- en wandelpadennetwerk is veilig en samenhangend.

De doorstroming op het wegennet is doorgaans goed (zie verder), wel is er in de spits op bepaalde plekken sprake van een langere reistijd. Dit overwegend als gevolg van een toenemend gebruik van het spoor waardoor spoorwegovergangen langer gesloten zijn.

Etten-Leur beschikt over een dekkend openbaarvervoernetwerk (trein, streekbussen en buurtbussen). Het voor- en natransport zijn goed. De instandhouding hiervan of vervanging door gelijkwaardige alternatieven is eveneens voor een goede bereikbaarheid van belang.

Samen met burgers en bedrijven wil de gemeente de huidige infrastructuur verder ontwikkelen tot een slim en duurzaam mobiliteitssysteem. Uitgangspunt voor het mobiliteitssysteem is om de veiligheid voor iedere weggebruiker zo hoog mogelijk te maken. Waar nodig worden reistijden beperkt en wordt sluipverkeer voorkomen. Om deze ambities te bereiken en de doorstroming op het wegennet te garanderen is aanpassing van het hoofdwegennet in de gemeente noodzakelijk. Bij aanpassingen aan het wegennet wordt waar nodig en mogelijk rekening gehouden met het verbeteren van de bruikbaarheid van de infrastructuur voor de deelauto, de (elektrische) fiets, het openbaar vervoer of andere mobiliteitsdiensten. Op termijn is een verdergaande afstemming van het fietspadennetwerk op het gebruik van de elektrische fiets en andere voertuigen die gebruik maken van de fietspaden (bijvoorbeeld scootmobielen e.d.) gewenst. Dat geldt ook voor de inrichting van de openbare ruimte op ouderen die langer mobiel zijn. Een verdere ontwikkeling van het fiets- en wandelpadennetwerk zodat alle woongebieden, voorzieningen en werklocaties via dit netwerk ontsloten worden is gewenst.

Opgave

De bereikbaarheid van Etten-Leur is op dit moment in hoofdlijnen op orde, zowel met de auto als met de fiets en het openbaar vervoer. De uitdaging is om die goede bereikbaarheid te behouden, met name in relatie tot de woningbouwopgave, de herontwikkeling van bedrijventerreinen en de uitleg van nieuw bedrijventerrein. Belangrijk aandachtspunt is de barrièrewerking van de spoorlijn en, in mindere mate, de rijksweg. Naast het bieden van ruimte aan nieuwe middelen van vervoer (elektrische auto's en fietsen, mogelijk in de toekomst intelligente transportsystemen of de zelfrijdende auto) moet – in ieder geval op de korte termijn en uitgaande van ongewijzigde

vervoerswijzekeuze - rekening worden gehouden met een toename van het autobezit en van het aantal verplaatsingskilometers.
In combinatie met ontwikkelingen die worden voorzien is een studie naar de bereikbaarheid van (met name) het noordelijk deel van de kern Etten-Leur gewenst. Deze studie wordt verricht parallel aan het opstellen van de omgevingsvisie en vormt input voor de nieuwe visie.

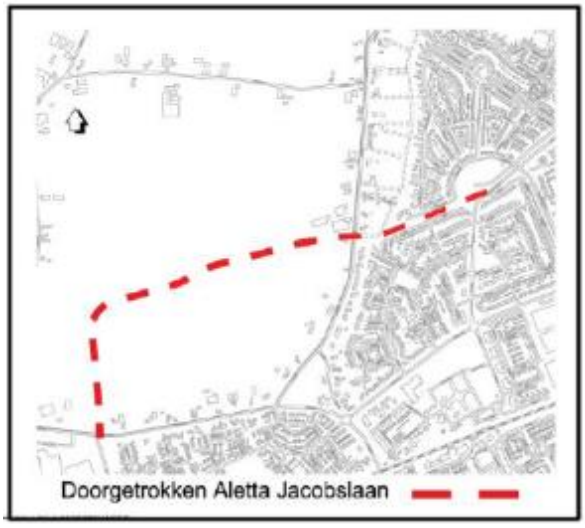
De verkeersafwikkeling is één van de relevante aspecten in het MER voor de omgevingsvisie Etten-Leur. In de verkeersstudie wordt een aantal varianten voor verbetering van de verkeersstructuur en –afwikkeling onderzocht, mede gerelateerd aan de varianten voor uitleglocaties woningbouw, de ontwikkeling van nieuw bedrijventerrein en de barrièrewerking van het spoor. De resultaten van de verkeersstudie worden vertaald in een effectenonderzoek in het MER. Daarnaast worden in het MER de effecten van het huidige en toekomstige verkeer op de fysieke leefomgeving (bijvoorbeeld voor geluid en luchtkwaliteit) in beeld gebracht.

Algemeen
De aanleg van een nieuw woongebied en/of bedrijventerrein leidt tot een toename van het aantal verkeersbewegingen. De vraag is of het bestaande wegennet de toename aan kan. Als een onderdeel van de milieueffectrapportage doen we daarna onderzoek. Daarnaast onderzoeken we varianten voor de ontsluiting van de onderzoeklocaties ‘Hoge Haansberg’ en ‘Lage Vaartkant’.

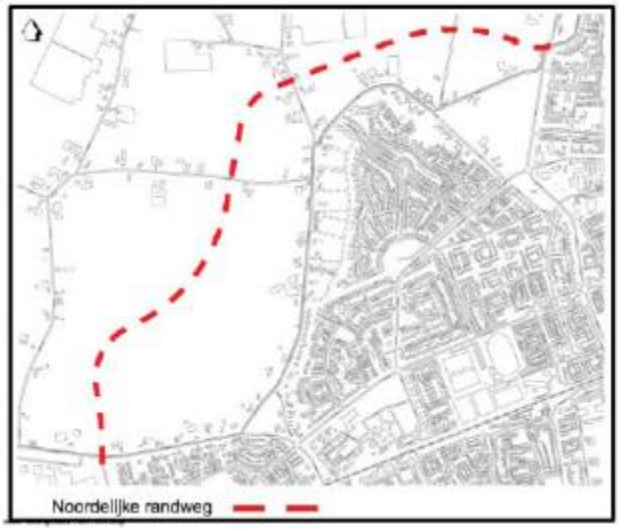
Doortrekking Aletta Jacobslaan
In het plan voor de bouw van de wijk ‘Groot Sander’ is een zone tussen de Thorbeckelaan en Hooiweg/Senaat opengehouden. De zone is gereserveerd voor een eventuele doortrekking van de Aletta Jacobslaan via ‘Hoge Haansberg’ richting de Hoevenseweg ter hoogte van de Kattestraat. De weg vormt in het gebied ‘Hoge Haansberg’ de voorlopige noordgrens van het potentieel woongebied. Zie voor de in acht te nemen geluidbelasting op bestaande woningen de uitgangspunten bij de woningbouwlocaties.

Noordelijke rondweg
De noordelijke rondweg start ter hoogte van de Kattestraat en eindigt in de bocht van de Rijsdijk iets ten noorden van het Slagveld. Op tekening is globaal het verloop van de weg geschetst. De noordelijke rondweg kruist bestaande wegen zoals Goorstraat, Haansberg en Meeuwisdijk. De situatie ter plekke zal veranderen. Dat geldt ook voor het landschap en de waterhuishouding. Tussen de weg en de randen van de stad ontstaan meerdere restgebieden.

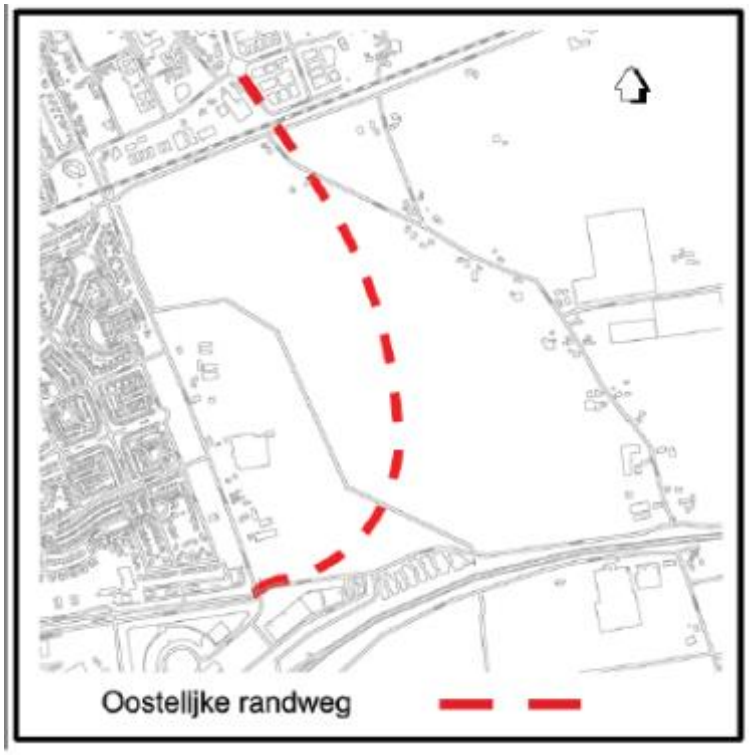
Oostelijke rondweg
De oostelijke rondweg ligt in het verlengde van de Ambachtlaan. Onder het spoor komt een tunnel. De spoorwegovergang aan het Lichttorenhoofd gaat dicht. Op die plek ontbreekt de ruimte om een tunnel aan te leggen.
Het idee is om de nieuwe weg aan te sluiten op de Bredaseweg. Op de weg Lage Vaartkant zit dan geen doorgaand verkeer meer. In het plan voor de aanleg van een oostelijke rondweg respecteren we waterbergingsfunctie in het gebied.

Figuur 3.10 Doortrekking Aletta Jacobslaan

Figuur 3.11 Noordelijke Randweg

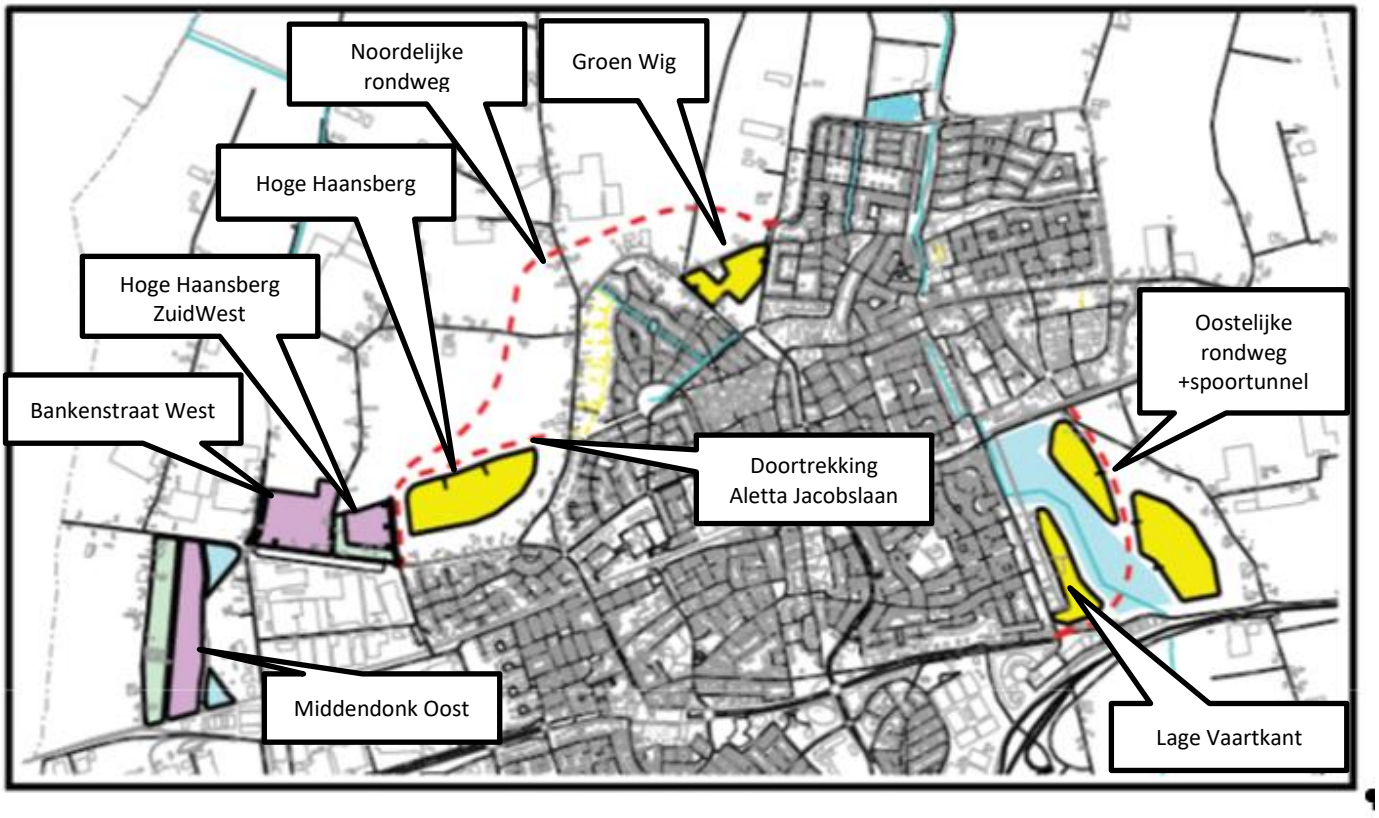

Figuur 3.11 Oostelijke randweg

Gecombineerd met de varianten voor de woon- werklocaties geeft dit de volgende verkeersvarianten:

Verkeersstructuur	A	B	C	D
	Hoge Haansberg 600 woningen + 10 ha extra bedrijventerrein (1)	Hoge Haansberg 325 woningen Groene Wig 175 woningen, Lage Vaartkant 100 woningen + 10 ha extra bedrijventerrein (1)	Lage Vaartkant 600 woningen + 10 ha extra bedrijventerrein (1)	Hoge Haansberg 600 woningen Geen extra bedrijventerrein
Huidige wegen	X	X	X	X
Doortrekking Aletta Jacobslaan	X	X		
Noordelijk rondweg	X	X		X
Oostelijke rondweg			X	

(1) De drie locaties voor 10 ha bedrijventerrein ontsluiten op dezelfde wijze

Overzicht van onderzochte nieuwe woonlocaties (geel), werklocaties (paars) en infrastructuur (rood gestippeld)

3.5 Milieudoelen

In de omgevingsvisie zijn in aanvulling op de gebiedsgerichte ambities en doelen ook ambities en doelen het gebied van het milieu opgenomen. Deze houden verband met de leidende principes en daarmee werken zij door in de omgevingsvisie in het algemeen. Tenzij anders vermeld hebben de doelstellingen betrekking op de periode tot 2030.

Opgaven

Voor milieu (en duurzaamheid) zijn de vier belangrijkste hoofdopgaven:
1 Klimaat: klimaatadaptatie en energietransitie;
2 Leefbaarheid en gezondheid;
3 Duurzame mobiliteit;
4 Herstel natuurlijk ecologisch evenwicht.

Milieubeginselen

Artikel 3.3 van de Omgevingswet bepaalt dat overheden vier uit het milieurecht afkomstige beginselen in acht moeten nemen bij het maken van beleid voor en het voorbereiden van ontwikkelingen in de fysieke leefomgeving:

1. Het voorzorgsbeginsel.
2. Het beginsel van preventief handelen.
3. Het beginsel dat maatregelen bij voorkeur aan de bron genomen worden.
4. Het beginsel dat de vervuiler/verstoorder betaalt.

Doelstellingen tot 2030

Voor achtergrondinformatie zie Deelnotitie duurzaamheid en milieu bij de Omgevingsvisie

Klimaat

- Uiterlijk 2022 heeft Etten-Leur de klimaatopgaven in beeld. De stresstest vormt de basis voor overleg en beleid.
- Bij het opstellen van nieuwe plannen en de uitvoering daarvan houden de gemeente, ontwikkelaars, corporaties, waterschap, maar ook burgers rekening met maatregelen om de gevolgen van de klimaatverandering te verzachten en waar mogelijk te vermijden.
- In de periode tot 2030 gaan we samen met inwoners en ondernemers aan de slag om woongebieden en werklocaties beter bestand te maken voor een veranderend klimaat met extremer weer.

Natuur/biodiversiteit

- In 2023 beschikt de gemeente over een totaaloverzicht van de flora en fauna in de gehele gemeente en een daarop afgestemd samenhangend beleid.
- De gemeente beoordeelt in een vroegtijdig stadium bij elk initiatief of elke activiteit de gevolgen voor flora en fauna en hun (beschermde) leefgebieden (natuurtoets).
- Etten-Leur stimuleert de aanleg van meer groen in het stedelijk gebied, zowel in de openbare ruimte als op privéterreinen en benadert daarbij actief inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties.
- De gemeente streeft naar realisatie van het Natuurnetwerk Brabant in uiterlijk 2030, eventueel aangevuld met nieuwe initiatieven. Buiten dit natuurnetwerk In 2030 creëert de gemeente koppelingen tussen verschillende groen- en natuurgebieden om ze uit te laten groeien tot samenhangende systemen die de biodiversiteit vergroten.

- De gemeente zet samen met andere overheden en maatschappelijke partners de maatregelen tot behoud en herstel van natuur en groen voort (zie ook thema's Bodem, Water en Landschap en groen).
- De gemeente bouwt samen met ontwikkelaars en particulieren natuurinclusief en beheert op een natuurlijkvriendelijke wijze (alleen bij zwaarwegende redenen kan hiervan worden afgeweken).
- Via continue voorlichting en onderwijs maakt Etten-Leur inwoners en ondernemers bewust van hun gedrag en de invloed op de natuur.

Bodem

- Het beleid blijft erop gericht om bij plannen en het uitvoeren van werken de kansen voor benutting van en de maatregelen voor bescherming van de bodem mee te nemen.
- In 2022 beschikt de gemeente over een geactualiseerde bodembeheernota.
- Voor de bescherming van aardkundige en archeologische waarden volgen we het rijks- en provinciaal beleid.

Luchtkwaliteit

- Etten-Leur blijft voldoen aan de wettelijke normen voor luchtkwaliteit en zet in op een stapsgewijze aanpak teneinde in 2030 te voldoen aan de advieswaarden van de Wereld Gezondheidsorganisatie. Maatregelen om minder en schoner vervoer te stimuleren kunnen hieraan een bijdrage leveren. Er is dus een sterke relatie met het mobiliteitsbeleid (zie thema: Duurzame mobiliteit).
- In 2023 beschikt Etten-Leur over een wettelijk verplicht programma luchtkwaliteit als gevolg van het genoemde aandachtsgebied.

Water

- Etten-Leur blijft inzetten op een doelmatig en duurzaam rioolbeheer (betere scheiding van waterstromen, het voorkomen van verontreiniging van bodem, grond- en oppervlaktewater, waterveiligheid, voorkomen van wateroverlast en een milieuvriendelijke berging en verwerking van hemelwater in de openbare ruimte en in de nieuwbouw van woningen en bedrijfspanden.
- In 2025 is er op het bedrijventerrein 'Vosdonk' een sluitend systeem om wateroverlast te voorkomen. De gemeente combineert dit met (wettelijke toegelaten) maatregelen om opvang van hemelwater bij nieuwvestiging of uitbreiding af te dwingen. Voor bestaande situaties treden we in overleg met eigenaren. Dit geldt voor alle werklocaties.
- Etten-Leur onderzoekt vóór 2023 de mogelijkheid om de rioolheffing ook te baseren op de hoeveelheid regenwater die op een gemeentelijke riolering wordt geloosd.
- Vanaf 2021 intensiveert de gemeente de voorlichting aan inwoners en ondernemers over de voordelen van minder verharding. Bij nieuwbouw worden voorwaarden aan de hoeveelheid verharding gesteld.
- In 2027 beschikt de gemeente over een aaneengesloten stelsel van ecologische verbindingszones en natuurlijke overloopgebieden langs vaarten.
- In overleg met het waterschap en grondeigenaren maakt Etten-Leur afspraken over het vasthouden van regenwater op de zandgronden om verdroging van natuur en landbouwgronden te voorkomen.

Landschap en groen

- In 2030 zijn de bestaande landschapstypen nog steeds goed herkenbaar en is de hoofdgroenstructuur qua structuur nog volledig intact.
- In 2030 bedraagt de gemiddelde hoeveelheid openbaar groen en water voor de gezamenlijke oppervlakte van de woongebieden minstens 80 m² per woning.

- Bij nieuwe ontwikkelingen in het stedelijk gebied of aan de randen krijgen groen en water in een vroegtijdig stadium een zichtbare plek.
- In 2030 is de hoeveelheid verharding in bestaand stedelijk gebied is met 10%verminderd door meer groen in openbare ruimten, op bedrijfsterreinen en in privétuinen.
- De biodiversiteit in de openbare ruimte is toegenomen door meer soortendiversiteit (ecologische inrichting) en voortzetten en geleidelijke uitbreiding van natuurlijk beheer.

Geluid

- Bij de aanpak van geluidhinder staat de aanpak bij de bron voorop. Rustige gebieden moeten rustig blijven en het standstillbeginsel is een belangrijke voorwaarde..
- In 2022 heeft Etten-Leur voor alle daarvoor aangewezen wegen basisemissies voor verkeerslawaai vastgesteld en een systeem opgesteld voor periodieke toetsing van de emissies. Om het verkeerslawaai te verminderen ligt het accent voor de komende jaren op het faciliteren van de elektrische auto en andere voertuigen het verlagen van de rijsnelheid, het gebruik van stil asfalt en het stimuleren van het gebruik van de fiets, het openbare vervoer en slimme mobiliteit.
- In 2024 zijn er voor de bedrijventerreinen ‘Vosdonk’ en ’Zwartenberg’ geluidproductieplafonds (als opvolgers van de bestaande geluidzones) vastgesteld. Voor het bedrijventerrein ‘Vosdonk’ is de zone voor vestiging van grote lawaaimakers verkleind. Met de gemeente Moerdijk moeten afspraken worden gemaakt over de zone en het beheer van het bedrijventerrein ‘Zwartenberg’.
- Bij de aanleg van nieuwe wegen, bouw van nieuwe woningen of aanleg van nieuwe bedrijventerreinen hanteert de gemeente de standaardwaarde. Afwijking van de waarde is alleen mogelijk bij het opvullen van open gaten of herontwikkeling van bestaand stedelijk gebied. Aangetoond moet worden dat geen geluidbeperkende maatregelen kunnen worden getroffen, de afwijking zo beperkt mogelijk is en de grenswaarde niet wordt overschreden.
- Uiterlijk in 2029 zijn de regels voor geluid afkomstig van onder andere horeca en evenementen opgenomen in het omgevingsplan. In de tussentijd zijn landelijke regels van toepassing (de zogenaamde “bruidschatregels”)

Geur

- Etten-Leur houdt vast aan de eerder geformuleerde doelstelling dat het aantal inwoners dat geurhinder ervaart minder is dan 5%.
- Voor industriële bedrijven blijven de normen uit de Beleidsregel industriële geur Noord-Brabant 2018 gelden.
- Etten-Leur hanteert in beginsel de volgende geurnormen voor veehouderijen met een geuremissiefactor:
  - geurgevoelige objecten in de bebouwde kom: 2 OU/m3;
  - geurgevoelige objecten in het buitengebied: 5 OU/m3 (in overweging).
- Afwijking binnen de wettelijke normen blijft mits gemotiveerd mogelijk.
- Bij nieuwvestiging is inzicht in de geurcontour verplicht. Bij de aanwezigheid van geurgevoelige objecten binnen de contour kan de vergunning niet of alleen onder voorwaarden verleend worden. Bij nieuwe initiatieven binnen geurcontouren van bestaande bedrijven gaat de gemeente eerst na of medewerking mogelijk is met behulp van maatregelen waarmee de geurhinder kan worden gereduceerd.

Ziektekiemen

Bij het ontwikkelen van plannen voor nieuwbouw wordt vroegtijdig rekening gehouden met de risico’s van de emissies voor de gezondheid van fijnstof, ammoniak en de verspreiding van zoönose

Licht

- Ter bescherming van natuurgebieden en verstoring van het gedrag van aanwezige dieren vermijdt de gemeente lichthinder in en rondom deze gebieden.
- Voor kassengebieden en andere bedrijfsactiviteiten hanteert Etten-Leur vooralsnog de landelijke richtlijnen.
- De regels voor sportparken blijven gelden.
- Voor de verlichting van de openbare ruimte zoekt de gemeente naar richtlijnen en oplossingen die goed voor mens en milieu zijn. Daarbij rekening houdend met sociale veiligheid en verkeersveiligheid.

Trillingen

Bij het ontwikkelen van nieuwbouwplannen wordt in een vroegtijdig stadium van de planvorming rekening gehouden met trillinghinder die veroorzaakt wordt door weg- en railverkeer, industriële machines en bouwactiviteiten (zoals heien).

Straling In 2022 beschikt Etten-Leur over richtlijnen voor het plaatsen van zendmasten

Externe veiligheid

- In het belang van een gezonde, maar ook veilige leefomgeving houdt de gemeente bij initiatieven in de nabijheid van risicobronnen in een vroegtijdig stadium rekening met het veiligheidsrisico.
- In afwachting van de vaststelling van aandachtsgebieden voor externe veiligheid blijft het beleid uit de 'Nota Externe Veiligheid'(2008) van toepassing. In 2021 heeft Etten-Leur voor alle risicobronnen aandachtsgebieden vastgesteld.
- Samen met de West-Brabantse spoorweggemeenten volgt Etten-Leur de ontwikkelingen van het vervoer van gevaarlijke stoffen over het spoor (Basisnet spoor).

Huishoudelijk afval Etten-Leur volgt de landelijke doelstelling inzameling huishoudelijk afval.

Bouwstoffen en grondstromen

Etten-Leur volgt het landelijke beleid voor bouwstoffen/grondstromen

Energie

Op het gebied van energie kent de omgevingsvisie concreet de volgende doelstellingen:

- Etten-Leur levert haar bijdrage aan de regionale doelstelling voor de opwekking van hernieuwbare elektriciteit in 2030. Uitgaande van de huidige windmolens en de bouw van de zonneparken langs de A58 en op de voormalige stortplaats Bollendonk, moet in 2030 een capaciteit van 43 Gigawattuur (GWh) aan 'grootschalig zon op dak' zijn gerealiseerd.
- De hoeveelheid hernieuwbare energie opgewekt door zonnepanelen bij particuliere woningen heeft in 2030 een capaciteit van 28 Gigawattuur (GWh).
- In 2021 beschikt Etten-Leur over een 'Transitievisie Warmte'. De regionale ambitie om via isolatie 15 % minder warmte te gebruiken wordt daarin overgenomen.

Duurzame mobiliteit

In 2022 beschikt Etten-Leur over een nader uitgewerkt pakket van maatregelen in het kader van de bevordering van duurzame mobiliteit.

4 De referentiesituatie: de huidige en toekomstige staat van de leefomgeving

4.1 Definitie referentiesituatie

Om de effecten van de nieuwe beleidskeuzes in de Omgevingsvisie Etten-Leur te kunnen bepalen, is het vereist om de referentiesituatie (vergelijkingsbasis) vast te leggen. De referentiesituatie is de situatie zoals die zich voordoet zonder het (nieuwe) beleid en de (nieuwe) activiteiten die onderdeel zijn van de omgevingsvisie.

De referentiesituatie is niet de huidige staat van de leefomgeving, maar de toekomstige staat van leefomgeving zonder de uitvoering van de omgevingsvisie. Dit omdat de leefomgeving ook zonder de Omgevingsvisie op basis van al lopende trends en ontwikkelingen en op basis van het huidige beleid veranderd en in dit MER onderscheid gemaakt wordt in de effecten van al lopende ontwikkelingen en de effecten van de Omgevingsvisie.

De referentiesituatie bestaat uit:

- De huidige staat van leefomgeving (ook wel huidige situatie genoemd): de feitelijke bestaande situatie van Etten-Leur.
- De toekomstige staat van leefomgeving: de autonome ontwikkeling van Etten-Leur als gevolg van trends en ontwikkelingen (in en om het plangebied) en als gevolg doorzetten van het huidige beleid.

Referentiesituatie = huidige situatie + autonome ontwikkeling

Referentiesituatie: toekomstige situatie zonder omgevingsvisie

Huidige situatie: bestaande / feitelijke situatie

Autonome ontwikkelingen: ontwikkelingen anders dan de Omgevingsvisie

In bijlage 5 van dit MER is uitgebreid ingegaan op de huidige en toekomstige staat van de leefomgeving. Daarbij is voor alle relevante aspecten een beeld gegeven van de huidige situatie, en wordt inzicht gegeven in (potentiële) knel- en aandachtspunten. Alle aspecten van de fysieke leefomgeving krijgen hierbij een plek. Er wordt tevens een relatie gelegd met de thema's die vanwege de wetgeving (Omgevingswet, Wet milieubeheer) moeten worden beschouwd, zoals biodiversiteit en de kwaliteit van lucht, bodem en grondwater.

De referentiesituatie is in beeld gebracht op basis van feitelijke gegevens die in openbaar toegankelijke bronnen te vinden zijn. Om de referentiesituatie in dit MER in beeld te brengen, zijn geen metingen/berekeningen van de huidige situatie uitgevoerd, behalve voor verkeer. Verkeer is berekend met een verkeersmodel.

De huidige en toekomstige staat van de leefomgeving is beoordeeld. Hiervoor is het volgende beoordelingskader gebruikt.

Beoordeling	Huidige staat 2020	Autonome ontwikkeling 2030, ten opzichte van huidige staat 2020
++	Goede staat, geen knelpunten	Sterk positieve ontwikkeling / oplossen knelpunten
+	Redelijke staat, gering aantal knelpunten	positieveontwikkeling / oplossen deel knelpunten
0	Neutrale staat	Neutraal, geen ontwikkeling, geen oplossing knelpunten
-	Matige staat, redelijk aantal knelpunten	Negatieve ontwikkeling / enkele nieuwe of verergering bestaande knelpunten
- -	Negatieve staat, veel knelpunten	Zeer negatieve ontwikkeling / nieuwe of ernstige verergering bestaande knelpunten

Als referentiejaar wordt uitgegaan van het jaar 2030. Dat is de (primaire) planperiode voor de omgevingsvisie en tevens een gebruikelijke periode om vooruit te kunnen kijken in onderzoeken, bijvoorbeeld in het verkeersonderzoek. De situatie zoals die zich voordoet in 2030, zonder de (nieuwe) ontwikkelingen waarin de omgevingsvisie voorziet, is daarom de referentiesituatie.
Voor de effecten op Natura 2000-gebieden mag niet worden uitgegaan van het referentiejaar 2030. Conform de eisen van de Wet natuurbescherming en jurisprudentieis de referentiesituatie voor Natura 2000 de huidige situatie, oftewel de feitelijk bestaande situatie in 2020.

Onderstaand is eerst algemeen, dan per deelgebied en vervolgens per aspect van de fysieke leefomgeving een kenschets van de leefomgeving gegeven. Hierin wordt kort en globaal ingegaan op de waarden, de ontwikkelingen, knelpunten en kansen. Voor achtergrondinformatie wordt verwezen naar bijlage 5 en de Omgevingsvisie.

4.2 Staat van leefomgeving

4.2.1 Staat van Etten-Leur algemeen

Etten en Leur

Etten-Leur is een middelgrootte gemeente in het westelijk deel van Noord-Brabant. Naburige gemeenten zijn Breda (oostzijde), Moerdijk (noordzijde), Halderberge (noordwestzijde), Rucphen (zuidwestzijde) en Zundert (zuidoostzijde). Etten-Leur ontleent zijn naam aan de twee plaatsen van waaruit de gemeente is ontstaan: Etten en Leur. Van oorsprong zijn zowel Etten als Leur betekenisvol in de land- en tuinbouw en daarbij ook in de handel en nijverheid. Tot halverwege de twintigste eeuw zijn Etten en Leur relatief welvarende agrarische dorpen. Met het in gang zetten van de industriële ontwikkeling in de periode 1950-1960, ontstaat er een omschakeling in het type werkgelegenheid: van overwegend agrarisch naar een meer industrieel georiënteerd karakter. Deze groei van de werkgelegenheid gaat gepaard met uitbreiding van de kern. Er ontstaan in een relatief kort tijdsbestek nieuwe wijken aan de randen van Etten en Leur en ook het voorzieningenpakket breidt steeds meer uit.

Etten-Leur is ca 56 km2 groot, waarvan 99% land en ca 1 % water. Centraal in de gemeente ligt het centrum met omliggende woongebieden. In oost-westelijke richting wordt de gemeente doorsneden door de snelweg A58 en de spoorlijn Breda-Roosendaal. Door de aanwezige infrastructuur van wegen, water én een spoorlijn sterke relaties in oostelijke en westelijke richting. Het verstedelijkt gebied van Etten-Leur heeft zich aan de oost-west lopende infrastructuur verder

ontwikkeld. Gegroepeerd rondom de kernen Etten en Leur is de woonbebouwing gerealiseerd. Bedrijven zijn vooral gesitueerd aan de westzijde van Etten-Leur op het bedrijventerrein Vosdonk en deels ten noorden op het bedrijventerrein Zwartenberg aan de rivier de Mark en op Attelaken, ten noorden van het spoor. Kantoren bevinden zich hoofdzakelijk op Trivium en de Oostpoort. Het overgrote deel van het grondgebied van de gemeente bestaat uit buitengebied: agrarische gronden met natuur- gebieden . Er is sprake van een noordzuid gerichte landschappelijke geleding van lager gelegen nattere kleigebieden in het noorden, naar hoger gelegen drogere zandgronden in het zuiden.

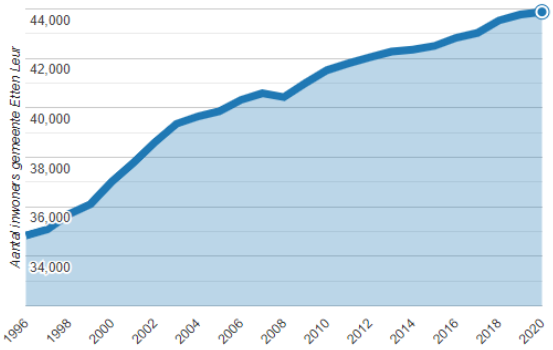
De mensen

De bevolkingssamenstelling verandert

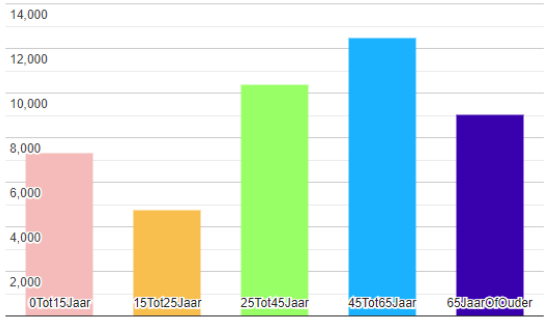
Etten-Leur heeft zo'n 43.900 inwoners in ca. 19.000 huishoudens (1-8-2020). Daarvan woont het grootste deel (ca 82%) in de woongebieden on het centrum. In het centrum zelf woont ca 12% van de bevolking van Etten-Leur, 5% woont in het buitengebied en ca 1% op of direct nabij de werklocaties.

Het aantal inwoners is tussen 2000 en 2020 met ca. 6.900 personen toegenomen van ca 37.000 in 2000 tot ca. 43.900 in 2020 (ca. 18,5% groei, gemiddeld ca 1 % per jaar). De stijging was in de periode 2000-2010 (+ 4.500 / + 12%) sterker dan in de periode 2010-2020 (+2.400 / + 6%).

Van de bevolking is momenteel ca 17% tussen de 0-15 jaar, 11% tussen de 15 en 25 jaar, 23 % tussen 25 en 45 jaar, 28% tussen de 45 en 65 jaar en 21 % ouder dan 65 jaar.

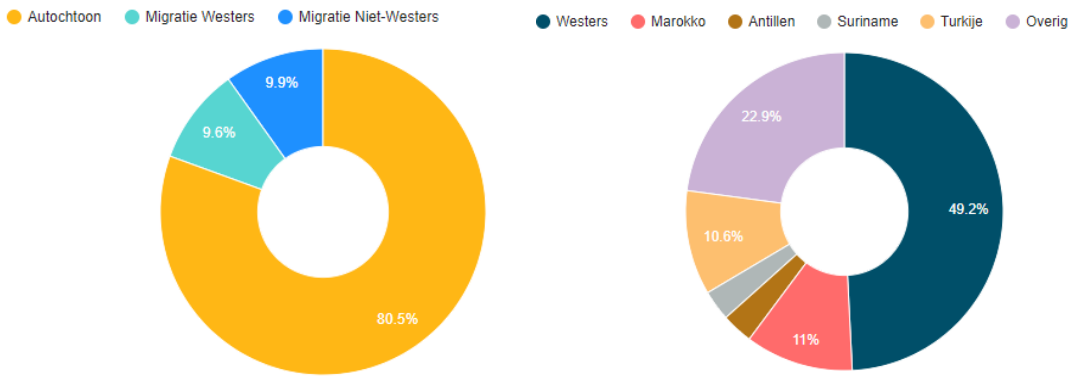
Bevolkingsgroei Etten-Leur

Bevolking naar leeftijdsgroep

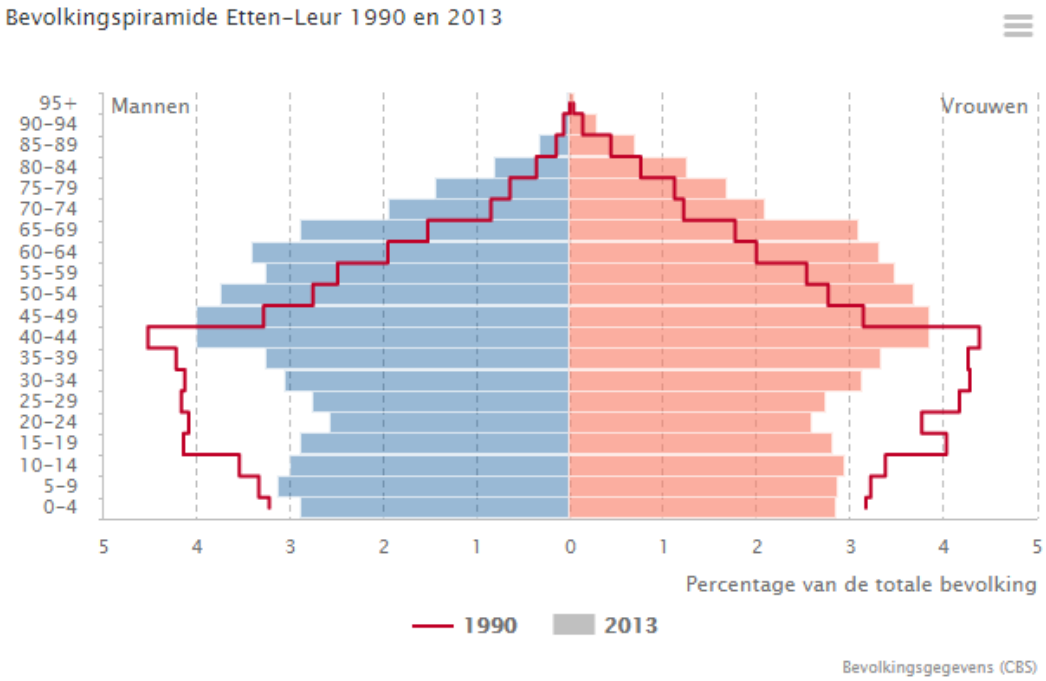
(bron: www.allecijfers.nl, gebaseerd op CBS-cijfers)

In 2020 had ca 80,5 van de bevolking een autochtone achtergrond, ca 19,5% een migratieachtergrond (ca, 9,5% westers, ca 10% niet westers). In 2013 was dit respectievelijk 83, 9 en 8%.

Migratieachtergrond Etten-Leur (bron:, gebaseerd op CBS-cijfers)

Volgens de bevolkingsprognose Brabant neemt het inwonertal tot 2030 toe tot ongeveer 45.800 inwoners (een groei van ca 1.900 inwoners / +4,5% ten opzichte van 2020).. De komende tien jaar neemt de groep ouderen verder toe, het aantal jongeren neemt verder af en het aantal inwoners met een andere culturele achtergrond groeit. De veranderende samenstelling is van invloed op het aantal huishoudens. Steeds meer huishoudens bestaan uit een of twee personen. Het percentage alleenstaanden bedraagt nu circa 30%. Steeds meer ouderen staan alleen. De groeiende groep ouderen vraagt steeds meer zorg.

Bevolkingspiramides Etten-Leur 1990 en 2013 (bron: CBS, geen recentere cijfers beschikbaar)

Kennen, ontmoeten, helpen, leren en meedoen

Volgens de Stand van Etten-Leur (gemeente Etten-Leur, 2019) is Etten-Leur een sociale gemeente waar mensen elkaar kennen, ontmoeten en helpen. De inwoners vinden het dorpse karakter en brede aanbod aan voorzieningen in Etten-Leur aantrekkelijk. Het kleinschalige, het sociale aspect van het dorpse, waardoor men elkaar kent, men zich veilig voelt en zorg heeft voor elkaar. Gezelligheid en onderlinge saamhorigheid is daarbij van belang. Etten-Leur is een aantrekkelijke woonplaats met winkels, horeca, scholen, wijkvoorzieningen, sport, cultuur en werk om de hoek.

De Etten-Leurse wijken bestaan uit een mix aan type woningen. In de nabijheid zijn voorzieningen aanwezig waarbij jong en oud, autochtoon en allochtoon elkaar kunnen ontmoeten. De ontmoeting begint op straat, bij een speelplek of op het schoolplein:

- Etten-Leur kent acht brede scholen: zij zijn niet alleen basisvoorzieningen voor leren en ontwikkeling, maar binnen de wijk ook een punt van ontmoeting;
- enkele wijken hebben een eigen wijkgebouw of specifieke voorzieningen voor ontmoeting. Een breed aanbod aan sport- en culturele voorzieningen vervult daarin eveneens een rol.

De deelname van inwoners aan de arbeidsmarkt is hoger dan in vergelijkbare gemeenten. Een goede samenwerking tussen ondernemers en onderwijs blijft nodig om ook in de toekomst vraag en aanbod goed op elkaar af te stemmen. De voortgezet onderwijsvoorzieningen bestaan uit:

- twee middelbare scholen met een regionale uitstraling;
- enkele vakopleidingen.

Etten-Leur kent een goed pakket eerstelijns gezondheidsvoorzieningen:

- voldoende huisartsen;
- twee poliklinieken;
- verpleeghuizen;
- specifieke woonvoorzieningen en dagbesteding voor inwoners met een beperking.

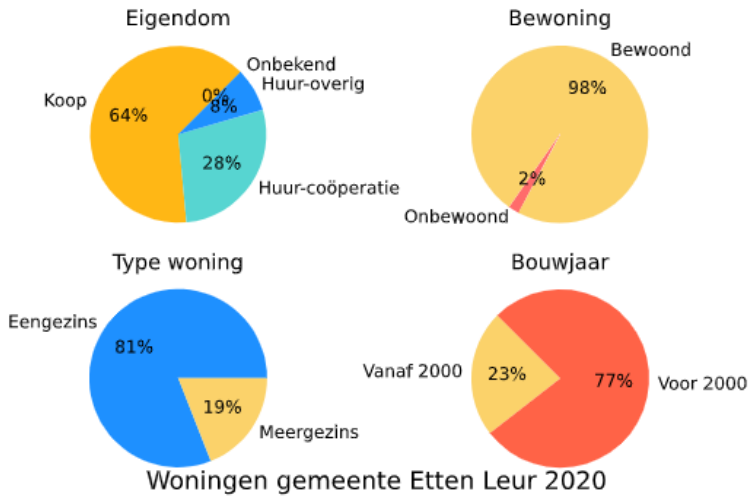
Deze voorzieningen liggen verspreid over de gemeente. Het grootste deel van de zorg vindt thuis plaats. De toename van de groep ouderen leidt tot een stijging van de totale zorgvraag.

Woningaanbod

Begin 2020 bestond de woningvoorraad uit circa 19.600 woningen (63 % koop, 27 % sociale huur en 10 % vrije huur). De kwaliteit van de woningen en woonomgeving is goed. Er is een ruim aanbod aan grondgebonden woningen (81 %). De meeste bestaande woningen zijn nog prima. Huishoudens zijn voor een nieuwe woning hoofdzakelijk aangewezen op de bestaande woningvoorraad. De kwaliteit van de woningen en woonomgeving is goed en er is een ruim aanbod aan grondgebonden woningen. Wel wordt verwacht dat binnen nu en 10 jaar een deel van de woningvoorraad in de oudere woonwijken minder aan de dan geldende woonwensen voldoet.

Volgens prognoses neemt het aantal huishoudens toe als gevolg van:

- een daling van het aantal personen per huishouden;
- de instroom nieuwe bewoners vanuit de Randstad;
- (arbeids)migranten;
- een groeiende markt voor andere woonvormen zoals wonen met zorgvoorzieningen.

Woningkenmerken Etten-Leur (bron: www.allecijfers.nl, gebaseerd op CBS-cijfers)

Het huidig aanbod aan woningen is te beperkt om de vraag op te vangen:

- tot 2030 bouwt Etten-Leur nog circa 200 nieuwe woningen per jaar voor jong en oud, koop en huur;

Aansluitend op bestaand stedelijk gebied van Etten-Leur is een nieuwe locatie nodig voor de overige woningen.

De economie

Onderdeel van regionaal netwerk West-Brabant

Etten-Leur maakt onderdeel uit van regionaal netwerk West-Brabant. De regio West-Brabant profiteert economisch van de ligging tussen de zeehavens Rotterdam en Antwerpen. De centrumstad Breda neemt daarin een steeds belangrijkere rol in. Samen met omringende gemeenten vormt de centrumstad een economisch netwerk. Binnen het netwerk profiteert Etten-Leur van de ligging langs de A58, de nabijheid van Breda en de A16. Zij kan aan het netwerk een waardevolle bijdrage leveren. Het succes van het netwerk is afhankelijk van samenwerking en afstemming.

Regionale werkgelegenheidsfunctie

Etten-Leur heeft een regionale werkgelegenheidsfunctie. De industrie en handel zorgen voor de meeste banen. De bedrijven zijn vooral gevestigd op de werklocaties Vosdonk, Attelaken en Zwartenberg (zie verder bij kopje werklocaties). Kantoren zijn vooral gevestigd in Oostpoort-Trivium. Het gaat vooral om midden- en kleinbedrijven, er zijn weinig grote bedrijven. De werklocaties kennen de kenmerken van een kleinschalig functioneel werkmilieu. De diversiteit aan sectoren biedt naar de toekomstkansen, maar kent ook risico's. In de regio West-Brabant hebben vier sectoren de meeste potentie: agrofood, maakindustrie; logistiek en kennisdiensten. In Etten-Leur zijn de vier sectoren aanwezig maar geen enkele sector overheerst. Op den duur voldoen de huidige werklocaties niet meer aan de daaraan gestelde eisen.

4.2.2 Staat van het centrumgebied

Kenschets en waarden

Centrumgebied: plek voor ontmoeting

Het centrumgebied van Etten-Leur is een belangrijke plek van ontmoeting. Winkels, horeca, maatschappelijke voorzieningen, toerisme en recreatie komen in dit gebied bijeen. Deze voorzieningen zijn vooral op de begane grond gevestigd. Op de verdieping zijn woningen. Daarmee heeft het centrum ook een woonfunctie.

Meerdere trends zijn van invloed op de functie van het centrum. Bijvoorbeeld online winkelen, concurrentie vanuit de grote steden en veranderende wensen van het winkelend publiek. Opgave is ervoor te zorgen dat het centrum een aantrekkelijke plek voor ontmoeting blijft. Niet alleen voor de eigen inwoners, maar ook voor inwoners van buurgemeenten, toeristen, ondernemers en andere in het centrum gevestigde partijen.

Een compleet aanbod aan winkels vormt nu nog het hart van het centrum. Eigen inwoners doen hier frequent en gericht aankopen. Zij waarderen het sterke aanbod aan dagelijkse producten. Aan de randen vind je het stadskantoor, een plein met horeca, een bioscoop, cultureel centrum en het zwembad. De historische linten Markt, Bisschopsmolenstraat en Oude Bredaseweg zijn uitlopers van het centrumgebied. Van oudsher hadden deze straten een gecombineerde woon-, winkel- en verblijfsfunctie. Deze functie tref je nog steeds aan in het noordelijk deel van de Bisschopsmolenstraat. Juist hier vind je de lokale winkelier.

De winkelfunctie aan de Markt en de Oude Bredaseweg is sterk afgenomen. Het accent ligt steeds meer op wonen en rondom de Moeierboom op (avond) horeca en toerisme. De Vincent van Gogh-kerk als toeristische trekker en jaarlijkse grotere en kleinere evenementen zorgen voor

levendigheid en diversiteit. Samen met het Oderkerkpark, diverse ontmoetingscentra en het station op loopafstand maakt dat het centrumgebied bovenal een plek voor ontmoeting. Een plek waar inwoners van Etten-Leur maar ook inwoners van buurgemeenten regelmatig gebruik van maken.

Van winkelen naar beleving
Het gedrag van de consument verandert. Hij maakt gebruik van internet of kiest voor de grote stad. Deze trend leidt tot afname van het aanbod in mode en niet dagelijkse winkels zoals een boekwinkel. Lokale ondernemers merken dit aan het aantal bezoekers en hun verblijfsduur. Beide lopen terug.

Een goed bereikbaar centrum
Een centrum als centrale ontmoetingsplan vraagt om een goede bereikbaarheid en een aantrekkelijke, schone en veilige (semi)openbare ruimte zonder beperkingen voor de bezoekers. Dat heeft Etten-Leur: Voor elke bezoeker, te voet, te fiets, met het openbaar vervoer of met de auto is het centrum goed bereikbaar. Uniek is de ondergrondse parkeergarage (1000 parkeerplaatsen).

Een leefbaar centrum
Behalve een ontmoetingsfunctie heeft het centrumgebied van Etten-Leur een woonfunctie. In de toekomst zal de woonfunctie toenemen. De leefbaarheid is over het algemeen goed, maar staat onder de druk.

4.2.1 Staat van de woongebieden

Historisch en groen stedelijk karakter
De historische linten in de kernen Etten en Leur vormden de basis voor de stedelijke groei. De kenmerken van de historie vind je in verschillende wijken terug in de infrastructuur, beplanting en ondergrond en bebouwing. In de structuur van de wijken is de tijdgeest herkenbaar. De wijken in Etten-Leur hebben een groen stedelijk karakter:

- Veel eengezinswoningen met relatief veel groen in de openbare ruimte;
- de gemiddelde hoeveelheid groen is met gemiddeld 88 m2 hoger dan de landelijke richtlijn (75 m2)
- zowel historische linten, als landschapselementen, laanbeplanting en kleinere en grotere (groene) open plekken in de nabijheid van woningen.

Bestaande woningvoorraad: behoud, versterken en verduurzamen
Etten-Leur kent een compleet en gedifferentieerd woningaanbod voor alle inwoners. Het grootste deel van het woningaanbod bestaat uit grondgebonden eengezinswoningen.

Wijk- en buurtwinkelcentra: plek voor ontmoeting
In Etten-Leur zijn de volgende wijk- en buurtwinkelcentra:

- winkelvoorziening in het centrum;
- het wijkwinkelcentrum in Etten-Leur Noord;
- het buurtwinkelcentrum aan de Kerkwerve en
- solitaire supermarkten aan de Trompetlaan en Schoonhout.

Deze centra vormen een plek voor ontmoeting. De trend is echter inkrimping van het winkelaanbod en het onttrekken van panden aan de winkelbestemming.

Onderwijs, spel, sport en andere maatschappelijke voorzieningen

Binnen de wijken zijn naast de wijk- en buurtwinkelcentra op loopafstand van woningen goed bereikbare voorzieningen gelegen. Ze zijn verspreid gelegen over de wijken. De voorzieningen variëren van basisonderwijs, kinderopvang en kleinere en grotere speel- en sportvoorzieningen:

- het basisonderwijs is ondergebracht in brede scholen, een combinatie van onderwijs, kinderopvang en wijkcentra. Niet in alle wijken is er sprake van de combinatie. In dat geval zijn wijkactiviteiten elders ondergebracht.
- speelplekken zijn te onderscheiden in:
  - speelplekken in de buurt, voor de jongsten;
  - meer algemene speelplekken zoals multicourts en een skatebaan voor heel Etten-Leur.
- er zijn diverse sportvoorzieningen in onze gemeente: drie sportparken, twee tennisparken, diverse sportscholen en een zwembad.
- in diverse wijken zijn wijkparken. Zij zijn een plek voor ontmoeting, beweging voor jong en oud en wijkactiviteiten. Het Oderkerkpark en Brabantpark hebben een functie voor heel Etten-Leur. Zij bieden ook ruimte aan evenementen.
- een cultureel centrum complementeert het aanbod aan voorzieningen.

Er is voldoende ruimte voor het verenigingsleven en recreatie. Het aanbod is soms voor regionaal gebruik.

Zorgvriendelijke wijken

Goede wijkcentra en voorzieningen vormen één van de pijlers van een zorgvriendelijke wijk. De afgelopen periode heeft Etten-Leur geïnvesteerd in het realiseren van woonservicezones:

- bundeling van beschut en beschermd wonen, zorg en maatschappelijke voorzieningen;
- elk woonservicegebied heeft een wijkservicepunt van waaruit 24 uurs zorgverlening is gegarandeerd.

De woonomgeving is veilig en toegankelijk. Daarnaast nemen inwoners met een beperking steeds meer deel aan de samenleving. Zij komen in de wijk wonen met de nodige vormen van (professionele) ondersteuning. Plekken voor ontmoeting zoals de wijkcentra zijn essentieel, maar dat niet alleen. Ook de inrichting van de openbare ruimte en openbare gebouwen stelt inwoners in staat stellen om mee te (blijven) doen (obstakel- en drempelvrij).

Gezonde wijken met een goede omgevingskwaliteit

De leefomgeving in de wijken is over het algemeen goed, maar staat wel onder druk.

4.2.2 Staat van de werkgebieden

Etten-Leur: vier werklocaties met een eigen karakter

Etten-Leur profiteert van de ligging langs de A58, de nabijheid van Breda en de A16 en heeft een regionale werkgelegenheidsfunctie (660,3 banen per 1.000 inwoners). De meeste banen liggen in de industrie en handel. De bedrijven zijn vooral gevestigd op de werklocaties Vosdonk, Attelaken en Zwartenberg. Het gaat vooral om midden- en kleinbedrijven, er zijn weinig grote bedrijven Deze bedrijventerreinen kantorenpark Oostpoort-Trivium zijn goed voor een kleine 10.000 arbeidsplaatsen en hebben daarmee een belangrijke regionale werkgelegenheidsfunctie. De bedrijventerreinen zijn daarmee een belangrijke economische kracht van Etten-Leur.

Trends en ontwikkelingen

De ontwikkelingen ten aanzien van werken en werklocaties volgende de landelijke trends. Er is nog steeds naar kavels: Er is nog steeds een trend dat bedrijven liever kiezen voor een nieuwe locatie dan voor transformatie van een bestaande. Dit leidt tot leegstand op bestaande bedrijventerreinen en kantorenlocaties. Bedrijven en kantoren moeten aan steeds meer eisen voldoen, bijvoorbeeld om de hinder op de omgeving te beperken. Daardoor en daarnaast werken bedrijven en kantoren steeds meer aan innovatieve concepten en technieken en vragen ze daarvoor flexibiliteit van locaties en regels. Bedrijvenlocaties moeten een bijdrage gaan leveren aan duurzame en hernieuwbare energie en hergebruik van grondstoffen.
In de regio West-Brabant hebben vier sectoren de meeste potentie. Het gaat om agrofood, maakindustrie, logistiek en kennisdiensten. In Etten-Leur zijn deze sectoren allen aanwezig maar geen enkele sector overheerst. Binnen alle sectoren is kennis en innovatie nodig om te komen tot een duurzame en circulaire economie (hergebruik van grondstoffen).
Economisch gezien is het tekort aan ruimte op geschikte locaties een knelpunt. Het gaat dan met name om een gebrek aan geschikte locaties voor bedrijven in de logistieke sector. Bepaalde werksectoren hebben daarnaast moeite om geschikte arbeidskrachten te vinden.
In de huidige situatie geven bepaalde werklocaties nog hinder op de omgeving.
Tot slot is de bereikbaarheid een aandachtspunt, met name het steeds drukker worden van de snelweg als belangrijkste aan- en afvoerroute.

Nieuwe werklocatie

Op regionaal niveau zijn afspraken gemaakt over hergebruik van bestaande bedrijventerreinen en de noodzaak voornieuwe terreinen. Aan Etten-Leur is hiervoor 10 ha toegedeeld.

4.2.3 Staat van het buitengebied

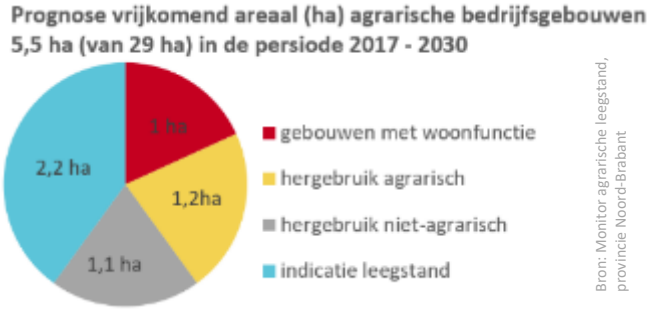
Buitengebied: verwevenheid van functies

Het buitengebied beslaat het grootste deel van het grondgebied van Etten-Leur. Het buitengebied kent een sterke verwevenheid van functies, namelijk land- en tuinbouw, veeteelt, wonen, natuur, landschap, waterbeheer, recreatie en toerisme. In toenemende mate vragen ook energieopwekking en klimaatadaptatie om een plek in het buitengebied.

Agrarische sector in beweging

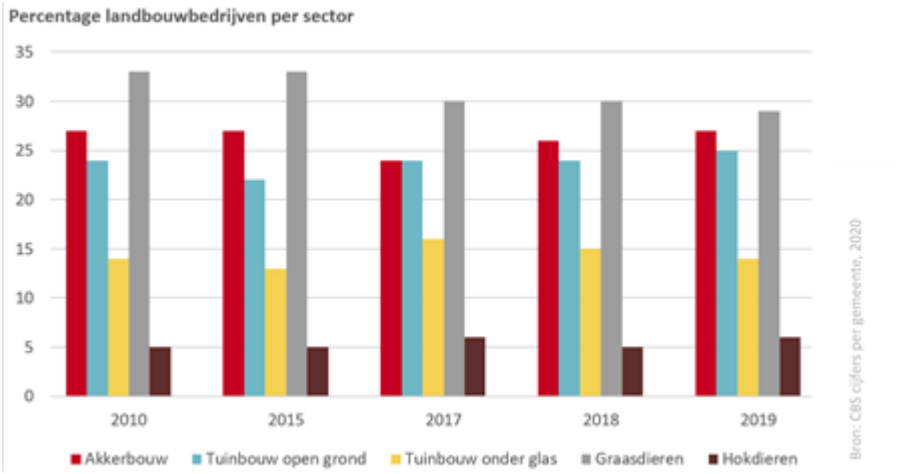
Etten-Leur maakt deel uit van de agrarische topregio West-Brabant op het gebied van plantaardige producten, zaadveredeling en verwerking van landbouwproducten tot voedsel en andere goederen. De meeste gronden in het buitengebied zijn in gebruik voor agrarische doelen. Toch is maar 3,7% van de beroepsbevolking in de agrarische sector werkzaam.

Naar verwachting neemt dit percentage de komende jaren zelfs nog verder af. Anderzijds heeft de sector een nauwe band met de meeste agrofood industrieën en met dienstverlening. Deze band is van belang voor het voortbestaan van deze bedrijven.

De afgelopen jaren is het aantal bedrijven in Etten-Leur in de primaire agrarische sector afgenomen:

- het aandeel veeteeltbedrijven (graasdieren) neemt af;
- de tuinbouwsector groeit;
- akkerbouw en glastuinbouw blijven redelijk stabiel.

Bij de actieve agrarische bedrijven zien we de volgende trends:

- toename in omvang (overname van gronden en rechten van stoppende bedrijven);
- nieuwe verschijningsvormen en intensivering, bijvoorbeeld grotere gebouwen en installaties, teeltondersteunende voorzieningen, teelt op water, monocultuur en minder weidegang;
- meer onderlinge samenwerking, zowel vanuit het individuele bedrijf naar de markt als aanvullend op de bedrijfsvoering van elkaar.

De agrarische sector staat onder druk. Meer aandacht voor dierenwelzijn, voedselkwaliteit en de gevolgen voor bodem, lucht, water en gezondheid dwingen de sector om over de toekomst na te denken. De verwachting is dat enerzijds bij de huidige agrarische bedrijven schaalvergroting en/of intensivering zal blijven plaatsvinden, maar dat tegelijkertijd bedrijven zich gaan ontwikkelen naar vormen van landbouw die zich beter verhouden tot de mens, de omgeving en het milieu.
Meer aandacht voor de leefomgeving en een omslag naar een circulaire economie zullen tot veranderingen leiden. Dit geeft de kans om een betere balans te zoeken met de leefomgeving met minder belasting voor deze omgeving en de gezondheid. De vraagstukken vergrijzing en leegstand vragen ook in het buitengebied van Etten-Leur om een passend en duurzaam antwoord.
Trend is dat een deel van de bestaande bedrijven al toegroeitnaar een circulaire landbouw. Of zelfs naar natuurvriendelijke landbouw. Een vitaal buitengebied is niet alleen voor de agrarische sector van belang, maar ook voor de omgeving. Het buitengebied vervult ook een rol in de waterhuishouding, natuur, recreatie, schone energievoorziening en andere vormen van ondernemen.

De cultuurlandschappelijke identiteit en verscheidenheid behouden en versterken
Het buitengebied van Etten-Leur heeft een eigen karakteristieke opbouw met diverse landschappelijke en cultuurhistorische waarden (zie paragraaf 4.2.4 en 4.2.6). Deze waarden staan onder druk van ruimtelijke ontwikkelingen en ruimtevragen in het buitengebied. Behoud en versterking van landschappelijke waarden is daarom een aandachtspunt.

Ecologische structuur en biodiversiteit behouden en versterken
Het buitengebied van Etten-Leur kent diverse beschermde natuurgebieden en beschermde plant- en diersoorten (zie paragraaf 4.2.5). Deze waarden staan onder druk. Door menselijk ingrijpen als gevolg van industriële ontwikkeling, de verstedelijking en intensivering van de landbouw is deze structuur, het ecosysteem, verstoord. Klimaatverandering versterkt de verstoring. Behoud en versterking van ecologische waarden is daarom een aandachtspunt.

Ruimte voor water, aandacht voor verdroging
Etten-Leur kent een op de noordelijk gelegen Mark gerichte waterstructuur (zie paragraaf 4.2.8). In de toekomst is door de klimaatverandering meer ruimte voor de opvang van water nodig: als opvang tijdens piekbuien en overstromingen en als buffer voor periodes van droogte. Daarnaast is verbetering van de waterkwaliteit een aandachtspunt.
Daarnaast is lang aanhoudende droogte en verdroging een toenemend probleem in het buitengebied, zowel voor de agrarische sector als de natuur.

Wonen blijft een belangrijke functie in het buitengebied
In het buitengebied van Etten-Leur bevinden zich veel burgerwoningen, meestal voormalige agrarische bedrijfswoningen. Die woonfunctie blijft belangrijk in het buitengebied, naast bijvoorbeeld de agrarische activiteiten en functies als natuur, landschap en recreatie. Het buitengebied kent ook een vorm van tijdelijk wonen voor seizoenarbeiders.

Behoud en versterken van extensieve recreatie en kleinschalige voorzieningen
Het buitengebied heeft ook een belangrijke functie voor extensieve vormen van recreatie zoals wandelen, fietsen, paardrijden en varen. Voor wandelen en fietsen is een netwerk van routes beschikbaar en zijn er ondersteunende voorzieningen. Maar ook hardlopers, wielrenners en mountainbikers maken gebruik van het buitengebied en delen dit netwerk.

Ruimte voor opwekking van duurzame energie
In het buitengebied staan al drie windparken die bijdragen aan de opwekking van duurzame energie in Etten-Leur (zie paragraaf 4.2.16).

4.2.4 Staat van landschap en groen

Huidige situatie
Het landschap is een belangrijke drager van de ruimtelijke structuur van Etten-Leur.
Door de natuur en de mens gevormd kent Etten-Leur een landschappelijke driedeling:

- Het lager gelegen, grotendeels open, deels natuurlijk, deels agrarisch (melkvee) klei- en veenlandschap in het noordelijk buitengebied; In de loop van de tijd van karakter veranderd door turfwinning, inpoldering, ruilverkaveling en natuurontwikkeling.
- Centraal de van oudsher bebouwde woon- en werkgebieden op de hoger gelegen overgangszone en de dekzandgronden; In de loop van de tijd steeds verder bebouwd, verdicht en geïntensiveerd, maar met een in het algemeen groen stedelijk karakter.
- Een hoger gelegen, half gesloten, deels natuurlijk, deels agrarisch dekzandlandschap in het zuidelijk buitengebied. In de loop van de tijd veranderd door ontginning, schaalvergroting en natuur- en recreatieve ontwikkeling.

Kenmerkend zijn het verschil en de overgang tussen enerzijds het noordelijke lager gelegen, vlakke gebied met klei en veenafzettingen en anderzijds het zuidelijke, hoger gelegen glooiende dekzandgebied. Dwars daar doorheen lopen beekdalen (in noord-zuid richting) en hoge zandruggen (donken). Ook landschapselementen behorend bij de diverse landschapstypen die Etten-Leur kent, zijn belangrijk voor de karakteristiek en daarmee herkenbaarheid van het landschap.
Door menselijk ingrijpen is met name het karakteristieke kleinschalige verschil qua reliëf en landschapselementen ter plaatse van het overwegend lagere, noordelijke gebied en het hogere, zuidelijke gebied afgenomen. De mens heeft met de snelweg en het spoor het landschap in oost-west richting doorsneden.
Elementen van het oorspronkelijke landschap zijn ook nog goed herkenbaar in het stedelijk gebied. Deze elementen, onder andere langs wegen, maken integraal onderdeel uit van de zogenoemde Hoofdgroenstructuur. Tot de Hoofdgroenstructuur horen ook de stads- en wijkparken. Een ander onderdeel van de Hoofdgroenstructuur vormt het randzonegroen tussen stedelijk en landelijk gebied. De Hoofdgroenstructuur, vijvers en waterlopen, bomen en hagen langs straten en kleine groenelementen en speelplekken vormen het groene karakter van de woongebieden van Etten-Leur. De gemiddelde hoeveelheid groen en water in het stedelijk gebied per woning bedraagt thans ongeveer 88 m².

In het algemeen wordt de huidige staat van het landschap en groen neutraal tot redelijk beoordeeld voor het centrum en de werkgebieden, redelijk in het buitengebied en goed in de woongebieden.

Ontwikkeling op basis van trends en vigerend beleid

Landschap en groen staan onder druk van ruimtelijke ontwikkelingen: verlies van groen in de stedelijke omgeving door verdichting en inbreiding, verlies van reliëf en landschapselementen in het buitengebied door schaalvergroting. Aan de andere kant is er steeds meer aandacht voor de waarde van en het belang van behoud en versterking van landschappelijke waarden en groen. Ook in combinatie met andere belangen als natuur en biodiversiteit, cultuurhistorie, water/klimaatadaptatie en recreatie.

Het huidig gemeentelijk beleid is dan ook al gericht op bescherming en waar mogelijk versterking van de kenmerken van het landschap en vergroting van het oppervlak groen, zowel in de stedelijke omgeving als het buitengebied (daar ook ingegeven voor het provinciaal beleid: zorgvuldig ruimtegebruik en kwaliteitsverbetering landschap). Daar staat tegenover dat met name in het buitengebied nog mogelijkheden tot ontwikkeling bestaan die kunnen leiden tot verlies van waarden. Voor de werkgebieden bestaat nog geen specifiek beleid om landschap/groen te versterken.
De toekomstige ontwikkeling van het landschap wordt in het centrum- en de woongebieden per saldo neutraal tot positief beoordeeld, in de werkgebieden neutraal en in het buitengebied neutraal tot enigszins negatief.

Tabel 4.1 Samenvattende beoordeling huidige staat en ontwikkeling op basis van trends en vigerend beleid aspect landschap en groen

Landschap en groen	Huidige staat 2020	Ontwikkeling 2030 o.b.v. trends, vigerend beleid	Knel- en aandachtspunten
Centrum	0/+ Neutrale tot Redelijke staat, gering aantal knelpunten	+ Positieve ontwikkeling	Verlies groen
Woongebieden	++ Goede staat	0/+ Neutrale tot positieve ontwikkeling	
Werkgebieden	0/+ Neutrale tot Redelijke staat, gering aantal knelpunten	0 Neutraal	
Buitengebied	+ Redelijke staat, enkele knelpunten	0/- Neutrale tot negatieve ontwikkeling	Verlies oorspronkelijk reliëf en landschapselementen Verdere aantasting openheid

4.2.5 Staat van natuur

Huidige situatie

Buitengebied

Etten-Leur ligt niet in of direct nabij Natura2000-gebied. Dichtstbijzijnde Natura2000-gebieden zijn het Ulvenhoutse Bos (7,5 naar het oosten), Biesbosch/Hollands Diep (7,5 km naar het noorden), Brabantse Wal (18 km naar het westen) en een aantal Vlaamse gebieden (10 km naar het zuiden). Etten-Leur heeft daarmee maar vanuit één aspect mogelijk invloed op Natura2000-gebieden: stikstof.

In het noordelijk en zuidelijk buitengebied ligt een aantal natuurgebieden die onderdeel uitmaken van het Natuurnetwerk Brabant (NNB): in het noorden de natte natuurparels “Strijpen/De Berk” en “Kelsdonk/Zwermlaken”, in het zuiden de natte natuurparel “De Pannenhoef”. Verder ligt in het buitengebied een groot aantal kleinere natuurgebiedjes die onderdeel uitmaken van het NNB, zoals natte gebiedjes, wielen en waterlopen in het noorden en vaarten, struwelen, bosjes en houtwallen in het zuiden en liggen er ecologische verbindingszones om natuurgebieden met elkaar te verbinden, o.a. langs de Vossenbergsevaart.

Daarmee heeft het buitengebied van Etten-Leur een redelijk oppervlak beschermd natuurgebied. Het NNB en de ecologische verbindingszones zijn echter nog niet volledig gerealiseerd. Ook staat de kwaliteit van de beschermde natuurgebieden onder druk door effecten vanuit de omgeving: verdroging, vermesting/verzuring, verstoring.

In, maar ook buiten de beschermde natuurgebieden en ecologische verbindingszones komen diverse beschermde plant- en diersoorten voor. In de natuurgebieden vooral de soorten die gebonden zijn aan de specifieke kenmerken van de natuurgebieden, zoals bijvoorbeeld de hydrologie in de natte natuurparels. Buiten de natuurgebieden komen vooral soorten voor die gebonden zijn aan het agrarisch landschap. Een gemeentedekkend beeld van voorkomende soorten ontbreekt. Een aantal beschermde soorten staat onder druk, met name door verkleining en versnippering van leefgebieden, verdroging, verzuring en vermesting en verstoring.

Stedelijk gebied

Ook in het stedelijk gebied van Etten-Leur komen diverse beschermde plant- en diersoorten voor, zoals bijvoorbeeld vleermuizen, huismussen en gierzwaluwen. Het grote aandeel groen in Etten-Leur bevordert de soortenrijkdom in de stad. In het stedelijk gebied van Etten-Leur liggen diverse gebieden met een hoge natuurwaarde. Dit zijn De Oude Leemput, het Oderkerkpark, het Koninginnebos en een voormalige botanische tuin. Ook laanbeplantingen langs de ontsluitingswegen dragen bij aan de soortenrijkdom. Maar ook in de stad staan plant- en diersoorten onder druk, door het verdwijnen of renoveren van groen en (oude) bebouwing.
In het kader van het zogenaamde “Soortenmanagementprogramma” zijn de stedelijke gebouwbewonende diersoorten (zoals vleermuizen en huismus) in kaart gebracht en zijn beheermaatregelen benoemd om de soortenrijkdom in de stad te behouden en te versterken.

De huidige staat van de natuur in Etten-Leur wordt neutraal tot redelijk beoordeeld, die in de woongebieden goed. Als gevolg van de verstedelijking, industrialisatie, bevolkingsgroei, mobiliteit en (intensieve) landbouw en staan natuurwaarden en de biodiversiteit onder druk. De klimaatverandering versterkt deze verstoring.

Ontwikkeling op basis van trends en vigerend beleid

Buitengebied

Door de toenemende ontwikkeling van het buitengebied blijven beschermde plant- en diersoorten onder druk staan. Dit volgt de landelijke trend. Er komt weliswaar steeds meer aandacht voor behoud en versterking van natuurwaarden, er wordt verder gewerkt aan de realisatie van het NNB (bijvoorbeeld Noordrand Midden) en ecologische verbindingszones en binnen het NNB heeft de bescherming een positief effect. Maar buiten het NNB laat het beleid nog ontwikkelingen toe met negatieve effecten op natuur en is de bescherming van natuurwaarden nog niet dekkend. De toekomstige ontwikkeling van natuurwaarden in het buitengebied wordt daarmee neutraal tot negatief beoordeeld.

Stedelijk gebied

Door de toenemende ontwikkeling en verdichting blijven ook in het stedelijk gebied beschermde soorten onder druk staan. Dit volgt de landelijke trend. Ook in het stedelijk gebied komt er wel meer aandacht voor behoud en versterking van natuurwaarden, door natuurbehoudend of zelfs natuurinclusief te ontwikkelingen. In de stedelijke omgeving is met het Soortenmanagementplan een eerste stap gezet richting verbetering van de natuurlijke kwaliteiten. De toekomstige ontwikkeling van natuurwaarden in de stedelijke omgeving wordt daarmee neutraal tot positief beoordeeld.

Tabel 4.2 Samenvattende beoordeling huidige staat en ontwikkeling op basis van trends en vigerend beleid aspect natuur

Natuur	Huidige staat 2020	Ontwikkeling 2030 o.b.v. trends, vigerend beleid	Knel- en aandachtspunten
Centrum	0/+ Neutrale tot Redelijke staat, gering aantal knelpunten	+ Positieve ontwikkeling	Verder verlies natuurwaarden Geen dekkend beeld soorten
Woongebieden	++ Goede staat	0/+ Neutrale tot positieve ontwikkeling	
Werkgebieden	0/+ Neutrale tot Redelijke staat, gering aantal knelpunten	0 Neutraal	
Buitengebied	0/+ Neutraal tot Redelijke staat, enkele knelpunten	0/- Neutrale tot negatieve ontwikkeling	Verder verlies natuurwaarden Geen dekkend beeld soorten

4.2.6 Staat van cultuurhistorie en archeologie

Huidige situatie

Etten-Leur kent diverse cultuurhistorische waarden en een paar archeologische monumenten, met name in het centrum, in de woongebieden en het buitengebied. De belangrijkste cultuurhistorische en archeologische waarden zijn beschermd door Rijks-, provinciaal en gemeentelijk erfgoedbeleid. Niet beschermde waarden, zoals bijvoorbeeld zandwegen, verkavelingsstructuren staan onder druk bij ruimtelijke ontwikkelingen. De huidige staat van cultuurhistorie en archeologie wordt positief beoordeeld voor het centrum, de woongebieden en buitengebied. De werkgebieden worden neutraal beoordeeld, vanwege het ontbreken van bijzondere cultuurhistorische en/of archeologie waarden.

Ontwikkeling op basis van trends en vigerend beleid

Het beschermingsregime vanuit het Rijks-, provinciaal en gemeentelijk beleid borgt dat de belangrijkste cultuurhistorische en archeologische waarden beschermd zijn. Het archeologisch beleid borgt ook het behoud en/of onderzoek bij bodemverstoring bij nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen. De toekomstige ontwikkeling wordt neutraal beoordeeld: bestendiging van de huidige goede staat.

Tabel 4.3 Samenvattende beoordeling huidige staat en hntwikkeling op basis van trends en vigerend beleid aspect cultuurhistorie en archeologie

Cultuurhistorie en archeologie	Huidige staat 2020	Ontwikkeling 2030 o.b.v. trends, vigerend beleid	Knel- en aandachtspunten
Centrum	++ Goede staat, geen knelpunten	0 Neutraal	
Woongebieden	++ Goede staat, geen knelpunten	0 Neutraal	
Werkgebieden	0 Neutrale staat	0 Neutraal	
Buitengebied	++ Goede staat, geen knelpunten	0 Neutraal	

4.2.7 Staat van bodem

Huidige situatie

De bodemopbouw volgt de landschappelijke opbouw: venige en kleiige gronden in het noordelijk buitengebied, voedselarme podzol- en voedselrijke opgebrachte eerdzandgronden in het centrum en de woongebieden en een afwisseling van zandgronden met lokaal venige gronden in het zuidelijk buitengebied. De bodemkwaliteit in Etten-Leur is nog niet volledig en gemeentebreed in beeld. De bodemkwaliteit volgt in het algemeen die van het landgebruik: in het buitengebied wordt de bodemkwaliteit bepaald door het van oudsher agrarische karakter van het gebied: van oudsher bemest en bewerkt met gewasbebeschermingsmiddelen. In de werkgebieden is lokaal sprake van bodemverontreiniging door vroegere bodemverontreinigende activiteiten. Op de meeste locaties voldoet de bodemkwaliteit aan de eisen die de functie erop stelt. De bodemkwaliteit heeft daarmee voor het centrumgebied, de woongebieden en het buitengebied een neutrale tot redelijke staat met weinig knelpunten, voor de werkgebieden een matige staat met een redelijk aantal knelpunten.
Bodemwaarden staan onder druk. Verontreiniging, verdroging, vermesting, verarming, verdichting en verzilting vormen in combinatie met een toenemend gebruik een bedreiging voor de bodemkwaliteit.

Ontwikkeling op basis van trends en vigerend beleid

Het vigerende beleid is erop gericht dat de bodem de kwaliteit moet hebben die de functie erop vraagt / toelaat. Bodemverontreinigingen worden gesaneerd wanneer de (beoogde) functie erop dat vraagt. Tegelijk is voorkomen van (nieuwe) bodemverontreinigingen een voorwaarde voor nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen. De bodemkwaliteit verbetert hierdoor. Een landelijk aandachtspunt voor de bodem in het buitengebied is uitputting. Door het intensieve agrarische gebruik verdwijnen voedingstoffen uit de bodem en worden deze onvoldoende aangevuld. Met name zandgronden zijn van nature voedselarm en hebben een kwetsbare bovengrond. De kwaliteit van de bovengrond kan snel veranderen door de toename van mineralen door vermesting of zure neerslag en zandgronden zijn kwetsbaar voor verdroging. De bufferwerking van de zandgronden is afgenomen door toename van de verstedelijking en de landbouw. In tegenstelling tot de zandgronden zijn de klei- en veengronden minder kwetsbaar voor de genoemde processen.

De toekomstige ontwikkeling van de bodem op basis van trends en vigerend beleid wordt dan ook neutraal tot positief beoordeeld voor het centrumgebied en de woon- en werkgebieden en neutraal tot enigszins negatief voor het buitengebied.

Tabel 4.4 Samenvattende beoordeling huidige staat en ontwikkeling op basis van trends en vigerend beleid aspect bodem

Bodem	Huidige staat 2020	Ontwikkeling 2030 o.b.v. trends, vigerend beleid	Knel- en aandachtspunten
Centrum	0/+ Neutrale tot Redelijke staat, gering aantal knelpunten	+ Neutraal tot positieve ontwikkeling	
Woongebieden	0/+ Neutrale tot Redelijke staat, gering aantal knelpunten	+ Neutraal tot positieve ontwikkeling	
Werkgebieden	-Matige staat, redelijk aantal knelpunten	0 Neutraal	Sanering bestaande verontreinigingen
Buitengebied	0/+ Neutrale tot Redelijke staat, gering aantal knelpunten	0/- Neutraal tot enigszins negatieve ontwikkeling	Voorkomen verdere verzuring en uitputting

4.2.8 Staat van water en klimaat

Huidige situatie

Etten-Leur loopt van de zuidelijker gelegen zandgronden op 10-12 m + NAP af naar de noordelijker gelegen kleigronden op 0-2m +NAP. Het oppervlaktewatersysteem volgt dit hoogteverschil en bestaat globaal beschouwd uit een stelsel van noord-zuid gelegen beken, zoals de Vossenbergsevaart, Brandse Vaart en Laakse Vaart, die in noordelijke richting uiteindelijk afwateren op de Mark. Op de beken sluit een slotenstelsel aan, dat in het noordelijker lager en dus nattere kleigebied fijnmaziger is dan op de hoger en droger gelegen zuidelijke zandgronden. Het grondwatersysteem in de gemeente kent drie soorten gebieden:

- infiltratiegebieden op de centrale en zuidelijke zandgronden: waar het water goed in kan dringen en het grondwater op natuurlijke wijze aangevuld wordt;
- kwelgebieden op de overgang van zand naar klei of de beekdalen: waar het water omhoog komt;
- intermediaire gebieden ertussenin.

Klimaatverandering leidt tot meer hittegolven, vaker extreme neerslag en overstromingsgevaar, en meer perioden van droogte. De maatschappelijke gevolgen en gevolgen voor de leefomgeving zijn groot voor zowel de gezondheid, de leefbaarheid, de natuur en de biodiversiteit, het comfort in woningen, gebouwen en openbare ruimte, de arbeidsproductiviteit, maar ook voor de voedselproductie. Ook de economische schade kan aanzienlijk zijn. Daarnaast staan de drinkwatervoorziening en waterkwaliteit onder druk, enerzijds door de klimaatverandering (met name verdroging), anderzijds door het intensieve landgebruik (met name in het buitengebied).

In het centrumgebied is er sprake van hoge mate van verdichting en verharding. Er is (nog) relatief weinig ruimte voor water. En hoewel het centrum van Etten-Leur relatief groen is is een groot deel versteend (met name in het winkelhart) en bestaat daarmee het risico op hittestress.
De woongebieden in Etten-Leur zijn groen en bieden ruimte aan water. Lokaal zijn woongebieden meer verdicht en verhard en bestaat kans op wateroverlast en hittestress.
De afgelopen twintig jaar is fors geïnvesteerd in de kwaliteit van het rioolstelsel, het afkoppelen van hemelwater van de riolering en de aanleg van bergbezinkbassins en retentievijvers.
Werkgebieden zijn traditioneel nog veel verhard en weinig groen, wat risico op wateroverlast en hittestress met zich meebrengt.
In het buitengebied is er uiteraard veel ruimte voor water, met name in en rond de beekdalen, en groen. Aandachtspunten in het buitengebied zijn met name het voorkomen van wateroverlast (in en rond de beekdalen en in het lager gelegen nattere buitengebied in het noorden) en het landgebruik in relatie tot de waterkwaliteit.

De huidige staat van water en klimaat in de woongebieden en het buitengebied is neutraal tot redelijk, met een gering aantal knelpunten. In het centrum en de werkgebieden is door de verharding de huidige staat matig en bestaan er knelpunten.

Ontwikkeling op basis van trends en vigerend beleid

Autonome ruimtelijke ontwikkelingen leiden tot meer verharding en verstening. Daar staat tegenover dat het waterbelang in wet- en regelgeving en waterbeleid geborgd is: een toename van verharding moet worden gecompenseerd door retentie. Ook de provinciale beleidsregel kwaliteitsverbetering landschap wordt vaak vormgegeven in de vorm van groen met ruimte voor water.
De hoeveelheid verharding in stedelijke gebieden in combinatie met extreme regenval leidt tot toenemende kans op wateroverlast. In langere periodes van hitte gaat het koel houden van woningen, verzorgingstehuizen en openbare ruimte een probleem worden. Vooral onder ouderen en chronisch zieken kan dit tot extra sterfgevallen leiden.
Er komt steeds meer aandacht voor de gevolgen van klimaatverandering. De gemeente Etten-Leur heeft regionaal in een stresstest haar gevoeligheid voor klimaatverandering onderzocht. Dit heeft nog niet geleid tot beleid. Met name in het centrum worden daarom in de nabije toekomst negatieve effecten van klimaatverandering verwacht: wateroverlast en hittestress.

In de woongebieden leidt het groenbeleid al wel tot maatregelen om de gevolgen van de klimaatverandering te voorkomen dan wel te beperken al is een trend dat particuliere tuinen steeds meer worden verhard.
Voor de werklocaties is er nog geen specifiek beleid en wordt autonoom een status quo verwacht.
In het buitengebied zijn er twee ontwikkelingen: enerzijds toename van effecten op het watersysteem door nog mogelijke ruimtelijke ontwikkelingen, anderzijds vanuit beleid meer ruimte voor water en groen.
De toekomstige ontwikkeling op basis van trends en vigerend beleid wordt in het centrum negatief beoordeeld: toename van verharding/verdichting/verstening en (nog) onvoldoende beleid om de negatieve effecten te beperken. In de woongebieden is er naar verwachting wel een positieve balans tussen negatieve ontwikkelingen en positieve maatregelen.

Tabel 4.5 Samenvattende beoordeling huidige staat en ontwikkeling op basis van trends en vigerend beleid aspect water en klimaat

Water en klimaat	Huidige staat 2020	Ontwikkeling 2030 o.b.v. trends, vigerend beleid	Knel -en Aandachtspunten
Centrum	-Matige staat, redelijk aantal knelpunten	- Negatieve ontwikkeling	
Woongebieden	+ Redelijke staat, gering aantal knelpunten	0/+ neutraal tot positieve ontwikkeling	
Werkgebieden	-Matige staat, redelijk aantal knelpunten	0 Neutraal	
Buitengebied	0/+ Neutrale tot Redelijke staat, gering aantal knelpunten	0 Neutraal	

4.2.9 Staat van verkeer en mobiliteit

Huidige situatie

Etten-Leur is goed bereikbaar met rechtstreekse aansluitingen op de snelweg, een functionerend wegennet, een fietsnetwerk, voldoende parkeermogelijkheden in het centrum en een dekkend openbaar vervoernetwerk (trein, bus). Verkeersonderzoek (Goudappel Coffeng, 2020) laat zien dat de stedelijke wegenstructuur geschikt is voor afwikkeling van de aantallen verkeersbewegingen die erop rijden. Dat wil niet zeggen dat lokaal geen stagnatie of overlast ervaren kan worden. Een aantal rotondes en kruispunten is in de spitsperioden te krap voor de hoeveelheid verkeer. Ook op een aantal wegen: Hoevenseweg / Concordialaan, Rode Poort, Lage Vaartkant is de verkeersdruk hoog. Bij de oversteken over het spoor is sprake van opstopping, filevorming en vertraging als de spoorbomen dicht zijn. In het buitengebied is menging van verschillende verkeersstromen op vaak smalle wegen een aandachtspunt, zeker op wegen waar vrachtverkeer van en naar bedrijven van dezelfde wegen gebruikt maakt als fietsers naar school of vrijetijdsvoorzieningen.

De huidige verkeerssituatie in Etten-Leur is neutraal tot redelijk met een gering aantal knelpunten, op lokaal niveau en vooral in de spitsperioden.

Ontwikkeling op basis van trends en vigerend beleid

Het autogebruik in Nederland neemt nog steeds toe. Daarnaast leiden autonome ruimtelijke ontwikkelingen tot meer verkeersbewegingen. Daarmee neemt de druk op het wegennet toe. Met name voor de aandachtswegen en kruispunten/rotondes in de huidige situatie leidt een verdere toename van verkeer tot vergroting van het knelpunt. Een verwachte toename van treinverkeer leidt meer opstoppingen en vertraging rond de spoorwegovergangen. Daarnaast is de onder druk staande doorstroming op de snelweg een bron van zorg.

Tegelijk is er sprake van een langzame, maar gestage gedragsverandering ten aanzien van de vervoerswijzekeuze. Een deel van de mensen neemt bewust minder de auto: om praktische overwegingen (niet in de file willen staan, geen parkeerruimte), om gezondheidsredenen (meer willen bewegen) of idealistische redenen (bij willen dragen aan verduurzaming). Deze gedragsverandering verloopt langzaam en is nog moeilijk in cijfers te duiden. In de grote steden gaat het sneller dan elders in Nederland, waar de auto vervoerskeuze nr 1 blijft.
In het buitengebied wordt verkeersveiligheid een groter aandachtspunt. Er is steeds meer sprake van menging van functies in het buitengebied en daarmee van menging van verschillende verkeersstromen. Daarnaast worden de landbouwvoertuigen groter, langer en breder en vragen daarmee mee ruimte.

De toekomstige ontwikkeling op basis van trends en vigerend beleid wordt neutraal tot negatief beoordeeld: het aantal autoverkeersbewegingen zal toenemen, een gedragsverandering richting duurzame mobiliteit is ingezet, maar nog niet (goed) zichtbaar.

Tabel 4.6 Samenvattende beoordeling huidige staat en ontwikkeling op basis van trends en vigerend beleid aspect verkeer en mobiliteit

Verkeer en mobiliteit	Huidige staat 2020	Ontwikkeling 2030 o.b.v. trends, vigerend beleid	Knel- en aandachtspunten
Centrum	0/+ Neutrale tot Redelijke staat, gering aantal knelpunten	0/- Neutraal tot enigszins negatieve ontwikkeling	Rode Poort
Woongebieden	+ Redelijke staat, gering aantal knelpunten	- Negatieve ontwikkeling	Lage Vaartkant, Lichttorenhoofd, Hoevenseweg, Concordialaan
Werkgebieden	+ Redelijke staat, gering aantal knelpunten	- Negatieve ontwikkeling	
Buitengebied	0/+ Neutrale tot Redelijke staat, gering aantal knelpunten	0/- Neutraal tot enigszins negatieve ontwikkeling	Toenemend vracht- en landbouw verkeer in relatie tot langzaam verkeer

4.2.10 Staat van geluid

Huidige situatie

Het geluidklimaat in Etten-Leur is zoals verwacht mag worden in een stad met een omvang als Etten-Leur gelegen aan een snelweg en een spoorlijn. De belangrijkste geluidbronnen in Etten-Leur zijn de snelweg A58 aan de zuidzijde van het centrum en de woongebieden, het spoor door de woongebieden en de twee geluidgezoneerde (maar niet volledig geluidbenutte) bedrijventerreinen Vosdonk (aan de westzijde van Etten-Leur) en Zwartenberg (aan de noordzijde). Lokaal belangrijke geluidbronnen zijn de hoofdontsluitingswegen, de windturbines in het noordelijk buitengebied en lokale bedrijven. De scheiding van woon- en werkgebieden en de toepassing van milieuzonering met richtafstanden tot geluidgevoelige functies heeft ervoor gezorgd dat er geen grote geluidknelpunten in Etten-Leur bestaan.

Geluid is wel een veel voorkomende bron van ergernis onder inwoners. Overlast van verkeer en in het bijzonder brommers en scooters vormt ook in Etten-Leur de belangrijkste bron van ervaren hinder. Op de tweede plek staat overlast van buren. De hinder van trein, industrie, horeca of evenementen noemen inwoners minder. Jaarlijks wordt een aantal geluidsklachten over de bedrijven op Vosdonk ontvangen, vooral van bewoners die wonen binnen de geluidszone van het industrieterrein Vosdonk. De aanwezigheid van een milieucategorie 5 op Vosdonk is een gegeven maar is gelet op de milieugevolgen voor de omgeving onwenselijk, het industrieterrein is een regionaal bedrijventerrein voor bedrijven tot en met milieucategorie 4, bedrijven met de zware milieucategorie van 5 zijn vanwege de milieugevolgen bestemd voor bovenregionale bedrijventerreinen. Lokaal wordt geluidoverlast ervaren door bewoners, met name langs de hoofdontsluitingswegen. Langs de snelweg en het spoor zijn nog geluidoverbelaste woningen opgenomen in het saneringsplan waarvoor nog maatregelen moeten worden genomen. Aandachtspunt is dat de lokale geluidbelasting niet actueel in beeld is (de gemeentelijke geluidkaart dateert van 2013).
Het huidige geluidklimaat in Etten-Leur is over het algemeen neutraal tot redelijk met een gering aantal knelpunten. Alleen in de werkgebieden is sprake van een hogere geluidbelasting en daarmee een matige staat.

Ontwikkeling op basis van trends en vigerend beleid

Autonoom neemt de geluidbelasting toe door ruimtelijke ontwikkelingen: wegverkeer van en naar nieuwe woningen en bedrijven, industrielawaai van nieuwe bedrijven, spoorweglawaai door toename aantal treinbewegingen. Door de bouw van nieuwe woningen komen er ook nieuwe bewoners in de geluidbelasting van bestaande geluidbronnen te wonen. Hierbij wordt wel getoetst aan wettelijke normen en een aanvaardbaar woon- en leefklimaat als voorwaarde gesteld.
Daar staat tegenover dat geluidbronnen ((elektrische) auto's, industriële installaties steeds stiller worden. Wet is er een toename zichtbaar van geluidsklachten over klimaatinstallaties, waarvan het aantal in de toekomst toe gaat nemen.De toekomstige ontwikkeling op basis van trends en vigerend beleid wordt daarom per saldo neutraal tot negatief beoordeeld..

Tabel 4.7 Samenvattende beoordeling huidige staat en ontwikkeling op basis van trends en vigerend beleid aspect geluid

Geluid	Huidige staat 2020	Ontwikkeling 2030 o.b.v. trends, vigerend beleid	Knel- en aandachtspunten
Centrum	0/+ Neutrale tot Redelijke staat, gering aantal knelpunten	0/- Neutraal tot enigszins negatieve ontwikkeling	Bestaande saneringsopgaven langs spoor. Evenementen en horeca.
Woongebieden	0/+ Neutrale tot Redelijke staat, gering aantal knelpunten	0/- Neutraal tot enigszins negatieve ontwikkeling	Bestaande saneringsopgaven langs spoor en snelweg Woningen binnen geluidszone industrieterein Vosdonk. Geluid klimaatinstallaties
Werkgebieden	-Matige staat, redelijk aantal knelpunten	0/- Neutraal tot enigszins negatieve ontwikkeling	Ongewenste opvulling geluidruimte
Buitengebied	0/+ Neutrale tot Redelijke staat, gering aantal knelpunten	0/- Neutraal tot enigszins negatieve ontwikkeling	

4.2.11 Staat van luchtkwaliteit

Huidige situatie

In Etten-Leur voldoet de luchtkwaliteit op de meeste locaties (ruimschoots) aan de wettelijke normen. De stikstofconcentraties (norm 40 ug/m3) variëren van 16 µg NO2/m3 tot maximaal 35 µg NO2/m3 (langs de snelweg). De concentraties PM10 (norm 40 ug/m3) en PM2,5 (norm 25 ug/3) variëren respectievelijk van 17 µg PM10/m3 tot maximaal 20 µg PM10/m3 en 11 µg PM2,5/m3 tot maximaal 13 µg PM2,5/m3. Echter ook onder de wettelijke normen kan luchtverontreiniging leiden tot gezondheidsrisico's. Inmiddels heeft de Wereld Gezondheidsorganisatie daarom advieswaarden opgesteld voor de luchtkwaliteit, die verder gaan dan de huidige normen. De concentraties in Etten-Leur liggen onder of niet ver boven de, vanuit gezondheidsoptiek gegeven, advieswaarden van de WHO (20 ug/m3 voor PM10, 10 ug/m3 voor PM2,5). De overschrijding voor PM2,5 is niet uniek voor Etten-Leur, maar speelt in een groot deel van Nederland.
Alleen in het gebied gelegen binnen de invloed van het westelijk deel van de snelweg en de glaswolfabriek van Isover op bedrijventerrein Vosdonk is sprake van een mogelijk dreigende overschrijding van de luchtkwaliteitsnormen. Deze dreigende overschrijding is het gevolg van cumulatie van emissies van het verkeer op de A58 en bedrijven op Vosdonk. Dit gebied wordt in

het Besluit kwaliteit leefomgeving (een van de algemene maatregelen van bestuur die uitwerking geeft aan de Omgevingswet) dan ook aangewezen als een aandachtsgebied voor luchtkwaliteit.

De huidige luchtkwaliteit in Etten-Leur is over het algemeen neutraal tot redelijk met een gering aantal knelpunten. Overal wordt ruim voldaan aan de wettelijke normen en ligt de luchtkwaliteit in de buurt van de advieswaarden vanuit gezondheid van de WHO. Alleen op Vosdonk is sprake van een dreigende overschrijding van normen en daarmee een matige staat.

Ontwikkeling op basis van trends en vigerend beleid

Autonoom is er sprake van twee effecten op luchtkwaliteit. Enerzijds neemt door ruimtelijke ontwikkelingen de uitstoot van luchtverontreinigende stoffen toe (door een toename van verkeer en vanuit nieuwe bedrijfsbronnen). Anderzijds is er een trend dat de luchtkwaliteit landelijk verbetert door schonere technieken, o.a. schonere auto's, elektrische auto's en schonere bedrijfsinstallaties. Per saldo verbetert de luchtkwaliteit al jaren. De verwachting is dat deze trend doorzet. De verbetering van de luchtkwaliteit heeft volop de aandacht. Ondanks de aanzienlijke verbetering van de luchtkwaliteit in de afgelopen decennia blijft luchtverontreiniging een belangrijk gezondheidsrisico

Om de positieve trend te borgen en te versterken is door Rijk, provincies en een aantal gemeenten het Schone Lucht Akkoord ondertekend. Doel van het akkoord is gezamenlijk de luchtkwaliteit in Nederland permanent verder te verbeteren. Concreet gaat het Schone Lucht Akkoord om een vermindering van de uitstoot van fijnstof en stikstofdioxiden door wegverkeer, mobiele werktuigen, landbouw, scheepvaart, industrie en huishoudens. Dat neemt niet weg dat bij nieuwe ontwikkelingen lokaal de luchtkwaliteit kan verslechteren. In het buitengebied kan de luchtkwaliteit lokaal verslechteren bij uitbreiding van veehouderijen conform de mogelijkheden die het bestemmingsplan buitengebied hiervoor biedt.

De toekomstige ontwikkeling op basis van trends en vigerend beleid is over het algemeen positief: de landelijke trend is dat de luchtkwaliteit verbetert door schonere technieken. Alleen in het buitengebied wordt de kans op afname van luchtkwaliteit door uitbreiding van veehouderijen neutraal tot negatief beoordeeld.

Tabel 4.8 Samenvattende beoordeling huidige staat en ontwikkeling op basis van trends en vigerend beleid aspect luchtkwaliteit

Luchtkwaliteit	Huidige staat 2020	Ontwikkeling 2030 o.b.v. trends, vigerend beleid	Knel- en aandachtspunten
Centrum	0/+ Neutrale tot Redelijke staat, gering aantal knelpunten	+ Positieve ontwikkeling	
Woongebieden	0/+ Neutrale tot Redelijke staat, gering aantal knelpunten	+ Positieve ontwikkeling	
Werkgebieden	-Matige staat, redelijk aantal knelpunten	0 Neutraal	Dreigende overschrijding op Vosdonk
Buitengebied	+ Redelijke staat, gering aantal knelpunten	0/- Neutraal tot enigszins negatieve ontwikkeling	

4.2.12 Staat van trillingen

Huidige situatie

In de huidige situatie worden met name langs het spoor en, in mindere mate langs wegen met zwaar vrachtverkeer trillingen ervaren. Dit met name in de woongebieden en, in mindere mate in het centrum en buitengebied. Het aantal knelpunten is echter beperkt.

De huidige situatie voor het aspect trillingshinder wordt dan ook neutraal tot redelijk met een gering aantal knelpunten beoordeeld.

Ontwikkeling op basis van trends en vigerend beleid

Door de toename van het aantal spoorbewegingen met name het goederenvervoer en de toename van zwaar(der) verkeer van en naar Etten-Leur neemt in de toekomst de trillingshinder naar verwachting toe. Er bestaat (nog) geen wet- en regelgeving en/of gemeentelijk beleid voor trillingshinder. Er bestaan alleen landelijke richtlijnen.

De toekomstige ontwikkeling van trillingshinder wordt dan ook negatief beoordeeld, behalve voor de werkgebieden, waar minder of geen trillingshinder ervaren wordt, omdat er geen of minder mensen wonen.

Tabel 4.9 Samenvattende beoordeling huidige staat en ontwikkeling op basis van trends en vigerend beleid aspect trillingen

Trillingen	Huidige staat 2020	Ontwikkeling 2030 o.b.v. trends, vigerend beleid	Knel- en aandachtspunten
Centrum	0/+ Neutrale tot Redelijke staat, gering aantal knelpunten	- Negatieve ontwikkeling	Trillingen langs spoor
Woongebieden	0/+ Neutrale tot Redelijke staat, gering aantal knelpunten	- Negatieve ontwikkeling	Trillingen langs spoor
Werkgebieden	0/+ Neutrale tot Redelijke staat, gering aantal knelpunten	0 Neutraal	
Buitengebied	0/+ Neutrale tot Redelijke staat, gering aantal knelpunten	- Negatieve ontwikkeling	

4.2.13 Staat van geur

Huidige situatie

Geurhinder komt voornamelijk van twee bronnen: veehouderijen en industrie. In de huidige situatie geven met name veehouderijen uitstoot van geur en geurhinder. De geurhinder is echter relatief beperkt. Etten-Leur kent geen concentraties van intensieve veehouderijbedrijven. Alleen in de noordwesthoek van de gemeente is sprake van cumulatie van geurhinder van enkele varkensbedrijven waarvan een juist over de gemeentegrens in de gemeente Halderberge is gevestigd. Bij enkele woningen wordt de norm uit de provinciale Omgevingsverordening voor cumulatie van 20 % gehinderden overschreden. Het aantal inwoners dat geuroverlast ervaart van nabij gelegen agrarische bedrijven is beperkt (< 1 %). In het buitengebied ondervinden circa 30 woningen een matige tot zeer slechte geurkwaliteit.
Naast veehouderijen produceert een aantal bedrijven geur. Dit leidt echter niet of nauwelijks tot (klachten over) geurhinder. Een goede ruimtelijke scheiding en maatregelen aan de bron maken een effectieve aanpak mogelijk. Deze aanpak heeft in Etten-Leur geleid tot nagenoeg geen geurhinder van industriële bedrijven.

De huidige staat wordt dan ook neutraal tot redelijk beoordeeld met een gering aantal knelpunten. In het centrum is geen sprake van geurhinder, wat redelijk tot goed wordt beoordeeld

Ontwikkeling op basis van trends en vigerend beleid

Toekomstige ontwikkelingen leiden mogelijk tot toename van geuruitstoot en ervaren geurhinder. Dit geldt voor de ontwikkelingsmogelijkheden op bedrijventerrein en ontwikkelingsmogelijkheden van veehouderijen in het buitengebied en met name voor woningen in het buitengebied en in de woongebieden. Landelijk, provinciaal en gemeentelijk geurbeleid borgen dat er geen wezenlijke verslechtering van de geurkwaliteit optreedt. De regels voor geur voor industriële bedrijven liggen vast in de Beleidsregel industriële geur Noord-Brabant 2018. De normen voor veehouderijen zijn opgenomen in de Wet geurhinder en veehouderij. Maar het beleid kan een negatief effect niet geheel voorkomen. De toekomstige ontwikkeling van geur in het buitengebied en de woongebieden wordt dan ook negatief beoordeeld.
Vanwege de gezondheidsrisico's adviseert de GGD bij cumulatie van geurhinder strengere normen te hanteren. In de provinciale Omgevingsverordening zijn voor cumulatie normen opgenomen. Voor gevoelige objecten in het buitengebied adviseert de GGD een geurnorm van 5 OU/m3 (in plaats van 8 OU/m3) te hanteren. Het Rijk heeft het advies van de GGD nog niet overgenomen maar laat dit over aan gemeenten.
In het centrum en de werkgebieden verandert het geurklimaat naar verwachting niet of nauwelijks. Dit wordt neutraal beoordeeld.

Tabel 4.10 Samenvattende beoordeling huidige staat en ontwikkeling op basis van trends en vigerend beleid aspect geur

Geur	Huidige staat 2020	Ontwikkeling 2030 o.b.v. trends, vigerend beleid	Knel- en aandachtspunten
Centrum	+/++ Redelijke tot goede staat, geen/gering aantal knelpunten	0 Neutraal	
Woongebieden	0/+ Neutrale tot Redelijke staat, gering aantal knelpunten	0/- Neutraal tot enigszins negatieve ontwikkeling	Geurhinder vanuit buitengebied
Werkgebieden	0/+ Neutrale tot Redelijke staat, gering aantal knelpunten	0 Neutraal	
Buitengebied	0/+ Neutrale tot Redelijke staat, gering aantal knelpunten	0/- Neutraal tot enigszins negatieve ontwikkeling	Toename geur door uitbreiding veehouderijen

4.2.14 Staat van licht

Huidige situatie

In de huidige situatie zijn de kern, de snelweg, de bedrijventerreinen en de glastuinbouwgebieden bronnen van lichtuitstoot. Lokaal is ook bij sportterreinen en rond paardenbakken sprake van lichtuitstoot. Het noordelijk en zuidelijk buitengebied zijn nog redelijk donker.
Er is lichtuitstoot in Etten-Leur, maar er zijn geen wezenlijke knelpunten of (klachten over) ervaren lichthinder. Er is in de afgelopen jaren wel sprake van een beperkte toename in het aantal klachten over lichthinder, met name in de omgeving van glastuinbouwbedrijven.

De huidige staat wordt neutraal tot redelijk beoordeeld in de woongebieden, werkgebieden en het buitengebied, redelijk tot goed in het centrum.

Ontwikkeling op basis van trends en vigerend beleid

Er is een trend van toenemende verlichting, met name langs sportterreinen, paardenbakken en veehouderijen (open stallen, serrestallen). Aan de andere kant is er toenemende aandacht voor het voorkomen van lichthinder en het behouden van donkerte en worden steeds meer eisen gesteld aan lichtarmaturen om lichtuitstoot te beperken. Er is geen dekkend landelijk beleid op het gebied van licht en geen dekkend gemeentelijk beleid. Aan sommige lichtbronnen, zoals glastuinbouw, worden in het Activiteitenbesluit eisen gesteld. Etten-Leur stelt daarnaast regels voor de verlichting van sportparken (welke velden, de afscherming van lichtbronnen en de tijdsduur). De openbare verlichting wordt gefaseerd getransformeerd naar slimme LED verlichting. De lichtintensiteit kan daardoor beter worden afgestemd op de vraag.
De verwachting is dat de lichtuitstoot en daarmee lichthinder in het buitengebied (rond glastuinbouw) en (aan de randen van) de woongebieden toch verder zal toenemen.

Deze toename van licht is neutraal tot enigszins negatief beoordeeld. Voor het centrum en de werkgebieden wordt niet of nauwelijks toename van lichthinder verwacht, wat neutraal is beoordeeld.

Tabel 4.11 Samenvattende beoordeling huidige staat en ontwikkeling op basis van trends en vigerend beleid aspect licht

Licht	Huidige staat 2020	Ontwikkeling 2030 o.b.v. trends, vigerend beleid	Knel- en aandachtspunten
Centrum	+/++ Redelijke tot goede staat, geen/gering aantal knelpunten	0 Neutraal	
Woongebieden	0/+ Neutrale tot Redelijke staat, gering aantal knelpunten	0/- Neutraal tot enigszins negatieve ontwikkeling	Lichthinder van sportvelden/glastuinbouw
Werkgebieden	0/+ Neutrale tot Redelijke staat, gering aantal knelpunten	0 Neutraal	
Buitengebied	+ Redelijke staat, gering aantal knelpunten	0/- Neutraal tot enigszins negatieve ontwikkeling	Lichthinder van glastuinbouw

4.2.15 Staat van veiligheid

Huidige situatie

Het veiligheidsklimaat in Etten-Leur is zoals verwacht mag worden in een stad met een omvang als Etten-Leur.

De belangrijkste risicobronnen vanuit vervoer, opslag en gebruik gevaarlijke stoffen (externe veiligheid) zijn de snelweg A58 aan de zuidzijde van het stedelijk gebied, het spoor door de woongebieden, hogedrukgasleidingen (langs het spoor en in het zuidoostelijk buitengebied) en de bedrijventerreinen (met name Vosdonk aan de westzijde en Zwartenberg in het noordelijk buitengebied). Lokale risicobronnen zijn tankstations, tanks in het buitengebied en opslag bij lokale bedrijven. De invloedsgebieden van de risico's als gevolg van het vervoer van gevaarlijke stoffen over het spoor en de A58 reiken over het stedelijk gebied. In het invloedsgebied van de spoorlijn en de A58 bevinden zich diverse kwetsbare objecten (overwegend woningen, een zorgcentrum en een GGZ-instelling). Door de scheiding van wonen en werken, milieuzonering en de daarbij behorende richtafstanden zijn de risico's vanuit de bedrijventerreinen beperkt. Rondom de gasleiding en tankstations/tanks worden de veiligheidsafstanden aangehouden.

Vanuit waterveiligheid bezien zijn gebieden langs de Mark (noordzijde noordelijk buitengebied) en langs de beekdalen aandachtsgebieden voor overstroming. Deze gebieden zijn dunbevolkt, maar bij overstroming is wel sprake van schade. Een deel van het noordelijk buitengebied kan bij overstroming tot 2 m onder water komen te staan. De waterkering langs de Mark heeft een norm van 1 op 100 (bestand tegen een overstroming met een omvang/ernst zoals die 1x in de 100 jaar verwacht wordt.

Vanuit verkeersveiligheid bezien heeft Etten-Leur geen bijzondere knelpunten. Aandachtspunt is de oversteekbaarheid (met name voor voetgangers en fietsers) van een aantal drukke wegen in het centrum van Etten-Leur, zoals de Rode Poort en Schoonhout-Parklaan. Daarnaast is aandachtspunt dat Etten-Leur nog een aantal gelijkvloerse kruisingen met het spoor kent. In het buitengebied is menging van verschillende verkeersstromen op vaak smalle wegen een

aandachtspunt, zeker op wegen waar vrachtverkeer van en naar bedrijven van dezelfde wegen gebruikt maakt als fietsers naar school of recreatieve fietsers. Uit een burgerpeiling (2018) blijkt dat de ervaren verkeersoverlast in Etten-Leur onder het landelijk gemiddelde ligt.

Uit de burgerpeiling (2018) blijkt dat de sociale onveiligheid en de overlast die bewoners van elkaar ondervinden iets boven het gemiddelde van andere gemeenten met een vergelijkbaar welzijnsprofiel ligt.

De huidige staat van veiligheid is over het algemeen neutraal tot redelijk beoordeeld: er zijn aandachtspunten, maar die zijn in beeld en de aandachtspunten zijn geen bijzondere knelpunten.

Ontwikkeling op basis van trends en vigerend beleid

De gemeente Etten-Leur heeft beleid voor externe veiligheid. In de nota zijn de veiligheidsambities per gebied uitgewerkt Risico's inclusief aandachtsgebieden zijn in beeld en worden gevolgd. Bestaande knelpunten worden opgelost en nieuwe knelpunten worden voorkomen. Vestiging van risicovolle bedrijven in het stedelijk gebied wordt tegengegaan. Hiermee is de inbreng van externe veiligheid bij afweging over nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen geborgd en worden nieuwe risico’s voorkomen. De gemeente is samen met de Veiligheidsregio actief met verminderen van de risico’s langs bestaande bronnen, met name de snelweg en het spoor. Aan de andere kant neemt het vervoer van gevaarlijke stoffen over het spoor in de toekomst mogelijk toe en is de Betuweroute nog geen volwaardig alternatief om het vervoer van gevaarlijke stoffen door Brabant (en daarmee ook Etten-Leur) te beperken.

Waterveiligheid krijgt steeds meer de aandacht. Door klimaatverandering wordt de kans op overstromingen groter. Deels zijn al maatregelen getroffen. De overige planvorming om hiervoor oplossingen te realiseren is nagenoeg afgerond, uitvoering daarvan vindt de komende jaren plaats. Verder wordt langs waterlopen met een overstromingsrisico ingezet op meer ruimte voor opvang van water en wordt terughoudender omgegaan met nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen in mogelijke overstromingsgebieden.

De verkeersveiligheid is in de afgelopen decennia toegenomen. Landelijk, provinciaal en gemeentelijk beleid is erop gericht deze toename weer terug te brengen, bij voorkeur tot 0 verkeersdoden.

Sociale veiligheid is steeds meer een aandachtspunt: oplossen van bestaande onveilige locaties en bij nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen eerder en beter nadenken over een sociaal-veilige inrichting. Etten-Leur heeft beleid op het gebied van veiligheid, criminaliteitsbestrijding e.d.

De toekomstige ontwikkeling wordt wisselend beoordeeld voor de verschillende gebieden. In het centrum is de verwachting dat uitvoering van het externe veiligheidsbeleid langs het spoor de veiligheidssituatie verbetert. In de woongebieden leidt een verdere verdichting juist tot meer bewoners binnen bestaande veiligheidsrisico’s. Ook heeft de toename van verkeer mogelijk een negatief effect op de verkeersveiligheid. In het buitengebied neemt de kans op overstromingen toe, maar is beleid in gang gezet om water meer ruimte te geven en zijn of worden maatregelen getroffen om overstroming te voorkomen of te beperken. Sociale veiligheid staat steeds meer in de aandacht. Het is dan ook de verwachting dat de sociale onveiligheid afneemt.

Tabel 4.12 Samenvattende beoordeling huidige staat en ontwikkeling op basis van trends en vigerend beleid aspect veiligheid

Veiligheid	Huidige staat 2020	Ontwikkeling 2030 o.b.v. trends, vigerend beleid	Knel- en aandachtspunten
Centrum	+ Redelijke staat, gering aantal knelpunten	0/+ Neutrale tot positieve ontwikkeling	
Woongebieden	0/+ Neutrale tot Redelijke staat, gering aantal knelpunten	0/- Neutraal tot enigszins negatieve ontwikkeling	Verdichting / toename inwoners nabij risicobronnen zoals het spoor
Werkgebieden	0/+ Neutrale tot Redelijke staat, gering aantal knelpunten	0 Neutraal	
Buitengebied	+ Redelijke staat, gering aantal knelpunten	0/+ Neutrale tot positieve ontwikkeling	

4.2.16 Staat van energie

Huidige situatie

Het energiegebruik van Etten-Leur en daarmee de opgave voor verduurzaming van het energieverbruik is bekend. Met drie windmolenparken in het noordelijk buitengebied wekt Etten-Leur al duurzame energie op. Ook het aantal zonnepanelen op daken in Etten-Leur neemt toe.
De huidige staat is over het algemeen neutraal tot redelijk: Etten-Leur wekt al duurzame energie op met behulp van windturbines en zon op daken. Alleen in de werkgebieden ligt de opwek van duurzame energie achter op wat mogelijk is.

Ontwikkeling op basis van trends en vigerend beleid

Nederland en dus ook Etten-Leur staat aan de vooravond van een grote verandering op het gebied van haar energievoorziening. Internationaal bestaat politiek breed gedragen de ambitie om de opwarming van het klimaat te beperken tot ruim beneden 2o Celsius. Om dit te bereiken is het noodzakelijk om de uitstoot van broeikasgassen met minstens 80% terug te dringen. Het gaat vooral om de vermindering van de uitstoot van CO2 maar ook methaan dat vrijkomt in de veeteelt. De opwekking van elektriciteit en warmte moet binnen 30 jaar CO2 neutraal zijn. De uitstoot van broeikasgassen moet teruggedrongen zijn om zo verdere opwarming van de aarde te voorkomen. Dit, plus het eindig zijn van de voorraad fossiele brandstoffen, leidt tot de noodzaak van een energietransitie. Energie komt straks van de zon, de wind, de bodem, getijden en waterstof.
In regionaal verband is in het kader van de Regionale Energie Strategie (RES) West-Brabant gewerkt aan een duurzame invulling van de energiebehoefte. Dit door enerzijds in te zetten op (verdere) beperking van het energiegebruik, anderzijds in te zetten op opwekking van duurzame energie. Etten-Leur volgt hierin de regionale ontwikkelingen.
Voor Etten-Leur zijn de opgaven tot 2030:

- Grootschalige opwekking via zonne-energie op daken 43 Gigawattuur (GWh)
- Kleinschalige opwekking via zonnepanelen op daken 28 Gigawattuur (GWh)

In de 'Transitievisie Warmte' wordt de warmteopgave voor Etten-Leur uitgewerkt. Voor 2030 is de regionale ambitie om via isolatie 15% minder warmte te gebruiken in de gebouwde omgeving ten opzichte van 2020.

In de tussentijd zet de gemeente in op beperking van haar eigen energiegebruik en waar mogelijk faciliteren van initiatieven om duurzame energie op te wekken. De gemeente zet hierbij niet in op extra windturbines, maar op zonnepanelen: in eerste instantie op daken en in tweede instantie in de vorm van zonneparken op bestaande specifieke functies (geluidwal, voormalige stortplaats). Belangrijke aandachtspunten bij verdergaande ontwikkelingen zijn de capaciteit van het huidige netwerk (te krap om teveel initiatieven tegelijk te faciliteren) en de afweging hoe om te gaan met zonneparken in het buitengebied in relatie tot huidig agrarisch gebruik, landschap en natuur. Dit leidt ertoe dat het aandeel duurzame energie toeneemt, maar minder dan zonder die beperkingen zou kunnen.
Het huidig beleid zet in op verdere groei van het aandeel duurzame energie en met de RES wordt deze ontwikkeling verder vormgegeven en geborgd.

Tabel 4.13 Samenvattende beoordeling huidige staat en ontwikkeling op basis van trends en vigerend beleid aspect energie

Energie	Huidige staat 2020	Ontwikkeling 2030 o.b.v. trends, vigerend beleid	Knel- en aandachtspunten Aanbevelingen
Centrum	0/+ Neutrale tot Redelijke staat, gering aantal knelpunten	+ Positieve ontwikkeling	Afstemming met RES
Woongebieden	0/+ Neutrale tot Redelijke staat, gering aantal knelpunten	+ Positieve ontwikkeling	
Werkgebieden	0 Neutrale staat	0/+ Neutrale tot positieve ontwikkeling	
Buitengebied	0/+ Neutrale tot Redelijke staat, gering aantal knelpunten	+ Positieve ontwikkeling	

4.2.17 Staat van gezondheid

Huidige situatie

Gezondheidsbescherming

De gezondheidssituatie in Etten-Leur is niet gemeentebreed bekend, maar is naar verwachting vergelijkbaar met steden met een vergelijkbare grootte en ligging. Er is geen aanleiding om te vermoeden dat er bijzondere gezondheidsrisico's in Etten-Leur spelen. Etten-Leur kent geen grote geluid-, luchtkwaliteit- of veiligheidsknelpunten (zie eerdere paragrafen). Lokaal zijn er wel aandachtspunten: een aantal woningen is (nog) geluidoverbelast (met name langs de snelweg en het spoor), slechts op een enkele plaats wordt de WHO gezondheidsadvieswaarde voor zeer fijn stof (PM 2,5) overschreden (zoals in de rest van Nederland) en er zijn verhoogde veiligheidsrisico's langs het spoor, bij de spoorwegovergangen en op een aantal drukke wegen en kruispunten/rotondes.
Door de scheiding in Etten-Leur van woon- en werkgebieden zijn negatieve gezondheidseffecten van bedrijventerreinen op omliggende woonwijken beperkt. Op Vosdonk bestaat een aandachtspunt vanuit luchtkwaliteit (zie paragraaf lucht), er liggen echter weinig woningen in de directe omgeving.
Ook in het buitengebied spelen geen grote gezondheidsrisico's. Etten-Leur kent relatief weinig intensieve veehouderijen, lucht- en geurconcentraties zijn relatief laag. Aandachtspunt is wel de aanwezigheid van een geitenhouderij (mogelijk verhoogd risico op longontsteking) in de nabijheid van een aantal woonwijken.

Etten-Leur kent wel een aantal andere gezondheidsaandachtspunten: Alcoholgebruik, overgewicht en eenzaamheid. Op deze drie aspecten "scoorde" de gemeente in het verleden (gezondheidsaspecten Etten-Leur, RIVM, 2012) "hoger" (minder gunstig) dan andere vergelijkbare gemeenten en het provinciaal en landelijk gemiddelde. Dit gold met name voor mannen.
Recentere gegevens (Brabantscan, GGD) geeft een beeld dat voor het aspect overgewicht Etten-Leur "op" of "onder" (gunstiger) dan het provinciaal gemiddelde "scoort". Voor het aspect alcoholgebruik "scoort" Etten-Leur "onder" (gunstiger) het provinciaal gemiddelde voor de leeftijd onder 65 jaar, maar "boven" (ongunstiger) het provinciaal gemiddelde voor de leeftijd boven 65 jaar. Voor het aspect eenzaamheid "scoort" Etten-Leur "onder" (gunstiger) dan het provinciaal gemiddelde.

Gezonde leefomgeving

Etten-Leur is een relatief groene stad, heeft veel voorzieningen, veel ontmoetingsplekken en heeft een goed fiets- en voetgangersnetwerk, wat uitnodigt tot bewegen. Dit geldt nog in mindere mate voor de meeste werkgebieden. Het buitengebied van Etten-Leur is groen en een aantrekkelijke uitloop- en recreatieve omgeving.

De huidige gezondheidsstaat is over het algemeen redelijk, met lokaal een aantal aandachtspunten.

Ontwikkeling op basis van trends en vigerend beleid

Gezondheidsbescherming

Zoals in voorgaande paragrafen is beschreven kunnen autonome ontwikkelingen tot een toename van geluid, uitstoot luchtverontreinigende stoffen en nieuwe veiligheidsrisico's leiden. Voor geluid is gesteld dat er wel wordt getoetst aan wettelijke normen. Maar dat neemt niet weg dat ook onder de normen negatieve gezondheidseffecten op kunnen treden. Voor luchtkwaliteit is de toename van uitstoot beperkt door steeds schoner wordende technieken. De landelijke trend is dat de luchtkwaliteit verbetert en daarmee ook de gezondheidssituatie voor zover afhankelijk van luchtkwaliteit. Het landelijke Schone Lucht Akkoord draagt hier verder aan bij. Ook in het buitengebied specifiek rond veehouderijen verbetert autonoom de luchtkwaliteit door schonere technieken.

Er komt maatschappelijk steeds meer aandacht voor niet milieu gerelateerde gezondheidsaspecten als alcohol- en drugsgebruik, overgewicht / eetgewoonten en eenzaamheid Dit heeft dan ook de aandacht van de gemeente.

Aandachtspunt is en blijft voorlopig de relatie tussen veehouderijen en gezondheid. Er lopen al geruime tijd onderzoeken, maar deze zijn nog niet afgerond en geven nog geen eenduidig beeld van de relatie. Dat neemt niet weg dat bij nieuwe ontwikkelingen lokaal de luchtkwaliteit kan verslechteren.

Ook wordt straling een groter aandachtspunt. De omschakeling van hernieuwbare energiebronnen leidt tot een toenemend gebruik van elektriciteit. Het transport boven- en ondergronds zal toenemen. Bestaande hoogspanningslijnen worden uitgebreid of verzwaard en nieuwe lijnen met hogere frequentie moeten worden aangelegd om aan de vraag te voldoen. Het elektromagnetisch veld van elektrische infrastructuur (hoogspanningslijnen) kan schadelijk zijn voor het leefmilieu. 100% wetenschappelijke duidelijkheid hierover is er nog niet. Of er kans op negatieve gezondheidseffecten is, hangt af van het vermogen en de duur. Rondom hoogspanningslijnen gelden vanuit het voorzorgsprincipe landelijke normen voor het vermogen en de afstand van gevoelige objecten tot de hoogspanningslijnen. Het Rijk heeft aanvullende regelgeving in voorbereiding voor transformatorstations en elektriciteitskabels.

Antennes voor mobiele communicatie beschikken eveneens over een elektromagnetisch veld. Het belang van een goede mobiele communicatie is groot en neemt in de komende jaren alleen maar toe. De omschakeling naar netwerken met snellere data-overdracht en reactietijd (van 3 en 4G netwerken naar 5G netwerk) is binnen het bestaande netwerk mogelijk. Niettemin is de verwachting dat er het aantal zendmasten en antennes zal toenemen.

Gezonde leefomgeving

De toekomstige ontwikkeling op basis van trends en vigerend beleid wordt neutraal tot negatief beoordeeld: door nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen zal met name de verkeers- en geluidoverlast toenemen, de luchtkwaliteit en de veiligheid zullen naar verwachting verbeteren.

Hoewel er nog geen dekkend gezondheidsbeleid is, bestaat er steeds meer aandacht voor een gezonde inrichting van de leefomgeving bij nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen met aandacht voor groen, speelvoorzieningen en goede voorzieningen voor fietsers en voetgangers.

Tabel 4.14 Samenvattende beoordeling huidige staat en ontwikkeling op basis van trends en vigerend beleid aspect gezondheid

Gezondheidsbescherming	Huidige staat 2020	Ontwikkeling 2030 o.b.v. trends, vigerend beleid	Knel- en aandachtspunten
Centrum	0/+ Neutrale tot Redelijke staat, gering aantal knelpunten	0/ Neutraal tot negatieve ontwikkeling	(Meer) aandacht voor de niet milieu/hinder gerelateerde gezondheidsaspecten, zoals overgewicht, alcohol- en drugsgebruik en eenzaamheid
Woongebieden	0/+ Neutrale tot Redelijke staat, gering aantal knelpunten	0/- Neutraal tot negatieve ontwikkeling	
Werkgebieden	0/+ Neutrale tot Redelijke staat, gering aantal knelpunten	0/-Neutraal tot negatieve ontwikkeling	
Buitengebied	0/+ Neutrale tot Redelijke staat, gering aantal knelpunten	0/ Neutraal tot negatieve ontwikkeling	

Gezonde leefomgeving	Huidige staat 2020	Ontwikkeling 2030 o.b.v. trends, vigerend beleid	Knel- en aandachtspunten
Centrum	0/+ Neutrale tot Redelijke staat, gering aantal knelpunten	- 0/+ Neutrale tot positieve ontwikkeling	
Woongebieden	0/+ Neutrale tot Redelijke staat, gering aantal knelpunten	- 0/+ Neutrale tot positieve ontwikkeling	
Werkgebieden	0/+ Neutrale tot Redelijke staat, gering aantal knelpunten	0 Neutraal	
Buitengebied	+ Redelijke staat, gering aantal knelpunten	- 0/+ Neutrale tot positieve ontwikkeling	

5 Beoordelingskader en onderzoeksmethodiek

5.1 Welke activiteiten worden in het MER onderzocht?

De Omgevingsvisie Etten-Leur is een kaderstellend plan voor diverse activiteiten die gevolgen kunnen hebben voor de fysieke leefomgeving. In de omgevingsvisie wordt beschreven wat de ambities van de gemeente Etten-Leur zijn voor de leefomgeving en hoe de gemeente deze – samen met inwoners, bedrijven en (maatschappelijke) organisaties – wil bereiken. De omgevingsvisie richt zich op strategische keuzes voor de fysieke leefomgeving en zet een koers uit voor verdere uitwerking en concretisering.

Voortzetting van bestaand beleid

De omgevingsvisie is voor een belangrijk deel gebaseerd op bestaand beleid en op keuzes die eerder al zijn gemaakt. Voor zover de omgevingsvisie geen nieuwe keuzes vastlegt (of slechts accenten verschuift binnen het huidige beleid) is de rol van het MER beperkt. Het MER heeft in het geval van voortzetting van bestaand beleid met name tot doel om de staat van de leefomgeving in beeld te brengen. Door de relevante omgevingsaspecten in het MER te onderzoeken en te beoordelen is inzichtelijk hoe de staat van de leefomgeving in Etten-Leur is en worden aandachtspunten en knelpunten gesignaleerd.

In het MER is – op een niveau dat past bij het abstractieniveau van de omgevingsvisie – in beeld gebracht wat het beleid in de omgevingsvisie voor gevolgen heeft voor de fysieke leefomgeving. Het MER heeft niet tot doel om de bestaande beleidsvoornemens expliciet te toetsen, maar is een hulpmiddel om mogelijk conflicterende ambities en doelstellingen in beeld te brengen en onderzoeksvragen voor vervolgactiviteiten in beeld te brengen. Op basis van een analyse van de huidige staat van de leefomgeving, en de effecten van het algemene beleid op die leefomgeving, zijn in het MER (algemene) aandachtspunten en randvoorwaarden geformuleerd.

Nieuwe beleidskeuzes

Er zullen in de omgevingsvisie ook heroverwegingen van beleid plaatsvinden en nieuwe (beleids-) keuzes worden gemaakt. Het MER dient om – zo vroeg mogelijk in het traject - informatie te verzamelen en te analyseren met als doel om de belangen van onder andere milieu, gezondheid, duurzaamheid en veiligheid volwaardig in het besluitvormingstraject te kunnen betrekken. In het MER is in ieder geval een concrete verkenning worden gemaakt voor de realisatie van woningen buiten het bestaand stedelijk gebied, worden de effecten van de uitbreiding van bedrijventerrein buiten bestaande stedelijk inzichtelijk gemaakt en worden de effecten van deze (en andere) ontwikkelingen op het gebied van mobiliteit beschouwd.

Voor de thema's waarvoor separaat van de omgevingsvisie keuzes worden gemaakt (met name de energietransitie in het buitengebied) beperkt het MER zich tot een algemene beschrijving van aandachtspunten en randvoorwaarden. Deze beleidskeuzes en ontwikkelingen zijn nog onvoldoende concreet om ze in het plan-MER voor de omgevingsvisie te toetsen en te onderbouwen.

5.2 Welke alternatieven, varianten en scenario's worden in het MER onderzocht?

In het MER wordt onderzocht hoe de Omgevingsvisie bijdraagt aan het halen van gestelde ambities, wat de effecten zijn van de ambities. Dit ten opzichte van de autonome ontwikkeling op basis van bestaand beleid. Daarbij wordt ook gekeken naar aandachtspunten en eventuele risico's. Er worden in het MER geen alternatieven/scenario's onderzocht (anders dan voor de concrete afwegingen over woonlocaties, werklocaties en infrastructuur). Er worden in de omgevingsvisie geen alternatieven geformuleerd die in het MER onderzocht en afgewogen worden. De uitgangspunten en ambities uit de Omgevingsvisie wordt getoetst. Daar waar ambities niet gehaald worden en/ of knelpunten-risico's optreden wordt dit vertaald in een monitoringsopgave en spelregels/randvoorwaarden voor het vervolg van de plan- en besluitvorming.

5.3 Maximale ontwikkelingen en cumulatie

Er wordt in de effectenbepaling in het MER uitgegaan van de planologisch maximale ontwikkeling die de omgevingsvisie mogelijk maakt. Wet- en regelgeving, adviezen van de Commissie m.e.r. en uitspraken van de Raad van State vereisen de beschouwing van de effecten van de maximale plansituatie ten opzichte van de feitelijke situatie. Het MER beschrijft en beoordeelt daarom de milieueffecten van de maximaal mogelijke ontwikkelingen. Dat betekent dat er in dit MER steeds van uit wordt gegaan dat een ontwikkeling volledig gerealiseerd wordt. Zo wordt er uitgegaan van een maximale ontwikkeling van de uitleglocatie voor bedrijvigheid in de zwaarste milieucategorie die gewenst is en waarbij de maximaal mogelijke hoeveelheid verkeer gegenereerd wordt. Dit leidt tot een worstcasebeoordeling van de effecten van bedrijvigheid en verkeer op het milieu. Hetzelfde wordt gedaan voor de andere ambities in dit MER. Vervolgens worden de maximale effecten in cumulatie beschouwd. Dit houdt dat er van uit wordt gegaan dat alle effecten tegelijkertijd optreden. Ook dit is weer een worstcasebenadering. Op basis van die cumulatieve beschouwing is vervolgen geanalyseerd waar ambities, bij maximale realisatie onderling op gespannen voet staan en waar de effecten op de fysieke leefomgeving zodanig groot zijn dat er sprake is van ongewenste situaties. Deze vergelijking vond steeds plaats ten opzichte van de referentiesituatie in 2030. Voor effecten op Natura 2000 is, conform actuele regelgeving, de huidige situatie (2020) de referentiesituatie.

In de beoordeling in het plan-MER is gefocust op die locaties en aspecten waarvan wordt verwacht dat de voorgenomen ontwikkeling effecten heeft op de omgeving, en die dus van belang zijn voor de besluitvorming in het kader van de omgevingsvisie. Het detailniveau en de onderzoeksmethodiek is afgestemd op de verwachte aard en omvang van de effecten van de ontwikkeling. Daarnaast is nagegaan of er sprake is van mogelijke cumulatieve effecten. Ook is nagegaan in hoeverre mitigerende maatregelen mogelijk zijn om negatieve effecten te verminderen.

5.4 Welk beoordelingskader wordt in het MER gebruikt?

Zoals eerder beschreven heeft het MER een dubbel doel. Enerzijds worden in het MER in algemene zin uitspraken gedaan over de huidige en toekomstige staat van de leefomgeving. Anderzijds worden in het MER varianten afgewogen voor de realisatie van uitleglocaties voor woningbouw en uitbreiding van tot bedrijventerrein en worden de daarmee samenhangende mobiliteitskeuzes onderzocht.

5.4.1 Beoordelingskader ambities Omgevingsvisie

In hoofdstuk 6 wordt voor de diverse aspecten van de fysieke leefomgeving een analyse gegeven van de verwachte effecten van de ambities en maatregelen in de Omgevingsvisie. Dit ten opzichte van de in hoofdstuk 4 beschreven huidige staat van leefomgeving in Eten-Leur en de toekomstige staat van leefomgeving uitgaande van de autonome ontwikkeling van Etten-Leur op basis van vigerend beleid en trends.
De aspecten van de fysieke leefomgeving die zijn beschouwd zijn:

- Landschap en groen;
- Natuur;
- Cultuurhistorie;
- Archeologie;
- Bodem;
- Waterhuishouding/Klimaat;
- Mobiliteit;
- Geluid;
- Trillingen;
- Luchtkwaliteit;
- Geur;
- Licht;
- Veiligheid;
- Energie;
- Gezondheid.

De huidige staat, toekomstige/autonome ontwikkeling op basis van vigerend beleid en trends en de verwachte effecten van de Omgevingsvisie zijn als volgt beoordeeld:

Tabel 5.1 Beoordelingsmethodiek gebiedsambities

Beoordeling	Huidige staat 2020	Autonome ontwikkeling 2030, ten opzichte van huidige staat 2020	Omgevingsvisie 2030 ten opzichte van de autonome ontwikkeling 2030
++	Goede staat, geen knelpunten	Sterk positieve ontwikkeling / oplossen knelpunten	Sterk positieve bijdrage aan ontwikkeling en aan oplossen knelpunten
+	Redelijke staat, gering aantal knelpunten	positieve ontwikkeling / oplossen deel knelpunten	positieve bijdrage aan ontwikkeling en aan oplossen deel knelpunten
0	Neutrale staat	Neutraal, geen ontwikkeling, geen oplossing knelpunten	Geen bijdrage aan ontwikkeling en aan oplossen deel knelpunten
-	Matige staat, redelijk aantal knelpunten	Negatieve ontwikkeling / enkele nieuwe of verergering bestaande knelpunten	Negatieve bijdrage aan ontwikkeling, enkele nieuwe of verergering bestaande knelpunten
- -	Negatieve staat, veel knelpunten	Zeer negatieve ontwikkeling / nieuwe of ernstige verergering bestaande knelpunten	Zeer negatieve bijdrage aan ontwikkeling, nieuwe of verergering bestaande knelpunten

5.4.2 Beoordelingskader locatieverkenningen wonen, werken en mobiliteit

In hoofdstuk 7 worden de in hoofdstuk 3 voorgestelde locaties voor nieuwe woon- en werklocaties en nieuwe infrastructuur beschouwd op effecten op de diverse aspecten van de fysieke leefomgeving (zie overzicht in paragraaf 5.4.1)

De effecten op de fysieke leefomgeving zijn als volgt beoordeeld:

Tabel 5.2 Beoordelingsmethodiek effecten locatieverkenning wonen, werken en infrastructuur

Beoordeling	Beoordeling effect
++	Sterk positief effect
+	Positief effect
0/+	Neutraal tot enigszins positief effect
0	Neutraal: geen positief / geen negatief effect
0/-	Neutraal tot enigszins negatief effect
-	Negatief effect
- -	Zeer negatief effect

5.5 Wat is het detailniveau van het MER en hoe worden effecten bepaald?

Het detailniveau van het MER sluit aan bij het detailniveau van de omgevingsvisie. Omdat de omgevingsvisie een kader op hoofdlijnen is, zullen de milieueffecten in het MER ook op hoofdlijnen worden onderzocht. Waar de omgevingsvisie concreter wordt (met name waar het de woningbouwlocaties en de bedrijventerreinlocatie buiten bestaand stedelijk gebied betreft) wordt ook het MER concreter: het detailniveau van het onderzoek en van de beoordeling wordt hier afgestemd op het niveau van de ontwikkeling. Hierna wordt voor een aantal thema's aangegeven hoe effecten worden bepaald. Tenzij anders vermeld vindt de analyse en beoordeling van de aspecten op kwalitatieve wijze plaats.

Landschap en groen

In het MER wordt aandacht besteed aan de (effecten op) het landschap en groen. De basis hiervoor zijn de landschappelijke structuur, de landschappelijke en aardkundige waarden en de ruimtelijk-visuele kwaliteit van het landschap. Met name ontwikkelingen in het buitengebied en de uitleg van nieuwe woon- en werkgebieden alsmede de realisatie/uitbreiding van infrastructuur kunnen effecten hebben op het landschap. In het MER zal worden ingegaan op negatieve effecten op bestaande waarden én op kansen om landschapskwaliteiten te verhogen of nieuw toe te voegen.

Natuur

In het plan-MER wordt op basis van een passende beoordeling (die wordt toegevoegd als bijlage aan het MER) stilgestaan bij de effecten op Natura 2000-gebieden. In de passende beoordeling wordt nagegaan of significante gevolgen voor de instandhoudingsdoelstellingen van Natura 2000-gebieden kunnen optreden. Daarnaast wordt in het plan-MER aandacht besteed aan NNB-gebieden (Natuurnetwerk Brabant) en soortenbescherming. Bepaald wordt of wezenlijke kenmerken van het NNB kunnen worden aangetast. Ten aanzien van de soortenbescherming wordt in het plan-MER toegelicht in hoeverre er verstoring van beschermde flora- en faunasoorten te verwachten zijn. Aanvullend wordt ook onderzocht welke effecten de uitleglocaties met alle bijbehorende ingrepen zoals de aanleg van (ondergrondse) infrastructuur hebben op de biodiversiteit.

Cultuurhistorie

Bij de beoordeling van cultuurhistorische aspecten wordt onderscheid gemaakt in effecten op beschermde en niet-beschermde cultuurhistorische waarden. De effecten worden kwalitatief beschreven.

Archeologie

De beoordeling in dit thema richt zich op het effect van de omgevingsvisie op archeologische waarden. Het gaat enerzijds om het effect op beschermde archeologische waarden en anderzijds om het effect op de archeologische verwachtingswaarde van de gronden waar de uitleglocaties voorzien zijn.

Bodem

Ten aanzien van bodem wordt in het plan-MER op hoofdlijnen ingegaan op de gevolgen van de uitleglocaties voor het maaiveld en de opbouw van de bodem. Ook wordt ingegaan op ingegaan op de bodemkwaliteit en de gevolgen van de ontwikkeling van de uitleglocaties voor stortplaatsen. Andersom worden ook de mogelijke gevolgen van de bodemkwaliteit/stortplaatsen voor de realisatie van de uitleglocaties onderzocht.

Waterhuishouding / Klimaat

Dit deel van de beoordeling richt zich op de effecten van de voorgenomen ontwikkeling op de kwaliteit en kwantiteit van het oppervlakte- en grondwater. Daarbij wordt ook ingegaan op de effecten van de uitleglocaties voor gebieden met een bijzondere bescherming (zoals regionale waterbergingsgebieden). Aanvullend worden de kansen voor klimaatadaptatie in de uitleglocaties beschouwd.

Mobiliteit

In het plan-MER wordt, onder andere op basis van een separate verkeersstudie, kwantitatief en kwalitatief ingegaan op het aspect verkeer en op de gevolgen van de toekomstige ontwikkelingen op de verkeersafwikkeling en de verkeersveiligheid. Dit deel van de effectbeschouwing gaat in op de aspecten, ontsluiting, afwikkeling en bereikbaarheid / toegankelijkheid.

Geluid (weg-, verkeer- en industriegeluid)

In het plan-MER wordt op basis van beschikbare gegevens ingegaan op het akoestische klimaat in Etten-Leur en de effecten van de uitleglocaties uit de omgevingsvisie op het akoestische klimaat. Andersom wordt ook onderzocht welk effect de uitleglocaties op de geluidbelasting van de omgeving hebben.

Trillingen

In het plan-MER wordt op basis van beschikbare gegevens ingegaan op eventuele trillingshinder in Etten-Leur en de effecten van de uitleglocaties uit de omgevingsvisie op die luchtkwaliteit. Andersom wordt ook onderzocht welk effect de uitleglocaties op de luchtkwaliteit hebben.

Luchtkwaliteit

In het plan-MER wordt op basis van beschikbare gegevens ingegaan op de luchtkwaliteit in Etten-Leur en de effecten van de uitleglocaties uit de omgevingsvisie op die luchtkwaliteit. Andersom wordt ook onderzocht welk effect de uitleglocaties op de luchtkwaliteit hebben.

Geur

Dit plan-MER gaat op basis van beschikbare gegevens in op geurhinder vanwege industriële bedrijvigheid en vanwege veehouderijen op de uitleglocaties. Aanvullend wordt onderzocht welke effecten de uitleglocaties hebben op de ruimte die geuruitstotende bedrijven hebben om geurbelasting te veroorzaken.

Licht

Op basis van beschikbare gegevens gaat dit plan-MER ook in op licht en lichthinder in de uitleglocaties. Andersom worden ook de effecten van de uitleglocaties op de lichthinder in de omgeving beschouwd.

Veiligheid

In het plan-MER wordt ingegaan op de huidige situatie ten aanzien van externe veiligheid, sociale veiligheid en verkeersveiligheid. Voor externe veiligheid wordt ingegaan op risicovolle inrichtingen, risicovolle transportassen en buisleidingen. Daarbij wordt (op basis van beschikbare gegevens) kwalitatief inzichtelijk gemaakt of er knelpunten zijn ten aanzien van het plaatsgebonden risico en het groepsrisico. Daarnaast wordt kwalitatief beschreven of de beleidsvoornemens uit de omgevingsvisie effecten hebben op externe veiligheid.

Duurzaamheid

Dit deel van het beoordelingskader richt zich allereerst op de kansen om de uitleglocaties zo duurzaam mogelijk te maken. Daarbij wordt onderzocht hoe de beschikbare ruimte zo duurzaam mogelijk gebruikt kan worden, hoe rekening gehouden kan worden met de op handen zijnde energietransitie en hoe materialen hergebruikt en/of zo zuinig mogelijk gebruikt kunnen worden.

Gezondheid

Het plan-MER gaat op hoofdlijnen in op het effect geluidbelasting, luchtkwaliteit, geurhinder, lichtuitstraling en veiligheid voor de gezondheid in de uitleglocaties. Specifiek wordt daarbij ingegaan op de ligging van de uitleglocaties nabij veehouderijen. In aanvulling daarop wordt onderzocht welke kansen de uitleglocaties bieden om gezond te leven.

6 Beoordeling ambities Omgevingsvisie

6.1 Landschap en groen

6.1.1 Effecten van Omgevingsvisie

In lijn met het huidig beleid blijft de gemeente het landschap als een belangrijke drager van de ruimtelijke structuur en een belangrijke waarde voor de karakteristiek van Etten-Leur zien. Het huidig beleid wordt gecontinueerd. Uitgangspunt is en blijft bescherming van de basiskwaliteiten van het Etten-Leurse landschap. Ontwikkelingen zijn alleen aanvaardbaar als zij geen afbreuk doen aan de basiskwaliteiten van het Etten-Leurse landschap. Via meerwaardecreatie dienen de kwaliteiten van het landschap te worden versterkt.

In de Omgevingsvisie wordt de waarde van het landschap meer integraal bezien samen met andere belangen als natuur en water/klimaatadaptatie. De gemeente streeft naar een balans en een passende verwevenheid van de diverse functies zoals landbouw, natuur, water en recreatie. De gemeente wil relaties tussen het stedelijk gebied en het landschap door de aanleg of het versterken van groenstructuren. Ook op andere plaatsen in het buitengebied willen de gemeente de (landschappelijke) kwaliteit versterken.

In de woongebieden en het centrum wordt ingezet op bescherming, behoud en versterking van het groen stedelijk karakter. De gemeente wil het groene karakter verder uitbouwen, ook om bij te dragen aan andere belangen zoals natuur, gezondheid, een aangenaam verblijf en woonomgeving en verkeersveiligheid. Het beleid is gericht op behoud van minstens 80 m² openbaar groen per woning. Binnenstedelijke initiatieven waarbij groen of waterberging verloren gaan, zijn alleen mogelijk als de groennorm intact blijft.

Voor de werklocaties wordt ingezet op het vergroenen van verharde oppervlaktes.

Langs wegen wordt ingezet op het behoud van groenstructuren en laanbeplanting langs gebiedsontsluitingswegen en bijhorende groene afscheiding tussen rijbaan en fietspaden.

In het buitengebied is de doelstelling: een goede balans tussen natuur en milieu, economie en de mens, rekening houdend met de landschappelijke waarden. Verder behoud en versterken van de landschappelijke identiteit en verscheidenheid. Ontwikkelingen zijn alleen aanvaardbaar als zij geen afbreuk doen aan de basiskwaliteiten. Via meerwaardecreatie (regels voor kwaliteitsverbetering landschap en landschappelijke inpassing) dienen de kwaliteiten van het landschap en de natuur te worden versterkt. Deze bijdragen kunnen fysiek gerealiseerd worden al dan niet in combinatie met een storting in een kwaliteitsfonds. Actief landschapsbeheer door ondernemers en bewoners (agrarisch en particulier landschapsbeheer) wordt gestimuleerd.

De effecten van de Omgevingsvisie worden positief beoordeeld voor alle gebieden.

De in de Omgevingsvisie verkende ruimtelijke ontwikkelingen (wonen, werken, infra) kunnen lokaal leiden tot aantasting van landschappelijke structuren en waarden. Dit geldt met name voor de woonlocatie Lage Vaartkant (in het beekdal van de Brandse Vaart) en de noordelijke rondweg. Tegelijkertijd bieden de nieuwe woonlocaties de kans om in lijn met het gemeentelijke landschapsbeleid en de ambities in de Omgevingsvisie bestaande landschappelijke structuren en waarden in te passen en te versterken/accentueren en verloren gegane landschappelijke waarden te herstellen.

6.1.2 Conclusies en aanbevelingen

Tabel 6.2 geeft een samenvattende beoordeling van de huidige staat, de toekomstige ontwikkeling en het effect van de Omgevingsvisie op het aspect landschap en groen. De huidige staat van het landschap en het groen is over het algemeen goed, maar staat onder druk, met name in het buitengebied. Het huidig beleid zet in op bescherming van waarden, maar laat tegelijkertijd (nog) ontwikkelingen toe die ten koste gaan van landschappelijke waarden. In de Omgevingsvisie wordt het huidige beleid voortgezet en ingezet op verdere bescherming van het landschap en vergroening van Etten-Leur: dit niet opzichzelfstaand maar ook vanuit andere belangen als natuur/biodiversiteit, water/klimaatadaptatie, recreatie en gezondheid.

Tabel 6.2 Samenvattende beoordeling aspect Landschap en groen

Landschap en groen	Huidige staat 2020	Ontwikkeling 2030 o.b.v. trends, vigerend beleid	Effecten Omgevingsvisie 2030	Aandachtspunten Aanbevelingen
Centrum	0/+ Neutrale tot Redelijke staat, gering aantal knelpunten	+ Positieve ontwikkeling	+ Positieve ontwikkeling	Opnemen wenselijke landschapsontwikkelingen voor buitengebied in Omgevingsvisie
Woongebieden	++ Goede staat	0/+ Neutrale tot positieve ontwikkeling	+ Positieve ontwikkeling	
Werkgebieden	0/+ Neutrale tot Redelijke staat, gering aantal knelpunten	0 Neutraal	+ Positieve ontwikkeling	
Buitengebied	+ Redelijke staat, enkele knelpunten	0/- Neutrale tot negatieve ontwikkeling	0/+ Neutrale tot positieve ontwikkeling	

6.2 Natuur

6.2.1 Effecten van Omgevingsvisie

In de Omgevingsvisie erkent de gemeente de teruggang van de natuurkwaliteit in Etten-Leur: “Als gevolg van de verstedelijking, industrialisatie, bevolkingsgroei, mobiliteit en (intensieve) landbouw zijn natuurlijke ecosystemen verstoord en staan natuurwaarden en de biodiversiteit onder druk. De klimaatverandering versterkt deze verstoring”
Het beschermen en herstel van natuurlijke ecosystemen is een belangrijke hoofddoelstelling in de Omgevingsvisie. Om verdergaande verstoring te voorkomen is meer aandacht nodig voor de bescherming van flora en fauna, hun leefgebieden (binnen en buiten de beschermde natuurgebieden) en de milieufactoren die bepalend zijn voor flora en fauna (bijvoorbeeld bodem, water, verstoring).
De gemeente werkt mee aan de afronding van het Natuurnetwerk Brabant en zet daarnaast in op behoud en versterken van landschaps- en groenstructuren buiten het Natuurnetwerk Brabant, zowel in buitengebied als binnenstedelijk. In het centrum, de woongebieden en werkgebieden wordt met de aanleg van groen, zowel in de openbare ruimte als privégronden, ook de

biodiversiteit bevorderd. Daarnaast stimuleert de gemeente natuurinclusief en natuurvriendelijk bouwen en natuurlijk/ecologisch beheer van groen.
In het buitengebied wordt daarnaast ingezet op toename van biodiversiteit door onder andere stimuleren van natuurvriendelijke/natuurinclusieve landbouw, agrarisch en particulier landschapsbeheer, bloemrijke bermen en andere vormen van bermbeheer toe te passen;
De aandacht voor natuur in de Omgevingsvisie en de voorgestelde maatregelen/ontwikkelingen dragen bij aan behoud en versterking van natuurwaarden en worden zowel in het buitengebied als stedelijk gebied positief beoordeeld.

De in de Omgevingsvisie verkende ruimtelijke ontwikkelingen (wonen, werken, infra) leiden lokaal tot aantasting van natuurwaarden. Het effect op beschermde gebieden is naar verwachting beperkt, maar aantasting/verstoring van beschermde soorten kan op voorhand niet worden uitgesloten. Dit geldt met name voor de woonlocatie Lage Vaartkant (in het beekdal van de Brandse Vaart) en de noordelijke rondweg. Tegelijkertijd bieden de nieuwe ontwikkelingen de kans om in lijn met het gemeentelijke natuurbeleid en de ambities in de Omgevingsvisie bestaande natuurwaarden in te passen en te versterken en verloren gegane natuurwaarden te herstellen.

6.2.2 Conclusies en aanbevelingen

Tabel 6.3 geeft een samenvattende beoordeling van de huidige staat, de toekomstige ontwikkeling en het effect van de Omgevingsvisie op het aspect natuur. De huidige staat van de natuur is over het algemeen neutraal tot goed, maar staat onder druk, met name in het buitengebied. Het voorgestelde maatregelen in het Soortenmanagementplan kunnen in het stedelijk gebied een positief effect hebben. In het buitengebied wordt een verdere achteruitgang van natuurwaarden verwacht.
In de Omgevingsvisie wordt ingezet op verdere bescherming en herstel van natuurwaarden in Etten-Leur. Het uitbreiden van het Soortenmanagementplan voor alle soorten in het stedelijk gebied en naar het buitengebied en de werkgebieden is hierbij een aanbeveling.

Tabel 6.3 Samenvattende beoordeling aspect natuur

Natuur	Huidige staat 2020	Ontwikkeling 2030 o.b.v. trends, vigerend beleid	Effecten Omgevingsvisie 2030	Aandachtspunten Aanbevelingen
Centrum	0/+ Neutrale tot Redelijke staat, gering aantal knelpunten	+ Positieve ontwikkeling	+ Positieve ontwikkeling	Soortenmanagementplan uitbreiden voor alle soorten
Woongebieden	++ Goede staat	0/+ Neutrale tot positieve ontwikkeling	+ Positieve ontwikkeling	
Werkgebieden	0/+ Neutrale tot Redelijke staat, gering aantal knelpunten	0 Neutraal	+ Positieve ontwikkeling	Soortenmanagementplan voor de werkgebieden
Buitengebied	0/+ Neutraal tot redelijke staat, enkele knelpunten	0/- Neutrale tot negatieve ontwikkeling	0/+ Neutrale tot positieve ontwikkeling	Soortenmanagementplan voor het buitengebied

6.3 Cultuurhistorie en archeologie

6.3.1 Effecten van Omgevingsvisie

De Omgevingsvisie neemt het vigerende cultuurhistorische en archeologische beleid en beschermingsregime over. Daarnaast hebben de ambities ten aanzien van behoud en versterking van het landschap ook een positief effect op de, vaak niet beschermde, cultuurhistorisch-landschappelijke waarden, met name in het buitengebied (bv. zandwegen, verkavelingsstructuren, historische landschapselementen, waterstructuren en historisch groen). Specifiek in het centrum en de woongebieden wordt ingezet op behoud van de monumenten en verbreding van de bescherming van monumenten naar niet alleen het monument zelf, maar ook de omgeving waar het monument staat.

De effecten van de Omgevingsvisie worden neutraal tot positief beoordeeld voor het centrum, de woongebieden en het buitengebied. De werkgebieden worden neutraal beoordeeld, vanwege het ontbreken van beleid en specifieke waarden.

De in de Omgevingsvisie verkende ruimtelijke ontwikkelingen (wonen, werken, infra) kunnen lokaal leiden tot aantasting van cultuurhistorische en archeologische waarden. Dit geldt met name voor de woonlocatie Lage Vaartkant (in het beekdal van de Brandse Vaart) en de noordelijke rondweg. Het betreft geen beschermde cultuurhistorische waarden.

6.3.2 Conclusies en aanbevelingen

Tabel 6.4 geeft een samenvattende beoordeling van de huidige staat, de toekomstige ontwikkeling en het effect van de Omgevingsvisie op het aspect cultuurhistorie en archeologie. De huidige staat van cultuurhistorie en archeologie is over het algemeen goed. In het buitengebied staan niet beschermde waarden onder druk. Het huidig beleid borgt bescherming van waarden.

In de Omgevingsvisie wordt het huidige beleid voortgezet. Het inzetten op verdere bescherming van het landschap heeft ook een positief effect op cultuurhistorische waarden, met name op de niet beschermde waarden in het buitengebied.

Tabel 6.4 Samenvattende beoordeling aspect cultuurhistorie en archeologie

Cultuurhistorie en archeologie	Huidige staat 2020	Ontwikkeling 2030 o.b.v. trends, vigerend beleid	Effecten Omgevingsvisie 2030	Aandachtspunten Aanbevelingen
Centrum	++ Goede staat, geen knelpunten	0 Neutraal	+ Neutraal tot positieve ontwikkeling	
Woongebieden	++ Goede staat, geen knelpunten	0 Neutraal	+ Neutraal tot positieve ontwikkeling	
Werkgebieden	0 Neutrale staat	0 Neutraal	0 Neutraal	
Buitengebied	++ Goede staat, geen knelpunten	0 Neutraal	0/+ Neutraal tot Positieve ontwikkeling	

6.4 Bodem

6.4.1 Effecten van Omgevingsvisie

De gemeente Etten-Leur ziet een schone, veilige en stabiele bodem als essentieel voor het leven van mens, dier en planten. De bodem is belangrijk voor de voedselproductie, de drinkwatervoorziening en waterberging. De bodem is een bron voor het winnen van grondstoffen, maar ook het transport van rioolwater en distributie van nutsvoorzieningen. Binnen de energieopgave biedt de bodem kansen door het gebruik van bodemenergie, geothermie en voor warmte-koudeopslag. De draagkracht van de bodem bepaalt mede waar en hoe we kunnen bouwen. Bodem en ondergrond leveren een belangrijke bijdrage aan de maatschappelijke opgaven en vertegenwoordigen een grote waarde waar rekening mee moet worden gehouden. Bescherming van de kwaliteit van de bodem is een opgave. Verontreiniging, verdroging, vermesting, verarming, verdichting en verzilting vormen daarvoor een bedreiging.

Voor het aspect bodem wordt in de Omgevingsvisie het bestaande beleid doorgezet. Wel wordt in het buitengebied ingezet op verbetering van de bodemkwaliteit en vermindering van uitputting en verzuring. De in de Omgevingsvisie verkende ruimtelijke ontwikkelingen (wonen, werken, infra) geven geen bijzondere effecten op de bodem en bodemkwaliteit.
Het effect van de Omgevingsvisie op de bodemkwaliteit wordt daarmee neutraal (centrumgebied, woon- en werkgebieden) tot enigszins positief (buitengebied) beoordeeld.

6.4.2 Conclusies en aanbevelingen

Tabel 6.5 geeft een samenvattende beoordeling van de huidige staat, de toekomstige ontwikkeling en het effect van de Omgevingsvisie op het aspect bodem. De bodem(kwaliteit) en het bodembeleid in Etten-Leur zijn algemeen gezien op orde. In het buitengebied is het voorkomen van uitputting en het voorkomen van verdere verzuring een aandachtspunt.

Tabel 6.5 Samenvattende beoordeling aspect bodem

Bodem	Huidige staat 2020	Ontwikkeling 2030 o.b.v. trends, vigerend beleid	Effecten Omgevingsvisie 2030	Aandachtspunten Aanbevelingen
Centrum	0/+ Neutrale tot Redelijke staat, gering aantal knelpunten	+ Neutraal tot positieve ontwikkeling	0 Neutraal	
Woongebieden	0/+ Neutrale tot Redelijke staat, gering aantal knelpunten	+ Neutraal tot positieve ontwikkeling	0 Neutraal	
Werkgebieden	-Matige staat, redelijk aantal knelpunten	0 Neutraal	0 Neutraal	Sanering bestaande verontreinigingen
Buitengebied	0/+ Neutrale tot Redelijke staat, gering aantal knelpunten	0/- Neutraal tot enigszins negatieve ontwikkeling	0/+ Neutrale tot positieve ontwikkeling	Voorkomen verdere verzuring en uitputting

6.5 Water en klimaat

6.5.1 Effecten van Omgevingsvisie

De gemeente is zich ervan bewust dat het watersysteem (in combinatie met groen) moet anticiperen op de klimaatverandering: meer ruimte voor water en groen om negatieve gevolgen als droogte, wateroverlast en hitte tegen te gaan. De gemeente is begonnen met het (beter) in beeld brengen van de klimaatopgaven op basis van de resultaten van de stresstest.
In het centrum, de woongebieden en de werkgebieden wordt in de Omgevingsvisie ingezet op voldoende groen (groennorm) en meer bergingsmogelijkheden voor water (bergingsnorm). Zowel in de openbare ruimte als de privéruimtes (tuinen). In het buitengebied wordt op de hogere zandgronden ingezet op meer bergen en vasthouden van water, in de lagergelegen gronden op meer ruimte (met name in de beekdalen) om piekwater te bergen. Een robuuster en klimaatbestendiger watersysteem heeft ook een positief effect op de waterkwaliteit en de (borging van de) drinkwatervoorziening. Concreet wordt ook op bedrijventerrein Vosdonk ingezet op een klimaatrobuust watersysteem.
De in de Omgevingsvisie verkende ruimtelijke ontwikkelingen (wonen, werken, infra) geven lokaal een toename van verharding. Echter wet- en regelgeving en waterbeleid borgen dat deze verharding wordt gecompenseerd en dat er per saldo geen negatief effect op het watersysteem is.

6.5.2 Conclusies en aanbevelingen

Tabel 6.7 geeft een samenvattende beoordeling van de huidige staat, de toekomstige ontwikkeling en het effect van de Omgevingsvisie op het aspect water en klimaat. De huidige staat van in de woongebieden en het buitengebied is neutraal tot redelijk, met een gering aantal knelpunten. In het centrum en de werkgebieden is door de verharding de huidigee staat matig en bestaan er knelpunten. De toekomstige ontwikkeling op basis van trends en vigerend beleid wordt in het centrum negatief beoordeeld: toename van verharding/verdichting/verstening en (nog) onvoldoende beleid om de negatieve effecten te beperken. In de woongebieden is er wel een positieve balans tussen ontwikkelingen en maatregelen.
De Omgevingsvisie zet in op voldoende groen en meer ruimte voor water, wat in de gehele gemeente tot positieve effecten op water en klimaat gaat leiden.

Tabel 6.7 Samenvattende beoordeling aspect water en klimaat

Water en klimaat	Huidige staat 2020	Ontwikkeling 2030 o.b.v. trends, vigerend beleid	Effecten Omgevingsvisie 2030	Aandachtspunten Aanbevelingen
Centrum	-Matige staat, redelijk aantal knelpunten	- Negatieve ontwikkeling	+ Positieve ontwikkeling	
Woongebieden	+ Redelijke staat, gering aantal knelpunten	0/+ Neutrale tot positieve ontwikkeling	+ Positieve ontwikkeling	
Werkgebieden	-Matige staat, redelijk aantal knelpunten	0 Neutraal	+ Positieve ontwikkeling	
Buitengebied	0/+ Neutrale tot Redelijke staat, gering aantal knelpunten	0 Neutraal	+ Positieve ontwikkeling	

6.6 Verkeer en mobiliteit

6.6.1 Effecten van Omgevingsvisie

De gemeente ziet een goede bereikbaarheid als een primaire voorwaarde voor een goede en veilige leefomgeving. Maar ook voor het vestigingsklimaat. Het gaat daarbij niet alleen om de doorstroming van het autoverkeer en landbouwverkeer, maar ook om een goed fiets- en wandelnetwerk en openbaar vervoer en zelfs ook om digitale infrastructuur. De Omgevingsvisie voorziet geen grote aanpassingen aan het bestaande wegennet: het wegennet functioneert in het algemeen goed. Voor uitbreiding van woonwijken (zie verder) wordt wel nieuwe infrastructuur onderzocht en overwogen. Daarnaast wordt ondertunneling van het spoor ter hoogte van de Ambachtlaan overwogen, in combinatie met eventuele realisatie van woonlocatie Lage Vaartkant. Daarnaast worden voor een aantal kruispunten/rotondes maatregelen onderzocht en overwogen om het verkeer beter af te kunnen wikkelen in de spitsperioden. In nieuwe woongebieden wordt ingezet op het terugdringen van het autogebruik door het instellen van 30 km/uur en het stimuleren van de fiets en de wandelaar door goede langzaamverkeer voorzieningen. De gemeente gaat de mogelijkheden voor verduurzaming van de mobiliteit, zoals deelauto's, combimobiliteit, 'Mobility as a Service' (Maas) verder verkennen. Veiligheid voor alle weggebruikers staat voorop. Etten-Leur gaat voor nul verkeersdoden.

De in de Omgevingsvisie verkende ruimtelijke ontwikkelingen (wonen, werken, infra) geven, uitgaande van een traditionele vervoerswijzekeuze (auto), een toename van het aantal verkeersbewegingen. Afhankelijk van de gekozen variant voor wonen, werken en infra zal dit leiden tot een verandering van verkeersstromen op wegen in Etten-Leur (zie hiervoor hoofdstuk 7, 8 en 9). Tegelijkertijd bieden nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen de kans om invulling te geven aan gemeentelijke ambities ten aanzien van duurzame mobiliteit: inzetten op stimulering van het gebruik van de fiets en het terugdringen van het autogebruik.

6.6.2 Conclusies en aanbevelingen

Tabel 6.8 geeft een samenvattende beoordeling van de huidige staat, de toekomstige ontwikkeling en het effect van de Omgevingsvisie op het aspect verkeer en mobiliteit. De huidige verkeerssituatie in Etten-Leur is neutraal tot redelijk met een gering aantal knelpunten, op lokaal niveau en vooral in de spitsperioden. De toekomstige ontwikkeling op basis van trends en vigerend beleid wordt neutraal tot negatief beoordeeld: het aantal autoverkeersbewegingen zal toenemen, een gedragsverandering richting duurzame mobiliteit is ingezet, maar nog niet (goed) zichtbaar.

De effecten van de Omgevingsvisie hangen af van de keuzes ten aanzien van nieuwe woon- en werkgebieden en al dan niet nieuwe infrastructuur. Met name nieuwe infrastructuur zorgt voor een verandering van verkeersstromen die op de ene locatie positief, maar op een andere locatie negatief is. Het duurzame mobiliteitsbeleid is in ontwikkeling: het zal nog jaren duren voordat dit positieve effecten geeft.

Tabel 6.8 Samenvattende beoordeling aspect verkeer en mobiliteit

Mobiliteit	Huidige staat 2020	Ontwikkeling 2030 o.b.v. trends, vigerend beleid	Effecten Omgevingsvisie 2030	Aandachtspunten Aanbevelingen
Centrum	0/+ Neutrale tot Redelijke staat, gering aantal knelpunten	0/- Neutraal tot enigszins negatieve ontwikkeling	0/-deels neutraal tot enigszins positieve ontwikkeling 0/+ deel neutraal tot enigszins negatieve ontwikkeling	
Woongebieden	+ Redelijke staat, gering aantal knelpunten	- Negatieve ontwikkeling	+ deels positieve ontwikkeling -deels negatieve ontwikkeling	
Werkgebieden	+ Redelijke staat, gering aantal knelpunten	- Negatieve ontwikkeling	+ Positieve ontwikkeling	
Buitengebied	0/+ Neutrale tot Redelijke staat, gering aantal knelpunten	0/- Neutraal tot enigszins negatieve ontwikkeling	0/+ Neutraal tot Positieve ontwikkeling	

6.7 Geluid

6.7.1 Effecten van Omgevingsvisie

De gemeente hecht waarde aan een gezonde leefomgeving. Het gemeentelijk beleid zet daarom o.a. in op het (verder) beperken van geluidoverlast. Bij de aanpak van geluidhinder staat de aanpak bij de bron voorop. Rustige gebieden moeten rustig blijven en het standstill beginsel is een belangrijke voorwaarde.

Geluid is een belangrijk aspect bij afwegingen over nieuwe locaties voor wonen, werken en infrastructuur (zie verder). Zowel het voorkomen van nieuwe geluidbelaste bewoners binnen de invloedsgebieden van bestaande geluidbronnen als toename van geluidbelasting op bestaande woningen. Het aanhouden van afstand tussen activiteiten die geluid veroorzaken en geluidgevoelige functies zoals woningen en zorginstellingen en/of het afschermen van geluidgevoelige functies door geluidwallen/schermen kan problemen voorkomen of verminderen, maar dat is niet altijd mogelijk. Het beslag op de ruimte, de gevolgen voor de verkeersafwikkeling en economische belangen bepalen mede de keuzes. Het (verder) uitvoeren van het saneringsbeleid wordt gecontinueerd.

De Omgevingswet introduceert een nieuwe systematiek met standaard- en grenswaarden voor wegen, spoorwegen en industrieterreinen. Deze waarden gelden vooral voor nieuwe situaties. Gemeenten hebben de ruimte van de standaardwaarde af te wijken. Verder kent de wet een systeem van geluidproductieplafonds voor snelwegen, spoorwegen en industrieterreinen. Het doel van dit systeem is de beheersing van brongeluid. Voor een keten van vaste punten gelden maximale waarden voor het geluid afkomstig van snelweg, spoorweg of industrieterrein. Dit systeem geldt niet voor gemeentelijke wegen. Gemeenten zijn verplicht voor deze wegen de bestaande geluidemissie vast te leggen, de zogeheten basisemissie. Periodiek vindt meting plaats. Als de basisemissie met meer dan 1,5 dB wordt overschreden dan treft de gemeente passende

maatregelen om de hinder terug te dringen. Gemeenten kunnen via het mobiliteitsbeleid andere vormen van vervoer bevorderen waardoor overschrijding van de vastgestelde basisemissie kan worden vermeden.

In de nabije toekomst heeft Etten-Leur voor alle daarvoor aangewezen wegen basisemissies voor verkeerslawaai vastgesteld en een systeem opgesteld voor periodieke toetsing van de emissies. Om het verkeerslawaai te verminderen ligt het accent voor de komende jaren op het faciliteren van de elektrische auto, het gebruik van stil asfalt en het stimuleren van het gebruik van de fiets, het openbare vervoer en slimme mobiliteit.

Ook zijn in de nabije toekomst geluidproductieplafonds vastgesteld voor de snelweg, spoorweg en industrieterreinen. . Bij de aanleg van nieuwe wegen, bouw van nieuwe woningen of aanleg van nieuwe bedrijventerreinen wordt de standaardwaarde gehanteerd. Afwijking van de waarde is alleen mogelijk bij het opvullen van open gaten of herontwikkeling van bestaand stedelijk gebied. Aangetoond moet worden dat geen geluidbeperkende maatregelen kunnen worden getroffen, de afwijking zo beperkt mogelijk is en de grenswaarde niet wordt overschreden.

Er wordt overwogen de nog niet benutte geluidruimte op geluidgezoneerd bedrijventerrein Vosdonk niet meer te laten benutten. In jaren tachtig van de vorige eeuw zijn geluidcontouren en hogere geluidwaarden voor omringende woningen vastgesteld. In de praktijk komt de daadwerkelijke geluidcontour niet altijd overeen met de vastgestelde geluidzonecontour en wordt er minder geluid geproduceerd door de bedrijventerreinen dan waar de geluidzone ruimte voor geeft. Op termijn wordt niet meer het oude systeem van milieuzonering, met vaste richtafstanden, gehanteerd, maar wordt per bedrijf de gebruiksruimte (milieuruimte die een bedrijf mag benutten voor het uitoefenen van zijn bedrijfsvoering) bepaald. en dienen er geluidproductieplafonds (GPP's) te worden vastgesteld.

De in de Omgevingsvisie verkende ruimtelijke ontwikkelingen (wonen, werken, infra) geven, uitgaande van een traditionele vervoerswijzekeuze (auto), een toename van het aantal verkeersbewegingen en daarmee een toename van wegverkeerslawaai. Afhankelijk van de gekozen variant voor wonen, werken en infra zal dit leiden tot een verandering van verkeersstromen op wegen en daarmee een verandering van geluidbelasting op woningen langs die wegen (zie hiervoor hoofdstuk 7, 8 en 9). Nieuwe infrastructuur biedt de mogelijkheid om de geluidbelasting op overbelaste woningen te verminderen. Aandachtspunt en afweging hierbij is wel dat langs andere wegen sprake kan zijn van een toename van geluidbelasting.

6.7.2 Conclusies en aanbevelingen

Tabel 6.9 geeft een samenvattende beoordeling van de huidige staat, de toekomstige ontwikkeling en het effect van de Omgevingsvisie op het aspect geluid. Het huidige geluidklimaat in Etten-Leur is over het algemeen neutraal tot redelijk met een gering aantal knelpunten. Alleen in de werkgebieden is er sprake van een hogere geluidbelasting en daarmee matige staat. De toekomstige ontwikkeling op basis van trends en vigerend beleid wordt neutraal tot negatief beoordeeld: het aantal autoverkeersbewegingen zal toenemen en daarmee het wegverkeerslawaai.

De effecten van de Omgevingsvisie hangen af van de mate waarin automobiliteit teruggedrongen kan worden en de ontwikkeling naar stillere geluidbronnen doorzet. Daarnaast zijn de keuzes ten aanzien van nieuwe woon- en werkgebieden al dan niet met nieuwe infrastructuur van belang.

Met name nieuwe infrastructuur zorgt voor een verandering van verkeersstromen en daarmee wegverkeerslawaai, die op de ene locatie positief, maar op een andere locatie negatief is.
In het centrum en de woongebieden is daarom sprake zowel sprake van positieve als negatieve ontwikkelingen. . In de werkgebieden en het buitengebied leidt het beleid in de Omgevingsvisie op termijn tot een verbetering van het geluidklimaat door aanpak van de grote geluidmakers en inperking van de geluidruimte.

Tabel 6.9 Samenvattende beoordeling aspect geluid

Geluid	Huidige staat 2020	Ontwikkeling 2030 o.b.v. trends, vigerend beleid	Effecten Omgevingsvisie 2030	Aandachtspunten Aanbevelingen
Centrum	0/+ Neutrale tot Redelijke staat, gering aantal knelpunten	0/- Neutraal tot enigszins negatieve ontwikkeling	- deels positieve ontwikkeling	Actuele geluidkaart Afwegen om voor wegverkeerslawaai de WHO advies norm 53 dB (voor nieuwe ontwikkelingen) over te nemen Inkrimpen geluidzone Vosdonk
			+ deels negatieve ontwikkeling	
Woongebieden	0/+ Neutrale tot Redelijke staat, gering aantal knelpunten	0/- Neutraal tot enigszins negatieve ontwikkeling	+ deels positieve ontwikkeling	
			-deels negatieve ontwikkeling	
Werkgebieden	-Matige staat, redelijk aantal knelpunten	0/- Neutraal tot enigszins negatieve ontwikkeling	+ Positieve ontwikkeling	
Buitengebied	0/+ Neutrale tot Redelijke staat, gering aantal knelpunten	0/- Neutraal tot enigszins negatieve ontwikkeling	0/+ Neutraal tot Positieve ontwikkeling	

6.8 Luchtkwaliteit

6.8.1 Effecten van Omgevingsvisie

De gemeente hecht waarde een gezonde leefomgeving. Het gemeentelijk beleid zet daarom o.a. in op het (verder) beperken van luchtverontreiniging. Etten-Leur blijft voldoen aan de wettelijke normen voor luchtkwaliteit en zet in op een stapsgewijze aanpak teneinde in 2030 te voldoen aan de advieswaarden van de Wereld Gezondheidsorganisatie. Aandachtspunt hierbij is wel dat de mogelijkheden om op lokaal niveau de luchtkwaliteit wezenlijk te beïnvloeden beperkt zijn. Luchtkwaliteit wordt vooral bepaald door de achtergrondwaarde en deze wordt deels bepaald door bronnen die buiten de gemeente liggen (bv de industriegebieden bij Rotterdam, Antwerpen) of niet in de invloedsfeer van het gemeentelijk beleid liggen (bv het verkeer op de snelweg A58).
Maatregelen om lokaal minder en schoner vervoer te stimuleren dragen bij aan een betere luchtkwaliteit. Er is dus een sterke relatie met het mobiliteitsbeleid. Etten-Leur is voor de overschrijding van de luchtkwaliteitsnormen nabij Isover verplicht om een programma op te stellen om de luchtkwaliteit ter plaatse niet verder te laten verslechteren en op termijn te verbeteren. De gemeente Etten-Leur gaat de luchtkwaliteit in het aandachtsgebied monitoren en neemt maatregelen om de dreigende overschrijding weg te nemen.

De in de Omgevingsvisie verkende ruimtelijke ontwikkelingen (wonen, werken, infra) geven, uitgaande van een traditionele vervoerswijzekeuze (auto), een toename van het aantal verkeersbewegingen en daarmee een toename van uitstoot van luchtverontreinigende stoffen.

Afhankelijk van de gekozen variant voor wonen, werken en infra zal dit leiden tot een verandering van verkeersstromen op wegen en daarmee voor variërende effecten op de luchtkwaliteit (zie hiervoor hoofdstuk 7, 8 en 9). De toename van uitstoot van luchtverontreinigende stoffen is echter beperkt en gering ten opzichte van de achtergrondconcentratie. De wettelijke normen worden niet overschreden.

6.8.2 Conclusies en aanbevelingen

Tabel 6.10 geeft een samenvattende beoordeling van de huidige staat, de toekomstige ontwikkeling en het effect van de Omgevingsvisie op het aspect luchtkwaliteit. De huidige luchtkwaliteit in Etten-Leur is over het algemeen neutraal tot redelijk met een gering aantal knelpunten. Overal wordt ruim voldaan aan de wettelijke normen en ligt de luchtkwaliteit in de buurt van de advieswaarden vanuit gezondheid van de WHO. Alleen op Vosdonk is sprake van een dreigende overschrijding van normen en daarmee een matige staat. De toekomstige ontwikkeling op basis van trends en vigerend beleid is over het algemeen positief: de landelijke trend is dat de luchtkwaliteit verbetert door schonere technieken. Alleen in het buitengebied wordt de kans op afname van luchtkwaliteit door uitbreiding van veehouderijen neutraal tot negatief beoordeeld.

De effecten van de Omgevingsvisie worden positief beoordeeld: het bestaande knelpunt wordt aangepakt en de gemeente haakt aan op landelijke maatregelen om de luchtkwaliteit te verbeteren. Lokaal kan afhankelijk van de keuzes ten aanzien van nieuwe woon- en werkgebieden en al dan niet nieuwe infrastructuur sprake zijn van positieve of negatieve effecten op de luchtkwaliteit.

Tabel 6.10 Samenvattende beoordeling aspect luchtkwaliteit

Luchtkwaliteit	Huidige staat 2020	Ontwikkeling 2030 o.b.v. trends, vigerend beleid	Effecten Omgevingsvisie 2030	Aandachtspunten Aanbevelingen
Centrum	0/+ Neutrale tot Redelijke staat, gering aantal knelpunten	+ Positieve ontwikkeling	0/ + Neutrale tot Positieve ontwikkeling	
Woongebieden	0/+ Neutrale tot Redelijke staat, gering aantal knelpunten	+ Positieve ontwikkeling	+ Positieve ontwikkeling	
Werkgebieden	-Matige staat, redelijk aantal knelpunten	0 Neutraal	+ Positieve ontwikkeling	
Buitengebied	+ Redelijke staat, gering aantal knelpunten	0/- Neutraal tot enigszins negatieve ontwikkeling	0/+ Neutraal tot Positieve ontwikkeling	

6.9 Trillingen

6.9.1 Effecten van Omgevingsvisie

In de Omgevingsvisie zijn geen specifieke doelstellingen ten aanzien van trillingshinder opgenomen, behalve dat bij nieuwbouw rekening moet worden gehouden met mogelijke trillingshinder voor de omgeving. Deze ontwikkeling wordt neutraal tot enigszins positief beoordeeld.

De in de Omgevingsvisie verkende ruimtelijke ontwikkelingen (wonen, werken, infra) geven twee mogelijke effecten op het aspect trillingen. Aanleg van woningen geeft, behalve tijdelijk in de aanlegfase, geen trillingshinder op de omgeving. Voor nieuwe woningen langs het spoor of langs wegen met veel vrachtverkeer is trillingshinder een aandachtspunt. Aanleg van nieuw bedrijventerrein geeft tijdelijke trillingshinder tijdens de aanlegfase en mogelijk permanente trillingshinder in de gebruiksfase. Richtafstanden tot woningen borgen dat de trillingshinder beperkt blijft. Aanleg van infrastructuur en/of toename van verkeer op bestaande wegen kan een toename geven van trillingshinder op nabijgelegen woningen. Bij bestaande wegen en woningen is dit een aandachtspunt. Bij nieuwe wegen kan door materiaalkeuze trillingshinder beperkt blijven.

6.9.2 Conclusies en aanbevelingen

Tabel 6.11 geeft een samenvattende beoordeling van de huidige staat, de toekomstige ontwikkeling en het effect van de Omgevingsvisie op het aspect trillingen. De huidige staat is over het algemeen neutraal tot redelijk: er is sprake van trillingshinder, maar beperkt tot enkele locaties. Toekomstig neemt de trillingshinder naar verwachting toe en er is geen beleid om toename van trillingshinder te voorkomen. In de Omgevingsvisie is het voorkomen van trillingshinder bij nieuwbouw als doelstelling opgenomen. .

Tabel 6.11 Samenvattende beoordeling aspecttrillingen

Trillingen	Huidige staat 2020	Ontwikkeling 2030 o.b.v. trends, vigerend beleid	Effecten Omgevingsvisie 2030	Aandachtspunten Aanbevelingen
Centrum	0/+ Neutrale tot Redelijke staat, gering aantal knelpunten	- Negatieve ontwikkeling	0/+ Neutraal tot Positieve ontwikkeling	
Woongebieden	0/+ Neutrale tot Redelijke staat, gering aantal knelpunten	- Negatieve ontwikkeling	0/+ Neutraal tot Positieve ontwikkeling	
Werkgebieden	0/+ Neutrale tot Redelijke staat, gering aantal knelpunten	0 Neutraal	0 Neutraal	
Buitengebied	0/+ Neutrale tot Redelijke staat, gering aantal knelpunten	- Negatieve ontwikkeling	0/+ Neutraal tot Positieve ontwikkeling	

6.10 Geur

6.10.1 Effecten van Omgevingsvisie

De gemeente vindt geurhinder een actueel thema en beperken van geurhinder belangrijk. Beperken van overlast door geur is niet alleen nodig voor een aangenaam woon- en leefklimaat in en rondom de woning maar ook ter voorkoming van gezondheidsklachten. In de Omgevingsvisie wordt het huidige beleid voortgezet: een goede ruimtelijke scheiding tussen geurbronnen en geurgevoelige woningen en stimuleren van maatregelen aan de bron. Vanwege de gezondheidsrisico's adviseert de GGD bij cumulatie van geurhinder strengere normen te hanteren. Voor het buitengebied wordt daarnaast voor de voorgrondbelasting een geurnorm geadviseerd van 5 OU, de wettelijke norm is nu 8 OU. De landelijke overheid heeft dit advies nog niet overgenomen. Zij laat dit over aan gemeenten. De Omgevingswet geeft in navolging van de Wet geurhinder en veehouderijen gemeenten de bevoegdheid af te wijken van wettelijke normen.
De geursituatie in Etten-Leur met op de meeste plaatsen weinig geurhinder geeft thans nog ~~echter~~ geen aanleiding voor het opstellen van afwijkend gemeentelijk geurbeleid. Etten-Leur houdt vast aan de eerder geformuleerde doelstelling dat het aantal inwoners dat geurhinder ervaart minder is dan 5 %. Bij uitbreiding van veehouderijen is inzicht in de geurcontour verplicht. Bij de aanwezigheid van geurgevoelige objecten binnen de contour kan de vergunning niet of onder voorwaarden verleend worden. Bij nieuwe initiatieven binnen geurcontouren van bestaande bedrijven wordt eerst nagegaan of medewerking mogelijk is of via maatregelen de geurhinder kan worden gereduceerd.

De voorzetting van het huidige beleid wordt neutraal beoordeeld.

De in de Omgevingsvisie verkende ruimtelijke ontwikkelingen (wonen, werken, infra) leiden zelf niet tot nieuwe geurhinder. Bij de aanleg van nieuwe woningen is de huidige geurbelasting vanuit de omgeving (met name veehouderijen) een aandachtspunt. Dit geldt met name voor de locatie Hoge Haansberg.

6.10.2 Conclusies en aanbevelingen

Tabel 6.12 geeft een samenvattende beoordeling van de huidige staat, de toekomstige ontwikkeling en het effect van de Omgevingsvisie op het aspect geur. De huidige staat is over het algemeen redelijk, maar staat enigszins onder druk, met name in het buitengebied en de woongebieden. Het huidig beleid zet in op beperking van de geurhinder, maar laat tegelijkertijd (nog) ontwikkelingen toe die tot een toename van geurhinder kunnen leiden.

In de Omgevingsvisie wordt het huidige beleid voortgezet, er is geen aanleiding voor nieuw geurbeleid.

Tabel 6.12 Samenvattende beoordeling aspect geur

Geur	Huidige staat 2020	Ontwikkeling 2030 o.b.v. trends, vigerend beleid	Effecten Omgevingsvisie 2030	Aandachtspunten Aanbevelingen
Centrum	+/++ Redelijke tot goede staat, geen/gering aantal knelpunten	0 Neutraal	0 Neutraal	
Woongebieden	0/+ Neutrale tot Redelijke staat, gering aantal knelpunten	0/- Neutraal tot enigszins negatieve ontwikkeling	0 Neutraal	
Werkgebieden	0/+ Neutrale tot Redelijke staat, gering aantal knelpunten	0 Neutraal	0 Neutraal	
Buitengebied	0/+ Neutrale tot Redelijke staat, gering aantal knelpunten	0/- Neutraal tot enigszins negatieve ontwikkeling	0 Neutraal	Overweging om het advies van de GGD over te nemen.

6.11 Licht

6.11.1 Effecten van Omgevingsvisie

De gemeente erkent het belang van het voorkomen dan wel beperken van lichtuitstoot en lichthinder en het belang van donkerte voor de natuur en de mens. De bestaande regels (landelijk voor bijvoorbeeld glastuinbouw, gemeentelijk voor sportvelden) wordt voortgezet. Voor de verlichting van de openbare ruimte zet de gemeente in op oplossingen die goed zijn voor mens en milieu, waarbij wel rekening gehouden wordt met eisen vanuit sociale veiligheid en verkeersveiligheid. Voor het centrum, de woongebieden en de werkgebieden leidt de Omgevingsvisie naar verwachting niet tot een wezenlijke verandering van lichtuitstoot en lichthinder. Voor het buitengebied wordt een verder negatief effect verwacht.

De in de Omgevingsvisie verkende ruimtelijke ontwikkelingen (wonen, werken, infra) kunnen leiden tot een toename van lichtuitstoot (bedrijven, verkeer). Bij de aanleg van nieuwe woningen is voorkomen van lichthinder vanuit de omgeving (met name glastuinbouwbedrijven) een aandachtspunt. Dit geldt met name voor de locatie Hoge Haansberg.

6.11.2 Conclusies en aanbevelingen

Tabel 6.13 geeft een samenvattende beoordeling van de huidige staat, de toekomstige ontwikkeling en het effect van de Omgevingsvisie op het aspect licht. De huidige staat is over het algemeen redelijk, maar staat enigszins onder druk, met name in het buitengebied en (aan de randen van) de woongebieden. Toekomstig wordt een verdere toename van licht verwacht, maar worden ook maatregelen genomen om lichtuitstoot te beperken (met name in het centrum en de woongebieden..

In de Omgevingsvisie is er aandacht voor lichthinder, maar wordt het huidige landelijke en gemeentelijke beleid voortgezet, er is geen nieuw lichtbeleid gedefinieerd. Om lichthinder in de toekomst te beperken is aanvullend beleid nodig.

Tabel 6.13 Samenvattende beoordeling aspect licht

Licht	Huidige staat 2020	Ontwikkeling 2030 o.b.v. trends, vigerend beleid	Effecten Omgevingsvisie 2030	Aandachtspunten Aanbevelingen
Centrum	+/++ Redelijke tot goede staat, geen/gering aantal knelpunten	0 Neutraal	0 Neutraal	Overwegen aanscherpen lichtbeleid openbare ruimte
Woongebieden	0/+ Neutrale tot Redelijke staat, gering aantal knelpunten	0/- Neutraal tot enigszins negatieve ontwikkeling	0 Neutraal	
Werkgebieden	0/+ Neutrale tot Redelijke staat, gering aantal knelpunten	0 Neutraal	0 Neutraal	
Buitengebied	+ Redelijke staat, gering aantal knelpunten	0/- Neutraal tot enigszins negatieve ontwikkeling	0 Neutraal	

6.12 Veiligheid

6.12.1 Effecten van Omgevingsvisie

De gemeente hecht waarde aan een veilige leefomgeving. Het gemeentelijk beleid zet daarom o.a. in op het (verder) verbeteren van de veiligheid in Etten-Leur en het (verder) beperken van veiligheidsrisico's. Voorop staat het voorkomen en beperken van veiligheidsrisico's als het bestrijden van branden en andere ongevallen, rampen en crises, het vergroten van de zelf- en samenredzaamheid inclusief het handelingsperspectief van mensen die aan deze veiligheidsrisico's zijn blootgesteld.
Een van de uitgangspunten van de Omgevingsvisie is dat de gemeente bij plannen zo vroeg mogelijk kijkt naar veiligheid. In het belang van een veilige leefomgeving wordt bij initiatieven in de nabijheid van risicobronnen in een vroegtijdig stadium rekening gehouden met eventuele veiligheidsrisico's. Zo kan beter een brand, ramp of crisis voorkomen worden of de gevolgen ervan beperkt blijven. Een bedrijf komt op de juiste plek of er is voldoende afstand tussen een risicobron en een kwetsbaar gebouw of kwetsbare locatie. Dit helpt om het aantal mogelijke slachtoffers bij een ongeval te verminderen. In het kader van de Omgevingswet verandert de regelgeving voor externe veiligheid (omgevingsveiligheid). De belangrijkste verandering is de introductie van aandachtsgebieden. Dit is een andere manier van omgaan met het groepsrisico. Een zeer kwetsbaar gebouw is een nieuwe categorie gebouwen die overheden extra moeten beschermen. De regels over externe veiligheid komen in het omgevingsplan. Dat geldt onder meer als de gemeente in de buurt van een risicobron nieuwe gebouwen wil toestaan. Of als de gemeente nieuwe risicobronnen op haar grondgebied wil toestaan. In afwachting van de vaststelling van aandachtsgebieden voor externe veiligheid blijft het beleid uit de nota 'Externe Veiligheid' van toepassing.

Ten aanzien van waterveiligheid zet de gemeente in op het realiseren van meer ruimte voor water langs overstromingsgevoelige waterlopen. O.a. door terughoudend te zijn met nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen in deze gebieden. Voor het vergroten van de veiligheid rond de Mark werkt de gemeente samen met het waterschap en andere overheden.
Etten-Leur zet in op 0 verkeersdoden. O.a. door verbetering van verkeersonveilige wegen en oversteeksituaties.
Voor sociale veiligheid blijft het uitgangspunt: oplossen van bestaande onveilige locaties en het voorkomen van nieuwe sociaal onveilige locaties bij nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen door al in de planvorming na te denken over een sociaal-veilige inrichting.
De in de Omgevingsvisie verkende ruimtelijke ontwikkelingen (wonen, werken, infra) leiden niet tot bijzondere effecten of aandachtspunten vanuit veiligheidsaspecten.

6.12.2 Conclusies en aanbevelingen

Tabel 6.14 geeft een samenvattende beoordeling van de huidige staat, de toekomstige ontwikkeling en het effect van de Omgevingsvisie op het aspect veiligheid. De huidige staat is over het algemeen neutraal tot redelijk beoordeeld: er zijn aandachtspunten, maar die zijn in beeld en de aandachtspunten zijn geen bijzondere knelpunten.
De toekomstige ontwikkeling wordt wisselend beoordeeld voor de verschillende gebieden. In het centrum is de verwachting dat uitvoering van het externe veiligheidsbeleid langs het spoor de veiligheidssituatie verbetert. Een onzekere factor is de ontwikkeling van het vervoer van gevaarlijke stoffen over het spoor, de gemeente heeft hierop echter geen invloed. In de woongebieden leidt een verdere verdichting juist tot meer bewoners binnen bestaande veiligheidsrisico's. Ook heeft de toename van verkeer mogelijk een negatief effect op de verkeersveiligheid. In het buitengebied neemt de kans op overstromingen toe, maar er zijn al maatregelen getroffen en er is beleid in gang gezet om water meer ruimte te geven en de gevolgen van overstroming te beperken.
Het effect van de Omgevingsvisie op veiligheid wordt positief beoordeeld: de Omgevingsvisie zet een gezonde en veilige leefomgeving centraal en zet in op het beperken van bestaande veiligheidsrisico's en het voorkomen van nieuwe veiligheidsrisico's, met name in het centrum en de woongebieden en ook in het buitengebied.

Tabel 6.14 Samenvattende beoordeling aspect veiligheid

Veiligheid	Huidige staat 2020	Ontwikkeling 2030 o.b.v. trends, vigerend beleid	Effecten Omgevingsvisie 2030	Aandachtspunten Aanbevelingen
Centrum	+ Redelijke staat, gering aantal knelpunten	0/+ Neutrale tot positieve ontwikkeling	+ Positieve ontwikkeling	
Woongebieden	0/+ Neutrale tot Redelijke staat, gering aantal knelpunten	0/- Neutraal tot enigszins negatieve ontwikkeling	+ Positieve ontwikkeling	
Werkgebieden	0/+ Neutrale tot Redelijke staat, gering aantal knelpunten	0 Neutraal	0 Neutraal	
Buitengebied	+ Redelijke staat, gering aantal knelpunten	0/+ Neutrale tot positieve ontwikkeling	0/+ Neutraal tot Positieve ontwikkeling	

6.13 Energie

6.13.1 Effecten van Omgevingsvisie

De Omgevingsvisie volgt de regionale beleids- en planontwikkelingen in het kader van de Regionale Energie Strategie RES. Etten-Leur levert haar bijdrage aan de regionale doelstelling voor de opwek van hernieuwbare elektriciteit in 2030 waarbij in eerste instantie wordt ingezet op capaciteitsopschaling van bestaande windparken en zon op daken. Etten-Leur draagt met de windturbines al bij aan de duurzame energiedoelstellingen. Voor meer duurzame energie zet de gemeente niet in op windturbines (behalve opwaardering van de bestaande), maar op zon. In eerste instantie en bij voorkeur op daken, in tweede instantie in de vorm van zonneparken op specifieke bestaande functies (geluidwal snelweg, voormalige stortplaats). Nieuwe windparken en zonnevelden op agrarische gronden vindt de gemeente niet wenselijk. Agrarische gronden wil de gemeente zoveel mogelijk beschikbaar houden voor voedselproductie. Om dezelfde reden is de gemeente terughoudend met energieteelt zoals bijvoorbeeld olifantengras of snelgroeiend hout zoals wilgen. Bovendien vormen landschaps- en natuurkwaliteiten een belemmering: de openheid van het noordelijk kleigebied, de natuurgebieden in het overgangsgebied zand-klei, de beekdalen en de landschappelijke kleinschaligheid en bos- en natuurgebieden van het zuidelijk zandgebied. Pas indien dat vanuit het oogpunt van de energietransitie en in het bijzonder de Regionale Energiestrategie noodzakelijk is, wil de gemeente andere mogelijkheden overwegen en eventueel ook meer naar het buitengebied kijken.

De in de Omgevingsvisie verkende ruimtelijke ontwikkelingen (wonen, werken, infra) leiden niet tot bijzondere effecten of aandachtspunten voor het aspect energie. Nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen vragen energie, maar bieden tegelijk de mogelijkheid om dit duurzaam te doen en/of zelfs extra bij te dragen aan de energiedoelstellingen.

6.13.2 Conclusies en aanbevelingen

Tabel 6.15 geeft een samenvattende beoordeling van de huidige staat, de toekomstige ontwikkeling en het effect van de Omgevingsvisie op het aspect energie. De huidige staat is over het algemeen neutraal tot redelijk: Etten-Leur wekt al duurzame energie op met behulp van windturbines en zon op daken. Alleen in de werkgebieden ligt de opwek van duurzame energie achter op wat mogelijk is. Het huidig beleid zet in op verdere groei van het aandeel duurzame energie en met de RES wordt deze ontwikkeling verder vormgegeven en geborgd. De Omgevingsvisie volgt de RES en zorgt ervoor dat Etten-Leur haar aandeel aan de regionale energietransitie levert. Etten-Leur maakt hierin actieve keuzes: opwaardering van de bestaande windturbines, geen nieuwe windparken en zon vooral op daken en op bestaande specifieke functies.

Tabel 6.15 Samenvattende beoordeling aspect energie

Energie	Huidige staat 2020	Ontwikkeling 2030 o.b.v. trends, vigerend beleid	Effecten Omgevingsvisie 2030	Aandachtspunten Aanbevelingen
Centrum	0/+ Neutrale tot Redelijke staat, gering aantal knelpunten	+ Positieve ontwikkeling	+ Positieve ontwikkeling	Overnemen en borgen afspraken in het kader van de RES. In RES verband en in samenwerking met netbeheerder vergroten capaciteit netwerk.
Woongebieden	0/+ Neutrale tot Redelijke staat, gering aantal knelpunten	+ Positieve ontwikkeling	+ Positieve ontwikkeling	
Werkgebieden	0 Neutrale staat	0/+ Neutrale tot positieve ontwikkeling	+ Positieve ontwikkeling	
Buitengebied	0/+ Neutrale tot Redelijke staat, gering aantal knelpunten	+ Positieve ontwikkeling	+ Positieve ontwikkeling	

6.14 Gezondheid

6.14.1 Effecten van Omgevingsvisie

Gezondheidsbescherming

De gemeente hecht waarde een gezonde leefomgeving. Het gemeentelijk beleid zet daarom o.a. in op het (verder) beperken van geluidhinder, luchtverontreiniging en veiligheidsrisico's (zie eerdere paragrafen). Samen met het vroegtijdig inbrengen van het gezondheidsbelang bij nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen heeft dit een positief effect op de gezondheidssituatie in Etten-Leur.
De gemeente Etten-Leur heeft al aandacht voor niet milieu gerelateerde gezondheidsaspecten als alcohol- en drugsgebruik, overgewicht / eetgewoonten en eenzaamheid. In de Omgevingsvisie is hierover echter (nog) niets opgenomen, anders dan aandacht voor een gezonde leefomgeving die uitnodigt tot bewegen (zie hieronder).

Gezonde leefomgeving

De Omgevingsvisie zet in op een gezonde(re) leefomgeving met voldoende mogelijkheden om te bewegen (groen, speelvoorzieningen, wandel- en fietspaden) en voldoende voorzieningen en ontmoetingsplekken om bewegen te stimuleren.

Bij de in de Omgevingsvisie verkende ruimtelijke ontwikkelingen (wonen, werken, infra) is voorkomen van nieuwe geluidhinder, uitstoot van luchtverontreinigende stoffen en veiligheidsrisico's een uitgangspunt. Nieuw woon- en werkgebied biedt de kans dit zo in te richten dat het bijdraagt aan een gezonde leefomgeving. Bij de keuze voor nieuwe infrastructuur is een aandachtspunt dat verbetering van de gezondheidssituatie op de ene locatie niet leidt tot (wezenlijke) verslechtering op een andere locatie.

6.14.2 Conclusies en aanbevelingen

Tabel 6.16 geeft een samenvattende beoordeling van de huidige staat, de toekomstige ontwikkeling en het effect van de Omgevingsvisie op het aspect gezondheid. De huidige staat is over het algemeen redelijk, met lokaal een aantal aandachtspunten. De toekomstige ontwikkeling op basis van trends en vigerend beleid wordt neutraal tot negatief beoordeeld: door nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen zal met name de verkeers- en geluidoverlast toenemen, de luchtkwaliteit en de veiligheid zullen naar verwachting verbeteren.

De Omgevingsvisie heeft in het algemeen een positief effect: meer en explicietere aandacht en maatregelen voor verbetering van de gezondheidssituatie. Lokaal hangen deze af van de keuzes ten aanzien van nieuwe woon- en werkgebieden en al dan niet nieuwe infrastructuur. Met name nieuwe infrastructuur zorgt voor een verandering van verkeersstromen en daarmee wegverkeerslawaai, die op de ene locatie positief, maar op een andere locatie negatief is.
Overwogen kan worden om in de Omgevingsvisie meer in te gaan op niet milieu gerelateerde gezondheidsaspecten als alcohol- en drugsgebruik, overgewicht / eetgewoonten en eenzaamheid.

Tabel 6.16 Samenvattende beoordeling aspect gezondheid

Gezondheidsbescherming	Huidige staat 2020	Ontwikkeling 2030 o.b.v. trends, vigerend beleid	Effecten Omgevingsvisie 2030	Aandachtspunten Aanbevelingen
Centrum	0/+ Neutrale tot Redelijke staat, gering aantal knelpunten	0/ Neutraal tot negatieve ontwikkeling	+ Positieve ontwikkeling	Aandacht voor niet milieu-gerateerde gezondheidsaspecten zoals overgewicht, alcohol- en drugsgebruik en eenzaamheid
Woongebieden	0/+ Neutrale tot Redelijke staat, gering aantal knelpunten	0/- Neutraal tot negatieve ontwikkeling	+ Positieve ontwikkeling	
Werkgebieden	0/+ Neutrale tot Redelijke staat, gering aantal knelpunten	0/-Neutraal tot negatieve ontwikkeling	+ Positieve ontwikkeling	
Buitengebied	0/+ Neutrale tot Redelijke staat, gering aantal knelpunten	0/ - Neutraal tot negatieve ontwikkeling	+ Positieve ontwikkeling	

Gezonde leefomgeving	Huidige staat 2020	Ontwikkeling 2030 o.b.v. trends, vigerend beleid	Effecten Omgevingsvisie 2030	Aandachtspunten Aanbevelingen
Centrum	0/+ Neutrale tot Redelijke staat, gering aantal knelpunten	- 0/+ Neutrale tot positieve ontwikkeling	+ Positieve ontwikkeling	
Woongebieden	0/+ Neutrale tot Redelijke staat, gering aantal knelpunten	- 0/+ Neutrale tot positieve ontwikkeling	+ Positieve ontwikkeling	
Werkgebieden	0/+ Neutrale tot Redelijke staat, gering aantal knelpunten	0 Neutraal	+ Positieve ontwikkeling	
Buitengebied	+ Redelijke staat, gering aantal knelpunten	- 0/+ Neutrale tot positieve ontwikkeling	+ Positieve ontwikkeling	

7 Locatieverkenningen wonen, werken en infrastructuur

7.1 Locatieverkenning wonen

7.1.1 Groenblauwe thema's: Natuur, Landschap, Cultuurhistorie & Archeologie, Bodem, Water & Klimaat.

Natura2000

Woningbouw in Etten-Leur leidt gezien de afstand niet tot ruimtebeslag of verstoring op Natura2000 gebied. Omdat de woningen gasloos worden gerealiseerd is er ook geen sprake van toename van stikstof in de gebruiksfase. De woningen stoten in dat geval geen stikstof (meer) uit. De toename van verkeer leidt, zolang het verkeer nog niet volledig elektrisch is, tot een toename van uitstoot van stikstof, maar dit leidt gezien de afstand (> 5 km) niet tot een toename van stikstofdepositie in de Natura2000-gebieden. In de aanlegfase kan er sprake zijn van een tijdelijke toename van stikstof, zij het zeer gering. Dit kan worden voorkomen door de woningbouw te faseren over meerdere jaren en/of de inzet van bouwmaterieel met lagere uitstoot dan nu nog gangbaar. Het verdwijnen van veehouderijen ten behoeve van de woningbouwlocaties en het beëindigen van agrarische activiteiten zoals het uitrijden van mest leidt tot een afname van stikstof. Er is geen wezenlijk onderscheid tussen de locaties/varianten.

Natuurnetwerk Brabant

De locaties Hoge Haansberg en Groene Wig leiden niet tot effect op Natuurnetwerk Brabant. Locatie Lage Vaartkant heeft in de uitgebreide vorm (600 woningen) mogelijk een negatief effect op de Brandse Vaart en daarmee op de ambitie om hier een ecologische verbindingszone te realiseren. Aan de andere kant liggen er ook kansen om natuurdoelstellingen te verwezenlijken, bijvoorbeeld op de locatie Lage Vaartkant de realisatie / doortrekking van de ecologische verbindingszone langs de Brandse Vaart.

Beschermde plant- en diersoorten / biodiversiteit

Voor alle drie de locaties en varianten geldt dat verlies van beschermde plant- en diersoorten weliswaar niet op voorhand is uit te sluiten, maar dat naar verwachting negatieve effecten kunnen worden voorkomen door een goede fasering dan wel compensatie van vervangende stand-/verblijfplaatsen dan wel bestaande groenstructuren waar mogelijk te handhaven en dat er daarmee geen wezenlijk negatief effect op populatieniveau optreedt. Gezien de ligging en aard van de gebieden kan wel gesteld worden dat de ecologische waarde van Hoge Haansberg (hoger, droger) lager is dan die van de Lage Vaartkant (lager, natter) en dat de Groene Wig "tussenin" zit. Aan de andere kant liggen er ook kansen om de nieuwe ontwikkelingen zo groenblauw in te richten dat ze bijdragen aan de vergroting van de biodiversiteit.

Tabel 7.2 geeft een beoordeling van de effecten van de woonlocaties op natuur

Tabel 7.2 Beoordeling effecten woonlocaties op natuur

Thema	Aspect	Hoge Haansberg	Lage Vaartkant	3 locaties
Natuur	Natura 2000	0	0	0
	Natuurnetwerk Brabant	0	0/-	0
	Soorten / biodiversiteit	0/-	-	-

Landschap, cultuurhistorie, archeologie

Op alle drie de locaties gaat woningbouw ten koste van het landschap ter plaatse. Op de locaties Hoge Haansberg en Groene Wig gaan geen bijzondere landschappelijke gebieden of waarden verloren. Op de locatie Lage Vaartkant is er een negatief effect op de landschappelijke waarde van het beekdal rond de Brandse Vaart, zeker in de uitgebreide variant (600 woningen). Woningbouw gaat op geen van de drie locaties ten koste van cultuurhistorische waarden of archeologische monumenten. De locaties zijn alle drie gelegen in een gebied met een hoge archeologische verwachtingswaarde. Verlies van archeologische waarden is daarmee op voorhand niet uit te sluiten. Het archeologisch belang is echter geborgd door een onderzoeksplicht. Dit is niet onderscheidend voor de locaties.

Tabel 7.3 geeft een beoordeling van de effecten van de woonlocaties op landschap, cultuurhistorie en archeologie.

Tabel 7.3 Beoordeling effecten woonlocaties op landschap, cultuurhistorie en archeologie

Thema	Aspect	Hoge Haansberg	Lage Vaartkant	3 locaties
Landschap	Openheid	0/-	0/-	-
	Overige waarden	0/-	-	-

Bodem en water

Locatie Lage Vaartkant is gelegen in en aan de rand van het beekdal van de Brandse Vaart. Het is daarmee lager en natter gelegen wat vraagt op ophoging voor drooglegging ten behoeve van woningbouw. De andere locaties hebben dit niet (Hoge Haansberg) of minder (Groene Wig). Aandachtspunt bij ontwikkeling op Lage Vaartkant is een voormalige stortplaats. De locatie Lage Vaartkant is daarmee ook vanuit het wateraspect negatiever dan de andere twee locaties. Het ligt in kwelgebied en reserveringsgebied waterberging wat om inpassing en compensatie vraagt. Ook de inpassing van de hoofdwaterloop Brandse Vaart zelf is een aandachtspunt. Dit geldt vooral bij de uitgebreide variant (600 woningen), wellicht minder in de combinatievariant. De locaties Hoge Haansberg en Groene Wig geven minder aandachtspunten vanuit water.
Tabel 7.4 geeft een beoordeling van de effecten van de woonlocaties op bodem en water

Tabel 7.4 Beoordeling effecten woonlocaties op bodem en water

Thema	Aspect	Hoge Haansberg	Lage Vaartkant	3 locaties
Bodem	Reliëf, noodzaak tot ophogen	0	-	-
	Bodemkwaliteit/stortplaatsen	0	0/-	0/-
Water / Klimaat	Oppervlaktewater	0/-	0/-	0/-
	Grondwater	0	0/-	-
	Waterkwaliteit	+	+	+
	Beschermde gebieden	0	-	0
	Kansen voor klimaattransitie	-	-	-

7.1.2 Grijze thema's: verkeer, hinder, veiligheid en gezondheid

Verkeer

600 woningen leidt tot ca 3.600 extra verkeerbewegingen per etmaal, verkeer dat zich verspreidt over het huidig wegennet. De locatie Hoge Haansberg is in de huidige situatie aan de zuidwestzijde ontsloten op de Hoevenseweg. Verkeer moet door de wijk naar de zuidwesthoek en komt vervolgens op wegen die vooral op de spitsmomenten en kruispunten/rotondes nu al overbelast zijn (o.a. Hoevenseweg, Concordialaan).
Een nieuwe ontsluitingsweg middels doortrekking van de Aletta Jacobslaan lost de negatieve effecten ten dele op. Er wordt een nieuwe ontsluiting voor de wijk gerealiseerd en de verkeersintensiteit op de bestaande overbelaste wegen Hoevenseweg-Concordialaan wordt verminderd. Echter daar staan nieuwe/andere negatieve effecten tegenover: toename van verkeer op de bestaande Aletta Jacobslaan door de wijk , de Kattestraat (> 70%) en toename van verkeer op de Rijsdijk. Een noordelijke rondweg trekt (veel) minder verkeer dan doortrekking van de Aletta Jacobslaan en heeft minder negatieve, maar ook minder positieve effecten dan de doortrekking van de Aletta Jacobslaan. Op de bestaande Aletta Jacobslaan leidt de noordelijke rondweg tot een afname van verkeer. De locatie Lage Vaartkant leidt tot toename van het verkeer op de Bredaseweg, die dit kan afwikkelen. Er is een geringe toename van verkeer richting de al overbelaste Rode Poort. Een oostelijke rondweg leidt tot afname van verkeer op de nu overbelaste Lage Vaartkant en Lichttorenhoofd, maar tot een toename, zij het gering op de Schoonhout-Plantijnlaan en op de Liesbosweg.
Tabel 7.5 geeft een beoordeling van de effecten van de woonlocaties op verkeer en mobiliteit.

Tabel 7.5 Beoordeling effecten woonlocaties op verkeer en mobiliteit

<table>
<tr><th>Thema</th><th>Aspect</th><th>Hoge Haansberg</th><th>Lage Vaartkant</th><th>3 locaties</th></tr>
<tr><td rowspan="4">Verkeer en mobiliteit</td><td rowspan="3">Verkeersafwikkeling</td><td>Huidig wegennet: -</td><td>Huidig wegennet: 0/-</td><td rowspan="3">Huidig wegennet: -</td></tr>
<tr><td>Doortrekking AJL: -</td><td rowspan="2">ORW: +</td></tr>
<tr><td>NRW: -</td></tr>
<tr><td>Kansen duurzame mobiliteit</td><td>+</td><td>0/+</td><td>0/+</td></tr>
</table>

AJL = Aletta Jacobslaan, NRW = Noordelijke rondweg, ORW = Oostelijke rondweg

Hinder en gezondheid

Alle drie de locaties liggen aan de rand van de stad en daarmee in het invloedgebied van stedelijke hinder van bedrijventerrein Vosdonk (geluid, luchtkwaliteit, veiligheid, geur, licht), A58 (geluid, trillingen, luchtkwaliteit, veiligheid) en het spoor (geluid, trillingen, veiligheid). Dit geldt het minst voor locatie Groene Wig (relatief ver weg van hinderbronnen als Vosdonk, A58 en spoor) en het meest voor Lage Vaartkant (aan de zuidkant gelegen aan de A58 en aan de noordkant aan het spoor). Hoge Haansberg is op enige afstand van Vosdonk en het spoor gelegen. Aandachtspunt is het wegverkeerslawaai van lokale wegen: Hoevenseweg/Haansberg (Hoge Haansberg), Rijsdijk (Groene Wig) en Lage Vaartkant (Lage Vaartkant).

Aandachtspunt is ook dat het gebied direct ten westen van Hoge Haansberg zoekgebied is voor een nieuwe werklocatie. Daarnaast ligt Hoge Haansberg nabij hinderbronnen in het buitengebied: glastuinbouw (licht) en veehouderijen (geur). Normen worden in op de drie locaties niet overschreden, maar de nieuwe woningen komen wel in het invloedgebied te liggen. Woningbouw leidt ook zelf tot toename van hinder op de omgeving, met name verkeersgerelateerde hinder (geluid, luchtkwaliteit). Bij afwikkeling op het huidige wegennet zijn de hinderaspecten (geluid,

lucht) relatief beperkt (kleiner dan 1 dB geluidtoename, enkele tienden ug/m^3 NO2 en fijn stof). Nieuwe wegen als de doortrekking van de Aletta Jacobslaan, Noordelijke rondweg en Oostelijke rondweg zijn een nieuwe bron van hinder in het buitengebied. Dit geldt met name voor de Noordelijke rondweg. Daarnaast leiden nieuwe wegen tot een verschuiving van verkeerstromen en daarmee tot verschuiving van hinder op het bestaande wegennet. Doortrekking van de Aletta Jacobslaan leidt tot een forse toename van verkeer en daarmee forse toename van geluid op woningen langs de nieuwe weg en in de bestaande wijk. . Op de woningen langs de bestaande Aletta Jacobslaan neemt de geluidbelasting met ca. 1,5 dB toe. Daar staat een forse afname van verkeer en geluid (3 tot 4,5 dB) op de Hoevenseweg-oost/Concordialaan en langs de Statenlaan tegenover.

De Noordelijke rondweg doet dit ook, maar in mindere mate en leidt juist tot een afname van verkeer en hinder op de Aletta Jacobslaan.
De Oostelijke rondweg zorgt voor een (forse) afname van verkeer en hinder op de Lage Vaartkant en Lichttorenhoofd, maar tot een (beperkte) toename van verkeer en hinder op de Liesbosweg en Lange Brugstraat.

Nieuwe woonlocaties bieden de kans om gezonde woonomgevingen te realiseren met groen en water wat uitnodigt om buiten te zijn en te bewegen. Er is hierin geen wezenlijk onderscheid in de locaties en varianten.

Aandachtspunt vanuit gezondheid is dat de locaties Hoge Haansberg en de locatie Groene Wig nabij intensieve veehouderijen gelegen zijn en dat de Hoge Haansberg nabij en de Groene Wig in de 2 km cirkel rondom een geitenhouderij gelegen zijn en daarmee een aandachtspunt zijn vanuit gezondheid.

Nieuwe woonlocaties hebben daarnaast een wisselend effect op de gezondheidssituatie langs de bestaande wegen (zie hiervoor bij geluid en luchtkwaliteit).

Tabel 7.6 geeft een beoordeling van de effecten van de woonlocaties op hinder en gezondheid.

Tabel 7.6 Beoordeling effecten woonlocaties op hinder en gezondheid

Thema	Aspect	Hoge Haansberg	Lage Vaartkant	3 locaties
Geluid	Hinder van geluid vanuit omgeving	0/-	-	0/-
	Nieuw geluideffect op omgeving	Huidig wegennet 0/-	Huidig wegennet 0-	Huidig wegennet 0/--
		Doortrekking AJL -- / ++	ORW	
		NRW - / +	0/- / ++	
Trillingen	Hinder van trillingen vanuit omgeving	0	0/-	0/-
	Nieuw trillingeneffect op omgeving	0	0	0
Luchtkwaliteit	Hinder van huidige luchtkwaliteit	0/-	0/-	0/-
	Nieuw luchtkwaliteitseffect op omgeving	Huidig wegennet 0/-	Huidig wegennet 0/-	
		Doortrekking AJL	ORW	

Thema	Aspect	Hoge Haansberg	Lage Vaartkant	3 locaties
		- +		
		NRW		
		- +	0/- +	
Geur	Hinder van geur vanuit omgeving	0/-	0	0/-
	Nieuw geureffect op omgeving	0/-	0	0/-
Licht	Hinder van licht vanuit omgeving	0/-	0/-	0/-
	Nieuw lichteffect op omgeving	0/-	0/-	0/-
Veiligheid	Veiligheidsrisico's vanuit omgeving	0/-	0/-	0/-
	Nieuwe veiligheidsrisico's op omgeving	0/-	0/-	0/-
Gezondheid	Gezondheid in nieuwe wijk	0/-	0/-	0/-
	Effect op gezondheid omgeving	Huidig wegennet 0/-	Huidig wegennet 0/-	Huidig wegennet 0/-
		Doortrekking AJL	ORW	
		- +		
		NRW	0/- +	
		- +		
	Ligging nabij veehouderijen	-	0	-
	Kansen voor gezond leven in nieuwe wijk	+	+	+

AJL = Aletta Jacobslaan, NRW = Noordelijke rondweg, ORW = Oostelijke rondweg

Duurzaamheid

Voor alle drie de locaties geldt dat uitleg van woningbouwlocaties in het buitengebied per definitie niet de meest duurzame variant van woningbouw is: het gaat ten koste van ruimte, (primaire) grondstoffen en energie. Door de uitleg aan de rand van de stad te leggen wordt het ruimtebeslag in het buitengebied wel zo veel mogelijk beperkt. Dit geldt met name voor de keuze voor drie locaties in plaats van één.
Nieuwbouw geeft daarnaast de mogelijkheid om duurzame, energieneutrale en aardgasvrije woningen te bouwen. In de nieuwe gebieden ook een kans om meer in te zetten op duurzame mobiliteit om de nadelige effecten van de ontwikkeling te mitigeren. Er is geen onderscheid in locaties en varianten.

Tabel 7.7 geeft een beoordeling van de effecten van de woonlocaties op duurzaamheid.

Tabel 7.7 Beoordeling effecten woonlocaties op duurzaamheid

Thema	Aspect	Hoge Haansberg	Lage Vaartkant	3 locaties
Duurzaamheid	Ruimte-/materialengebruik	-	-	- -
	Energietransitie	0/-	0/-	0/-

7.1.3 Bijdrage aan en aandachtspunten voor ambities Omgevingsvisie

Uitbreiding van de woningvoorraad draagt bij aan ambities in de Omgevingsvisie. Met name die gesteld voor “woongebieden”. Nieuwe woningen dragen bij aan het versterken en verduurzamen van de woningvoorraad (hoofddoelstelling : “behoud en versterking basiskwaliteit leefomgeving) en het bieden van een passende duurzame woning (hoofddoelstelling “iedereen kan meedoen”). Een nieuwe woonwijk biedt ruimte aan water en groen en biedt kansen voor een gezonde leefomgeving en goede leefomgevingskwaliteit (hoofddoelstelling “zorg voor leefbaarheid en gezondheid”). Er is hierin geen wezenlijk onderscheid tussen locaties en varianten. Uitbreiding van de woningvoorraad draagt niet direct bij aan ambities zoals gesteld voor “centrum” en “werkgebieden”. Wel indirect: meer inwoners betekent meer behoefte aan en draagvlak voor voorzieningen in het centrum en betekent meer potentiele werknemers voor de werklocaties.

Uitbreiding van de woningvoorraad geeft aandachtspunten ten aanzien van de ambities zoals gesteld voor het buitengebied, met name het zoeken naar een balans tussen buitengebied en, in dit geval, wonen. Het kan ten koste gaan van waarden op het gebied van natuur, landschap, cultuurhistorie en water en daarmee ten koste gaan van ambities op deze aspecten. Nu liggen de drie locaties aan de rand van het stedelijk gebied en niet in gebieden met de grootste ecologische, landschappelijk, cultuurhistorische en/of waterwaarden. Tegelijkertijd biedt nieuwbouw ook kansen voor herstel, behoud of versterking van waarden Er is hierin wel onderscheid tussen de locaties (zie bovenstaande beoordeling groen-blauwe thema’s). De locatie Lage Vaartkant heeft op een aantal aspecten grotere waarden dan de andere locaties en daarmee een grotere opgave voor inpassing.

7.2 Locatieverkenning werken

7.2.1 Groenblauwe thema’s: Natuur, Landschap, Cultuurhistorie & Archeologie, Bodem, Water & Klimaat.

Natura2000

Realisatie van bedrijventerrein in Etten-Leur leidt gezien de afstand niet tot ruimtebeslag of verstoring op Natura2000 gebied. Het leidt tot zowel in de aanlegfase als de gebruiksfase tot een zeer geringe toename van stikstof (uitgaande van 10 ha met milieucategorie 3). Het effect in de aanlegfase kan worden voorkomen door de realisatie te faseren over meerdere jaren en/of de inzet van bouwmaterieel met lagere uitstoot dan nu nog gangbaar. Voor het effect in de gebruiksfase kan naar verwachting gesaldeerd worden verdwijnende veehouderijen in het gebied. Dit salderen kan zelfs een positief effect hebben op Natura 2000-gebieden. De toename van verkeer leidt, zolang het verkeer nog niet volledig elektrisch is, tot een toename van uitstoot van stikstof, maar dit leidt gezien de afstand (> 5 km) niet tot een toename van stikstofdepositie in de Natura2000-gebieden. Er is geen wezenlijk onderscheid tussen de locaties.

Natuurnetwerk Brabant

De locatie Bankenstraat West en daarmee ook de combivariant leidt tot verstoring en daarmee mogelijk compensatieplicht van Natuurnetwerk Brabant. De overige locaties hebben geen effect op NNB.

Beschermde plant- en diersoorten / biodiversiteit

Voor alle drie de locaties en varianten geldt dat verlies van beschermde plant- en diersoorten weliswaar niet op voorhand is uit te sluiten, maar dat naar verwachting negatieve effecten kunnen worden voorkomen door een goede fasering dan wel compensatie van vervangende stand-/verblijfplaatsen en dat er daarmee geen wezenlijk negatief effect op populatieniveau optreedt. Er is hierin geen onderscheid tussen de locaties/varianten.

Tabel 7.8 geeft een beoordeling van de effecten van de werklocaties op natuur

Tabel 7.8 Beoordeling effecten werklocaties op natuur

Thema	Aspect	Midden donk	Banken straat	Hoge Haans Berg
Natuur	Natura 2000	0/+	0	0
	Natuurnetwerk Brabant	0	-	0
	Soorten / biodiversiteit	0/-	0/-	0/-

Landschap, cultuurhistorie, archeologie

Op alle drie de locaties gaat bedrijventerrein ten koste van het landschap ter plaatse. Op geen van de locaties gaan echter bijzondere landschappelijke gebieden of waarden verloren. Ontwikkeling van Middendonk Oost en Bankenstraat West hebben een negatief effect op de beleving van historische woonlinten ter plaatse en leiden daarnaast tot aantasting van provinciaal aangeduid archeologisch waardevol landschap. De locatie Hoge Haansberg Zuidwest heeft deze negatieve effecten niet.

Tabel 7.9 geeft een beoordeling van de effecten van de werklocaties op landschap, cultuurhistorie en archeologie.

Tabel 7.9 Beoordeling effecten werklocaties op landschap, cultuurhistorie en archeologie

Thema	Aspect	Midden donk	Banken straat	Hoge Haans Berg
Landschap	Openheid	0/-	0/-	0/-
	Overige waarden	0/-	0/-	0/-
Cultuurhistorie	Beschermde waarden	0/-	0/-	0
	Overige waarden	0/-	0/-	0
Archeologie	Beschermde waarden	-	-	0
	Verwachtingswaarde	0/-	0/-	0/-

Bodem en water

De locatie Middendonk Oost en Bankenstraat West liggen aan de rand van het beekdal van de Lokkervaart/ Laaksche Vaart. Ze zijn daarmee lager en natter gelegen wat vraagt op ophoging voor drooglegging ten behoeve van bedrijventerrein. De locatie Hoge Haansberg Zuidwest ligt hoger en niet direct langs een beekdal. De locaties Middendonk Oost is ook vanuit het wateraspect negatiever dan de andere twee locaties. Het ligt in kwelgebied en reserveringsgebied waterberging wat om inpassing en compensatie vraagt. De Lokkervaart/Laaksche Vaart wordtop de locatie Bankenstraat West gerespecteerd geeft daarmee, evenals de locatie Hoge Haansberg Zuidwest minder aandachtspunten vanuit water.
Tabel 7.10 geeft een beoordeling van de effecten van de werklocaties op bodem en water

Tabel 7.10 Beoordeling effecten werklocaties op bodem en water

Thema	Aspect	Midden donk	Banken straat	Hoge Haans Berg
Bodem	Reliëf, noodzaak tot ophogen	0/-	0/-	0
	Bodemkwaliteit/stortplaatsen	0	0	0
Water / Klimaat	Oppervlaktewater	-	0/-	0/-
	Grondwater	0/-	0/-	0
	Waterkwaliteit	+	+	+
	Beschermde gebieden	-	0	0
	Kansen voor klimaattransitie	-	-	-

7.2.2 Grijze thema's: verkeer, hinder, veiligheid en gezondheid

Verkeer

10 ha bedrijventerrein leidt tot ca 1.800 extra verkeersbewegingen per etmaal, verkeer dat zich verspreidt over het omliggende wegennet. Alle drie de locaties sluiten aan op de Hoevenseweg (Hoge Haansberg al dan niet via een doorgetrokken Aletta Jacobslaan en via de Vossendaal/Vosdonk naar de snelweg. De Vossendaal/Vosdonk hebben voldoende capaciteit om dit extra verkeer af te wikkelen. Op de aansluiting op de Hoevensweg kan in de spitsperioden sprake zijn van stagnatie/filevorming (maar dit is in de huidige en autonome situatie ook al het geval.

Tabel 7.11 geeft een beoordeling van de effecten van de werklocaties op verkeer.

Tabel 7.11 Beoordeling effecten werklocaties op verkeer

Thema	Aspect	Midden donk	Banken straat	Hoge Haans Berg
Mobiliteit	Afwikkeling	0	0	0
	Kansen duurzame mobiliteit	0/-	0/-	0/+

Hinder en gezondheid

Alle drie de locaties liggen aan de rand van de stad en geven mogelijke hinder op woningen / woongebieden in de stad. Met name de locatie Hoge Haansberg Zuidwest ligt nabij gebied met meer woningen, zeker als ook de mogelijke woonlocatie Hoge Haansberg gerealiseerd wordt. Normen worden niet overschreden, maar er komen wel meer woningen in het invloedgebied van bedrijventerrein liggen. Op de locatie Middendonk Oost is daarnaast het voorkomen van een gasleiding een aandachtspunt voor realisatie en veiligheid. Bij de ontwikkeling van de bedrijvenlocaties is inpassing in en rekening houden met hinderbeperkingen (bv. geur) vanuit de omliggende veehouderijen en bedrijven uitgangspunt en met te hanteren hinderafstanden tot omliggende woningen. In het plangebied liggende veehouderijen verdwijnen en daarmee ook de hinderbeperkingen (bv. geur).

Tabel 7.12 geeft een beoordeling van de effecten van de werklocaties op hinder en gezondheid.

Tabel 7.12 Beoordeling effecten werklocaties op hinder en gezondheid

Thema	Aspect	Midden donk	Banken straat	Hoge Haans Berg
Geluid	Hinder van geluid vanuit omgeving	0/-	0/-	-
	Nieuw geluideffect op omgeving	0/-	0/-	-
Trillingen	Hinder van trillingen vanuit omgeving	0	0	0
	Nieuw trillingeneffect op omgeving	0/-	0/-	0/-
Luchtkwaliteit	Hinder van huidige luchtkwaliteit	0/-	0/-	0/-
	Nieuw luchtkwaliteitseffect op omgeving	0/-	0/-	0/-
Geur	Hinder van geur vanuit omgeving	0	0	0
	Nieuw geureffect op omgeving	0/-	0/-	0/-
Licht	Hinder van licht vanuit omgeving	0	0	0
	Nieuw licht effect op omgeving	0/-	0/-	0/-
Externe veiligheid	Veiligheidsrisico's vanuit omgeving	-	0/-	0/-
	Veiligheidsrisico's op omgeving	0/-	0/-	0/-
Gezondheid	Gezondheid op nieuwe werklocaties	0/-	0/-	0/-
	Effect op gezondheid omgeving	0/-	0/-	0/-
	Ligging nabij veehouderijen	0/+	0	0
	Kansen voor gezond leven op nieuwe werklocaties	0/+	0/+	0/+

Duurzaamheid

Voor alle drie de locaties geldt dat realisatie van nieuw bedrijventerrein in het buitengebied per definitie niet de meest duurzame variant van bedrijventerreinontwikkeling is: het gaat ten koste van ruimte, (primaire) grondstoffen en energie. De voorkeur heeft herontwikkeling/revitalisering van de verouderde gedeelten van de bestaande bedrijventerreinen. Door de uitleg aan de rand van de stad te leggen wordt het ruimtebeslag in het buitengebied wel zo veel mogelijk beperkt. Nieuwbouw geeft daarnaast de mogelijkheid om duurzame, energieneutrale bedrijven te bouwen en mogelijk de opwekking van extra duurzame energie (zon op daken). Er is hierbij geen onderscheid in locaties.

Tabel 7.13 geeft een beoordeling van de effecten van de werklocaties op duurzaamheid.

Tabel 7.13 Beoordeling effecten werklocaties op duurzaamheid

Thema	Aspect	Midden donk	Banken straat	Hoge Haans Berg
Duurzaamheid	Ruimte-/materialengebruik	-	-	-
	energietransitie	0/+	0/+	0/+

7.2.3 Bijdrage aan en aandachtspunten voor ambities Omgevingsvisie

Uitbreiding van bedrijventerrein draagt bij aan ambities zoals gesteld in de Omgevingsvisie. Met name die gesteld voor “werkgebieden”. Nieuw bedrijventerrein draagt bij aan werkgelegenheid, biedt de kans voor innovatie en biedt door verplaatsing van bedrijven beter de kans om op bestaande bedrijventerreinen te herstructureren. (hoofddoelstelling : “behoud en versterking basiskwaliteit leefomgeving” en “inzetten op duurzaamheid en innovatie”). Locatie Middendonk is hierin gunstiger dan de andere twee locaties: het biedt als enige de mogelijkheid om 10 ha op 1 locatie te ontwikkelen en het ligt al nabij bestaand bedrijventerrein.

Nieuw bedrijventerrein geeft ook aandachtspunten, met name op omliggende woonwijken (bestaand of voorgenomen): beperking van geluid, geur en veiligheidsrisico’s: borgen van een goede leefomgevingskwaliteit (hoofddoelstelling “zorg voor leefbaarheid en gezondheid”). Locatie Hoge Haansberg Zuidwest ligt dichterbij (bestaand of voorgenomen) woonomgeving en geeft daarmee meer aandachtspunten. Uitbreiding van werkgelegenheid draagt niet direct bij aan ambities zoals gesteld voor “centrum”. Wel indirect: meer werknemers betekent meer behoefte aan en draagvlak voor voorzieningen in het centrum. Uitbreiding van de werklocaties geeft aandachtspunten ten aanzien van de ambities zoals gesteld voor het buitengebied, met name het zoeken naar een balans tussen buitengebied en, in dit geval, werken. Het kan ten koste gaan van waarden op het gebied van natuur, landschap, cultuurhistorie en water en daarmee ten koste gaan van ambities op deze aspecten. Nu liggen de drie locaties aan de rand van het stedelijk gebied en niet in gebieden met de grootste ecologische, landschappelijk, cultuurhistorische en/of waterwaarden.

7.3 Variantenverkenning infrastructuur

7.3.1 Groenblauwe thema’s: Natuur, Landschap, Cultuurhistorie & Archeologie, Bodem, Water & Klimaat.

Natura2000

De varianten leiden gezien de afstand niet tot ruimtebeslag of verstoring op Natura2000 gebied. Er is geen sprake van toename van stikstof in de gebruiksfase. De toename van verkeer leidt, zolang het verkeer nog niet volledig elektrisch is, tot een toename van uitstoot van stikstof, maar dit leidt gezien de afstand (> 5 km) niet tot een toename van stikstofdepositie in de Natura2000-gebieden. In de aanlegfase kan er sprake zijn van een tijdelijke toename van stikstof, zij het zeer gering. Dit kan worden voorkomen door de aanleg te faseren over meerdere jaren en/of de inzet van bouwmaterieel met lagere uitstoot dan nu nog gangbaar. Er is hierin wezenlijk geen onderscheid tussen de varianten: wel zal de Noordelijk rondweg meer aanlegwerkzaamheden vragen en daarmee een grotere opgave om de stikstoftoename te beperken.

Natuurnetwerk Brabant

Doortrekking van de Aletta Jacobslaan leidt niet tot effect op Natuurnetwerk Brabant. De Noordelijke en Oostelijke rondweg leiden niet tot ruimtebeslag, maar mogelijk wel tot verstoring van NNB.

Beschermde plant- en diersoorten / Biodiversiteit

Voor alle drie de varianten geldt dat verlies van beschermde plant- en diersoorten weliswaar niet op voorhand is uit te sluiten, maar dat naar verwachting negatieve effecten kunnen worden voorkomen door een goede fasering dan wel compensatie van vervangende stand-/verblijfplaatsen en dat er daarmee geen wezenlijk negatief effect op populatieniveau optreedt.

De kans op negatieve effecten en daarmee de mitigatieopgave is voor de Noordelijke rondweg veel groter dan voor de doortrekking van de Aletta Jacobslaan. De oostelijk rondweg gaat door het beekdal van de Brandse Vaart en heeft daar mogelijk negatieve effecten op beschermde plant- en diersoorten.

Tabel 7.14 geeft een beoordeling van de effecten van de infrastructuurvarianten op natuur.

Tabel 7.14 Beoordeling effecten infrastructuurvarianten op natuur

Thema	Aspect	Huidig wegennet	Aletta Jacobs laan	Noord. rondweg	Oostel. rondweg
Natuur	Natura 2000	0	0	0	0
	Natuurnetwerk Brabant	0	0	0/-	0/-
	Soorten / biodiversiteit	0	0/-	-	0/-

Landschap, cultuurhistorie, archeologie

Op alle drie de varianten gaan ten koste van het landschap ter plaatse. De aantasting is voor de Noordelijke rondweg veel groter dan voor de doortrekking van de Aletta Jacobslaan. Bovendien ontstaan bij de Noordelijke rondweg “reststroken” in het landschap tussen de nieuwe weg en bestaande of nieuwe bebouwing. De Oostelijke rondweg tast het beekdal van de Brandse Vaart aan. Geen van de drie varianten gaat ten koste van cultuurhistorische waarden of archeologische monumenten. De varianten doorsnijden alle drie gebied met een hoge archeologische verwachtingswaarde. Verlies van archeologische waarden is daarmee op voorhand niet uit te sluiten. Het archeologisch belang is echter geborgd door een onderzoeksplicht. De aantasting is voor de Noordelijke rondweg veel groter dan voor de doortrekking van de Aletta Jacobslaan.

Tabel 7.15 geeft een beoordeling van de effecten van de infrastructuurvarianten op landschap, cultuurhistorie en archeologie.

Tabel 7.15 Beoordeling effecten infrastructuurvarianten op landschap, cultuurhistorie en archeologie

Thema	Aspect	Huidig wegennet	Aletta Jacobs laan	Noord. rondweg	Oostel. rondweg
Landschap	Openheid	0	0/-	-	0/-
	Overige waarden	0	0/-	-	-
Cultuurhistorie	Beschermde waarden	0	0	0	0
	Overige waarden	0	0	-	0
Archeologie	Beschermde waarden	0	0	0	0
	Verwachtingswaarde	0	0/-	0/-	0/-

Bodem en water

De oostelijke rondweg is gelegen in en aan de rand van het beekdal van de Brandse Vaart. Het is daarmee lager en natter gelegen wat vraagt op ophoging voor drooglegging ten behoeve van de weg. De andere locaties hebben dit niet (doortrekking Aletta Jacobslaan) of minder (Noordelijke rondweg). De Oostelijke rondweg is daarmee ook vanuit het wateraspect negatiever dan de andere twee varianten. Het ligt in kwelgebied en reserveringsgebied waterberging wat om inpassing en compensatie vraagt. Ook de inpassing van de hoofdwaterloop Brandse Vaart zelf is een aandachtspunt. De varianten doortrekking Aletta Jacobslaan en Noordelijke rondweg geven

minder aandachtspunten vanuit water. Het effect is voor de Noordelijke rondweg wel veel groter dan voor de doortrekking Aletta Jacobslaan.

Tabel 7.16 geeft een beoordeling van de effecten van de infrastructuurvarianten op landschap, cultuurhistorie en archeologie.

Tabel 7.16 Beoordeling effecten infrastructuurvarianten op bodem en water

Thema	Aspect	Huidig wegennet	Aletta Jacobs laan	Noord. rondweg	Oostel. rondweg
Bodem	Reliëf, noodzaak tot ophogen	0	0	0/-	-
	Bodemkwaliteit/stortplaatsen	0	0	0	0
Water / Klimaat	Oppervlaktewater	0	0/-	0/-	-
	Grondwater	0	0	0/-	-
	Waterkwaliteit	0	0/-	0/-	0/-
	Beschermde gebieden	0	0	0	-
	Kansen voor klimaattransitie	0	0/-	0/-	0/-

7.3.2 Grijze thema's: verkeer, hinder, veiligheid en gezondheid

Verkeer

600 woningen en 10 ha bedrijventerrein leidt tot ca 5,5 duizend extra verkeerbewegingen per etmaal, verkeer dat zich verspreidt over het huidig weggennet. Vanuit de locatie Hoge Haansberg takt het verkeer aan op de Hoevenseweg en komt vervolgens op wegen die vooral op de spitsmomenten en kruispunten/rotondes nu al overbelast zijn (o.a. Hoevenseweg, Concordialaan). Vanuit de locatie Lage Vaartkant takt het verkeer aan op de Bredaseweg, een weg die druk is, maar voldoende capaciteit heeft.

Nieuwe wegen leiden tot veranderingen in verkeerstromen. Doortrekking van de Aletta Jacobslaan functioneert als ontsluiting goed: het trekt veel verkeer. Het zorgt voor een forse afname van verkeer op de overbelaste Hoevenseweg-oost / Concordialaan. Daar staat tegenover dat het leidt tot een toename van verkeer op de bestaande Aletta Jacobslaan en dat het aansluit op de overbelaste Hoevenseweg / Vossendaal en Kattestraat. De noordelijke rondweg functioneert als ontsluiting minder goed dan doortrekking van de Aletta Jacobslaan: het trekt veel minder en relatief weinig verkeer. Het zorgt ook voor een afname van verkeer op de overbelaste Hoevenseweg-oost / Concordialaan en het ontlast de Aletta Jacobslaan. De Oostelijke rondweg functioneert als ontsluiting goed en het ontlast de overbelaste Lage Vaartkant.

Tabel 7.16 geeft een beoordeling van de effecten van de infrastructuurvarianten op verkeer en mobiliteit.

Tabel 7.16 Beoordeling effecten infrastructuurvarianten op verkeer en mobiliteit

Thema	Aspect	Huidig wegennet	Aletta Jacobs laan	Noord. rondweg	Oostel. rondweg
Mobiliteit	Afwikkeling	0/-	-	0/-	0/+
	Kansen duurzame mobiliteit	+	0/-	0/-	0/-

Hinder en gezondheid

Afwikkeling van verkeer op het huidige wegennet leidt tot een relatief beperkte toename van verkeer en daarmee tot een beperkte toename van hinder (max 1 dB toename geluid, enkele tienden ug/m3 toename N02 en fijn stof). Nieuwe wegen als de doortrekking van de Aletta Jacobslaan, Noordelijke rondweg en Oostelijke rondweg zijn een nieuwe bron van hinder in het buitengebied. Dit geldt met name voor de Noordelijke rondweg. Daarnaast leiden nieuwe wegen tot een verschuiving van verkeerstromen en daarmee tot verschuiving van hinder op het bestaande wegennet. Doortrekking van de Aletta Jacobslaan leidt tot een (forse) toename van verkeer en hinder langs de Thorbeckeweg, Hooiweg-Senaat, bestaande Aletta Jacobslaan en Kattestraat, maar tot een (forse) afname van verkeer en hinder op de Hoevenseweg-oost/Concordialaan/Statenlaan. De Noordelijke rondweg doet dit ook, maar in mindere mate en leidt juist tot een afname van verkeer en hinder op de Aletta Jacobslaan. De Oostelijke rondweg zorgt voor een (forse) afname van verkeer en hinder op de Lage Vaartkant en Lichttorenhoofd, maar tot een (beperkte) toename van verkeer en hinder op de Liesbosweg en Lange Brugstraat. Daarmee hebben nieuwe wegen ook een wisselend effect op de gezondheidssituatie langs de wegen.

Tabel 7.17 geeft een beoordeling van de effecten van de infrastructuurvarianten op Hinder en gezondheid.

Tabel 7.17 Beoordeling effecten infrastructuurvarianten op hinder en gezondheid.

Thema	Aspect	Huidig wegennet	Aletta Jacobs laan	Noord. rondweg	Oostel. rondweg
Geluid	Hinder van geluidgevoelige objecten in omgeving	0/-	-	-	0/-
	Nieuw geluideffect op omgeving	0/-	-- / ++	- / +	0/- / ++
Trillingen	Hinder van trillingsgevoelige objecten in omgeving	0/-	0/-	0	0
	Nieuw trillingeneffect op omgeving	0/-	0/- / 0/+	0/+	0/+
Luchtkwaliteit	Hinder van luchtkwaliteit gevoelige objecten in omgeving	0/-	0/-	0	0
	Nieuw luchteffect op omgeving	0/-	0/- / 0/+	0/- / 0/+	0/+
Geur	Hinder van geurgevoelige objecten in omgeving	0	0	0	0
	Nieuw geureffect op omgeving	0	0	0	0

Thema	Aspect	Huidig wegennet	Aletta Jacobs laan	Noord. rondweg	Oostel. rondweg
Licht	Hinder van lichtgevoelige objecten in omgeving	0	0	0	0
	Nieuw lichteffect op omgeving	0	0/-	-	0/-
Veiligheid	AJL = Aletta Jacobslaan, NRW = Noordelijke rondweg, ORW = Oostelijke rondweg	0	0	0	0
	Nieuwe veiligheidsrisico's op omgeving	0	0	0/-	0
Gezondheid	Gezondheid hinderaspecten	0/-	- +	- +	0/- +
	Ligging nabij veehouderijen	0	0	0	0
	Kansen voor gezond leven	0/-	- +	- +	0/- +

Duurzaamheid

Voor alle drie de varianten geldt dat realisatie van een nieuwe weg per definitie niet de meest duurzame variant is: het gaat ten koste van ruimte, (primaire) grondstoffen en energie. Door de nieuwe infrastructuur zo dicht mogelijk langs het stedelijke gebied te leggen (doortrekking Aletta Jacobslaan, Oostelijke rondweg) wordt het ruimtebeslag in het buitengebied wel zo veel mogelijk beperkt. Dit geldt met name voor de doortrekking Aletta Jacobslaan en Oostelijke rondweg en veel minder voor de Noordelijke rondweg.
Tabel 7.18 geeft een beoordeling van de effecten van de infrastructuurvarianten op Duurzaamheid.

Tabel 7.18 Beoordeling effecten infrastructuurvarianten op duurzaamheid.

Thema	Aspect	Huidig wegennet	Aletta Jacobs laan	Noord. rondweg	Oostel. rondweg
Duurzaamheid	Ruimte-/materialengebruik	+	0/-	-	0/-
	energietransitie	0	-	-	-

7.3.3 Bijdrage aan en aandachtspunten voor ambities Omgevingsvisie

De infrastructurele varianten dragen niet direct bij aan ambities in de Omgevingsvisie. Bij "centrum", "woongebieden" en "werkgebieden" is bereikbaarheid als ambitie/doelstelling benoemd, maar de infrastructurele varianten zijn vooral bedoeld voor ontsluiting van de (nieuwe) woongebieden. Het effect op bereikbaarheid van het centrum, woonwijken en bedrijventerreinen is beperkt. De infrastructurele varianten geven aandachtspunten ten aanzien van de ambities zoals gesteld voor het buitengebied, met name het zoeken naar een balans tussen buitengebied en, in dit geval, infrastructuur. Nieuwe infrastructuur kan ten koste gaan van waarden op het gebied van natuur, landschap, cultuurhistorie en water en daarmee ten koste gaan van ambities op deze aspecten. Dit geldt met voor de Noordelijke rondweg en Oostelijke rondweg, minder of niet voor de doortrekking van de Aletta Jacobslaan.

8 Conclusies en aanbevelingen

8.1 Beoordeling ambities Omgevingsvisie

Algemeen

Met de Omgevingsvisie zet de gemeente Etten-Leur een eerste belangrijke stap naar een integraal strategisch beleid voor de fysieke leefomgeving. Dit voor de gehele gemeente en voor alle aspecten van de fysieke leefomgeving. Dit betekent niet dat er een compleet nieuwe “wind gaat waaien” door de gemeente. Etten-Leur heeft met haar Structuurvisie Plus 2020 en een actueel bestemmingsplan buitengebied al een prima integrale basis voor haar omgevingsbeleid. Ook voor een groot aantal sectorale beleidsvelden is het beleidskader geschikt of grotendeels geschikt om 1 op 1 in de Omgevingsvisie overgenomen te worden. Wat goed is blijft behouden, niet veranderen als dat niet hoeft.

In de Omgevingsvisie krijgen “recente” actuele leefomgevingsthema’s als klimaatadaptatie, energietransitie, transitie van de landbouw en het buitengebied, gezondheid en duurzaamheid een plaats naast de “traditionele” ruimtelijke ordeningsthema’s als landschap, erfgoed, natuur, water, verkeer en hinder. Voor de meest nieuwe leefomgevingsthema’s is het rijks-, provinciaal en regionaal beleid nog in ontwikkeling. In de Omgevingsvisie wordt dan ook aangehaakt op al ingezette ontwikkelingen bovenlokaal en worden in afwachting van de bovenlokale keuzes en kaders nog geen definitieve lokale keuzes gemaakt. Dit is onderwerp van uitwerking later, op het moment dat de rijks-, provinciale en regionale kaders bepaald zijn.

Conclusies, aandachtspunten en aanbevelingen per leefomgevingsaspect

Tabel 8.1 geeft een samenvattende beoordeling van de effecten van de Omgevingsvisie op de aspecten van de leefomgeving, zoals beschreven in Hoofdstuk 6.

Tabel 8.1 Samenvattende beoordeling effecten Omgevingsvisie.

Thema	Centrum		Woongebieden		Werkgebieden	Buitengebied
Landschap en groen	+		+		+	+
Natuur	+		+		+	0/+
Cultuurhistorie en archeologie	+		+		0	0/+
Bodem	0		0		0	0/+
Water en klimaat	+		+		+	+
Verkeer en mobiliteit	0/+	0/-	+	-	+	0/+
Geluid	+	-	+	-	+	0/+
Luchtkwaliteit	0/+		+		+	0/+
Trillingen	0/+		0/+		0	0/+
Geur	0		0		0	0
Licht	0		0		0	0
Veiligheid	+		+		0	0/+
Duurzaamheid	+		+		+	+
Gezondheid	+		+		+	+

Beoordeling	Omgevingsvisie 2030 ten opzichte van de autonome ontwikkeling 2030
++	Sterk positieve bijdrage aan ontwikkeling en aan oplossen knelpunten
+	Positieve bijdrage aan ontwikkeling en aan oplossen deel knelpunten
0	Geen bijdrage aan ontwikkeling en aan oplossen deel knelpunten
-	Negatieve bijdrage aan ontwikkeling, enkele nieuwe of verergering bestaande knelpunten
- -	Zeer negatieve bijdrage aan ontwikkeling, nieuwe of verergering bestaande knelpunten

Uit de beoordeling van effecten van ambities komt een aantal aandachtspunten:

Voor ***landschap en groen*** ligt er al robuust beleid. Zeker voor het centrum, de woongebieden en het buitengebied. Dit wordt doorgezet en gekoppeld aan actuele thema's als klimaatadaptatie, biodiversiteit e.d. Voor werkgebieden is inzetten op meer groen nog niet evident: de Omgevingsvisie zet hier meer op in. In het buitengebied is het samengaan van de diverse ontwikkelingen en transities (b.v. de energietransitie) in relatie tot landschap en groen een aandachtspunt en een kans.

Voor **natuur** ligt er ook robuust beleid. Toch is dit de afgelopen jaren niet voldoende gebleken om de teruggang in biodiversiteit te keren. Hiervan is overigens niet alleen sprake in Etten-Leur, maar in een groot deel van Nederland. De Omgevingsvisie zet dan ook terecht in op versterking van biodiversiteit als belangrijk aandachtspunt bij ontwikkelingen. Het uitbreiden van het soortenmanagementplan naar alle soorten en naar het buitengebied zou hieraan bijdragen.

Erfgoedwaarden zijn al goed beschermd in Etten-Leur, maar zouden nog meer kunnen dienen als inspiratie en "ruggengraat" voor nieuwe ontwikkelingen. De Omgevingsvisie vraagt hier aandacht voor.

Voor ***bodem*** wordt het bestaande beleid voortgezet. Er is geen noodzaak dit aan te passen.

Klimaatadaptatie vraagt om meer ruimte voor **water** en bewuster omgaan met water. Regionaal beleid van het waterschap is hierin leidend en wordt gevolgd. Lokaal vraagt de Omgevingsvisie bij nieuwe ontwikkelingen nadrukkelijker om aandacht voor waterafvoer en -berging, waterkwaliteit, groen en schaduw tegen hittestress. Voor werkgebieden is inzetten op meer water en groen nog niet evident: de Omgevingsvisie zet hier meer op in. In het buitengebied is het samengaan van water en andere functies (landbouw) en ontwikkelingen en transities (b.v. de energietransitie) een aandachtspunt, maar ook een kans.

Verkeer in Etten-Leur is geen wezenlijk knelpunt, maar vraagt toch om afwegingen in de Omgevingsvisie. Lokaal staat de doorstroming en bereikbaarheid onder druk, de spoorlijn leidt tot stagnatie en vertraging van autoverkeer. Nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen leiden tot meer verkeer en daarmee vergroting van de aandachtspunten. En verkeer speelt een belangrijke rol in de klimaatverandering: er is een wezenlijk verandering in verkeer nodig om de CO2-uitstoot te kunnen beperken. Tegelijk is verkeer moeilijk te beïnvloeden: we zijn moeilijk uit onze auto te krijgen. Etten-Leur haakt in de Omgevingsvisie aan op landelijk ingezette programma's om een gedragsverandering in het verkeer te bewerkstelligen. Voor nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen wordt afgewogen of hiervoor nieuwe infrastructuur wordt aangelegd en zo ja op welke wijze (zie paragraaf 8.2 locatieverkenningen). Naast bereikbaarheid zijn geluid, luchtkwaliteit en effecten op landschap, natuur e.d. hierbij belangrijke afwegingsaspecten.De Omgevingsvisie zet in om op termijn de een nieuwe ondertunnelde spoorwegovergang bij de Ambachtlaan te realiseren ter vervanging van de bestaande gelijkvloerse spoorkruising bij het Lichttorenhoofd. Hiermee wordt de doorstroming op de noord-zuid route aanzienlijk verbeterd. Ondertunneling is echter niet alleen een afweging voor de gemeente, maar ook voor de spoorbeheerder, Prorail.

Voor **geluid** wordt in de Omgevingsvisie ingezet op afronding van de bestaande saneringsopgave. Belangrijk aandachtspunt en punt van afweging hierbij is dat met verplaatsing van verkeersstromen er sprake van kan zijn dat het geluidprobleem gedeeltelijk naar elders wordt verplaatst. Voor wegverkeer is een afweging om aan te sluiten bij de WHO geluidnorm van 53 dB in plaats van de wettelijke geluidnorm zoals die nu geldt. Voor de werklocaties zou het inkrimpen van de geluidzone rondom Vosdonk en Zwartenberg naar de daadwerkelijke huidige

geluidproductie borgen dat er in de toekomst geen wezenlijke toename van industrielawaai optreedt. Een aanbeveling is om de geluidkaarten van Etten-Leur te actualiseren om zo weer een actueel beeld van de geluidbelasting in Etten-Leur te hebben.

Wat betreft **luchtkwaliteit** heeft Etten-Leur één concrete opgave: het maken van een programma luchtkwaliteit voor het aandachtsgebied op Vosdonk/langs de snelweg. Daarnaast is een aanbeveling om aan te sluiten bij het Schone Lucht Akkoord.

Trillingshinder is alleen langs het spoor een wezenlijk aandachtspunt. De invloed van de gemeente om hier iets aan te doen is beperkt, anders dan met de spoorbeheerder, Prorail, te bekijken hoe locaties met trillingshinder kunnen worden opgelost.

Geur geeft geen wezenlijke knelpunten in Etten-Leur. Het vigerende beleid is voldoende om wezenlijke geurhinder te voorkomen. Het advies is om de advieswaarden van de GGD voor geur van intensieve veehouderijen in overweging te nemen

Ook **licht** geeft geen wezenlijke knelpunten in Etten-Leur. Het vigerende beleid is voldoende om wezenlijke lichthinder te voorkomen.

Het beleid voor **externe veiligheid** is voldoende en actueel en wordt overgenomen in de Omgevingsvisie.

Voor **verkeersveiligheid** wordt in de Omgevingsvisie de provinciale ambitie 0 verkeersdoden overgenomen. Onveilige verkeerssituaties / oversteken krijgen aandacht.

Voor **waterveiligheid** ligt het primaat bij het waterschap, dit beleid wordt gevolgd.

In de Omgevingsvisie wordt ingezet op vergroting van de **sociale veiligheid** door hiervoor bij nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen aandacht te vragen.

Voor **energie** volgt de Omgevingsvisie de regionale afspraken in de RES. De gemeente zet in op besparing en uitbreiding van de opwek van duurzame energie. Door hiervoor nadrukkelijk te kiezen voor zon op daken en bestaande specifieke functies en niet voor zonneparken op agrarische gronden in het buitengebied en/of meer windparken, is evenwicht gezocht met andere functies en waarden in het buitengebied.

De Omgevingsvisie zet in op behoud en verbetering van de **gezondheid** in Etten-Leur. Dit enerzijds door terugdringen van en bewuste keuzes ten aanzien van hinder, anderzijds door in te zetten op meer ruimte en groen voor bewegen, spelen en ontmoeten en in te zetten op (gezondheids)voorzieningen op de juiste plaats.

Conclusies, aandachtspunten en aanbevelingen per deelgebied

Centrum

Tabel 8.2 geeft een samenvattende beoordeling van de effecten van de Omgevingsvisie op de aspecten van de leefomgeving in het centrum, zoals beschreven in hoofdstuk 6.

Tabel 8.2 Samenvattende beoordeling effecten Omgevingsvisie in het centrum

Centrum	Huidige staat 2020	Ontwikkeling 2030 o.b.v. trends, vigerend beleid	Effecten Omgevingsvisie 2030	
Landschap en groen	0/+	+	+	
Natuur	0/+	+	+	
Cultuurhistorie en archeologie	++	0	+	
Bodem	0/+	+	0	
Water en klimaat	-	-	+	
Verkeer en mobiliteit	0/+	0/-	0/+	0/-
Geluid	0/+	0/-	+	-
Luchtkwaliteit	0/+	+	0/ +	
Trillingen	0/+	-	0/+	
Geur	+/++	0	0	
Licht	+/++	0	0	
Veiligheid	+	0/+	+	
Duurzaamheid	0/+	+	+	
Gezondheid	0/+	0/-	+	

Beoordeling	Huidige staat 2020	Autonome ontwikkeling 2030, ten opzichte van huidige staat 2020	Omgevingsvisie 2030 ten opzichte van de autonome ontwikkeling 2030
++	Goede staat, geen knelpunten	Sterk positieve ontwikkeling / oplossen knelpunten	Sterk positieve bijdrage aan ontwikkeling en aan oplossen knelpunten
+	Redelijke staat, gering aantal knelpunten	positieve ontwikkeling / oplossen deel knelpunten	positieve bijdrage aan ontwikkeling en aan oplossen deel knelpunten
0	Neutrale staat	Neutraal, geen ontwikkeling, geen oplossing knelpunten	Geen bijdrage aan ontwikkeling en aan oplossen deel knelpunten
-	Matige staat, redelijk aantal knelpunten	Negatieve ontwikkeling / enkele nieuwe of verergering bestaande knelpunten	Negatieve bijdrage aan ontwikkeling, enkele nieuwe of verergering bestaande knelpunten
- -	Negatieve staat, veel knelpunten	Zeer negatieve ontwikkeling / nieuwe of ernstige verergering bestaande knelpunten	Zeer negatieve bijdrage aan ontwikkeling, nieuwe of verergering bestaande knelpunten

De Omgevingsvisie heeft overwegend positieve effecten op het centrum. Voor de leefomgevingsaspecten is de huidige situatie en het vigerend beleid al een prima basis. De omgevingsvisie richt zich met name / vooral op het aantrekkelijk houden van het centrum door voldoende aanbod van woningen en voorzieningen. Daarnaast zet de Omgevingsvisie in op klimaatadaptatie en gezondheid door meer ruimte voor groen en water. Groen is al in de basis aanwezig, voor klimaatadaptatie moet in het centrum nog een inhaalslag worden gemaakt.

Belangrijkste aandachtspunt / opgave in het centrum, naast het op peil houden van het woningen voorzieningenaanbod is het borgen van de bereikbaarheid en het verbeteren van het leefklimaat, met name het geluidklimaat. Nieuwe ontwikkelingen in het centrum leiden, uitgaande van de traditionele keuze voor de auto, voor een toename van verkeer in en rond het centrum. Er zal maximaal ingezet moeten worden op andere vervoerswijzekeuze om de bereikbaarheid van het centrum op peil te houden. Daarnaast is oplossen van geluid(over)belasting en voorkomen van nieuwe geluidknelpunten in het centrum een aandachtspunt.

Woongebieden

Tabel 8.3 geeft een samenvattende beoordeling van de effecten van de Omgevingsvisie op de aspecten van de leefomgeving in de woongebieden, zoals beschreven in Hoofdstuk 6.

Tabel 8.3 Samenvattende beoordeling effecten Omgevingsvisie in de woongebieden

Woongebieden	Huidige staat 2020	Ontwikkeling 2030 o.b.v. trends, vigerend beleid	Effecten Omgevingsvisie 2030
Landschap en groen	++	0/+	+
Natuur	++	0/+	+
Cultuurhistorie en archeologie	++	0	+
Bodem	0/+	0/+	0
Water en klimaat	+	+	+
Verkeer en mobiliteit	+	-	+ -
Geluid	0/+	0/-	+ -
Luchtkwaliteit	0/+	+	+
Trillingen	0/+	-	0/+
Geur	0/+	0/-	0
Licht	0/+	0/-	0
Veiligheid	0/+	0/-	+
Duurzaamheid	0/+	+	+
Gezondheid	0/+	0/-	+

Ook in de woongebieden heeft de Omgevingsvisie een overwegend positief effect. Voor de leefomgevingsaspecten is de huidige situatie en het vigerend beleid al een prima basis. Wel leiden autonome ruimtelijke ontwikkelingen tot extra verkeer en extra hinder in de bestaande woongebieden. Belangrijkste aandachtspunt / opgave in de woongebieden is dan ook het borgen van het leefklimaat, met name het geluidklimaat. Nieuwe ontwikkelingen in en rond de woongebieden uitgaande van de traditionele keuze voor de auto, voor een toename van verkeer in en rond de woongebieden. Keuze voor nieuwe infrastructuur kan een oplossing geven voor overbelaste wegen en kruisingen/rotondes. Aandachtspunt hierbij is dat er niet elders een nieuw knelpunt ontstaat. Ook in de woongebieden zal maximaal ingezet moeten worden op andere vervoerswijzekeuze om de bereikbaarheid en het leefklimaat op peil te houden. Daarnaast is oplossen van geluid(over)belasting en voorkomen van nieuwe geluidknelpunten in de woongebieden een belangrijk aandachtspunt. In de woongebieden liggen kansen om ambities op het gebied van klimaatadaptatie, duurzaamheid en gezondheid te verwezenlijken. Dit door de aanleg van meer groen, meer ruimte voor water, stimuleren van zon op daken en voldoende ruimte en voorzieningen voor bewegen, sport en ontmoeten.

Werkgebieden

Tabel 8.4 geeft een samenvattende beoordeling van de effecten van de Omgevingsvisie op de aspecten van de leefomgeving in de werkgebieden, zoals beschreven in Hoofdstuk 6..

Tabel 8.4 Samenvattende beoordeling effecten Omgevingsvisie in de werkgebieden

Werkgebieden	Huidige staat 2020	Ontwikkeling 2030 o.b.v. trends, vigerend beleid	Effecten Omgevingsvisie 2030
Landschap en groen	0/+	0	+
Natuur	0/+	0	+
Cultuurhistorie en archeologie	0	0	0
Bodem	-	0	0
Water en klimaat	-	0	+
Verkeer en mobiliteit	+	-	+
Geluid	-	0/-	+
Luchtkwaliteit	-	0	+
Trillingen	0/+	0	0
Geur	0/+	0	0
Licht	0/+	0	0
Veiligheid	0/+	0	0
Duurzaamheid	0	0/+	+
Gezondheid	0/+	0/-	+

De Omgevingsvisie heeft op de leefomgevingsaspecten een neutraal tot positief effect. De Omgevingsvisie zet met name in op herstructurering en transformatie naar toekomstbestendige circulaire en duurzame werkgebieden. Herstructurering geeft kansen om ambities op het gebied van klimaatadaptatie en energie te verwezenlijken. Herstructurering heeft ook een positief effect op het leefklimaat (met name geluid). Aandachtspunt is de bereikbaarheid en de luchtkwaliteit. De bereikbaarheid is redelijk tot goed, maar staat wel onder druk. Voor het aandachtsgebied luchtkwaliteit moet middels een programma een oplossing geboden worden.

Buitengebied

Tabel 8.5 geeft een samenvattende beoordeling van de effecten van de Omgevingsvisie op de aspecten van de leefomgeving in het buitengebied.

In het buitengebied liggen grote uitdagingen: transformatie van de landbouw en het zoeken naar een goede balans tussen de diverse functies en waarden in het buitengebied. De huidige staat is op zich goed, maar staat onder druk van ruimtevragen in het buitengebied (wonen, werken, water, energie). De Omgevingsvisie besteedt niet voor niets veel aandacht aan doelstellingen in het buitengebied. Als ambities ingevuld kunnen worden, heeft de Omgevingsvisie een positief effect op de leefomgevingsaspecten. Het is wel deels afhankelijk van landelijke, provinciale en regionale ontwikkelingen (b.v. in de landbouw en de RES).

Aandachtspunten, naast het zoeken naar balans, zijn het verkleinen van de verkeersonveiligheid (door de menging van zwaar werkverkeer en langzaam fietsverkeer) en het voorkomen van toename van lichthinder in het buitengebied.

Tabel 8.5 Samenvattende beoordeling effecten Omgevingsvisie in het buitengebied

Buitengebied	Huidige staat 2020	Ontwikkeling 2030 o.b.v. trends, vigerend beleid	Effecten Omgevingsvisie 2030
Landschap en groen	+	0/-	0/+
Natuur	0/+	0/-	0/+
Cultuurhistorie en archeologie	++	0 Neutraal	0/+
Bodem	0/+	0/-	0/+
Water en klimaat	0/+	0	+
Verkeer en mobiliteit	0/+	0/-	0/+
Geluid	0/+	0/-	0/+
Luchtkwaliteit	+	0/-	0/+
Trillingen	0/+	-	0/+
Geur	0/+	0/-	0
Licht	+	0/-	0
Veiligheid	+	0/+	0/+
Duurzaamheid	0/+	+	+
Gezondheid	0/+	0/-	+

8.2 Locatieverkenningen wonen, werken, infrastructuur

Wonen

Onderstaande tabel 8.6 geeft een samenvattend overzicht van de beoordelingen van de voorgestelde nieuwe woonlocaties: 600 woningen op Hoge Haansberg, 600 woningen op Lage Vaartkant en 600 woningen op een combinatie van Hoge Haansberg, Lage Vaartkant en Groene Wig[1], zoals beschreven in Hoofdstuk 7.

Tabel 8.6 Samenvattende beoordeling effecten locatieverkenning wonen

Thema	Aspect	Hoge Haansberg	Lage Vaartkant	3 locaties
Natuur	Natura 2000	0	0	0
	Natuurnetwerk Brabant	0	0/-	0
	Soorten / biodiversiteit	0/-	-	-
Landschap	Openheid	0/-	0/-	-
	Overige waarden	0/-	-	-
Cultuurhistorie	Beschermde waarden	0	0	0
	Overige waarden	0	0	0
Archeologie	Beschermde waarden	0	0	0
	Verwachtingswaarde	0/-	0/-	0/-
Bodem	Reliëf, noodzaak tot ophogen	0	-	-
	Bodemkwaliteit/stortplaatsen	0	0/-	0/-
Water / Klimaat	Oppervlaktewater	0/-	0/-	0/-
	Grondwater	0	0/-	-
	Waterkwaliteit	+	+	+
	Beschermde gebieden	0	-	0
	Kansen voor klimaattransitie	-	-	-

[1] Dit uitgaande van de noodzaak voor nieuw woonlocaties. Voor de motivatie hiervoor, de relatie tot de verdichting in de bestaande stedelijke omgeving en de motivatie voor de beoogde locaties zie de Omgevingsvisie

Thema	Aspect	Hoge Haansberg	Lage Vaartkant	3 locaties
Mobiliteit	Verkeersafwikkeling	Huidig wegennet: - Doortrekking AJL: - NRW: -	Huidig wegennet: 0/- ORW: +	Huidig wegennet: -
	Kansen duurzame mobiliteit	+	0/+	0/+
Geluid	Hinder van geluid vanuit omgeving	0/-	-	0/-
	Nieuw geluideffect op omgeving	Huidig wegennet 0/- Doortrekking AJL -- ++ NRW - +	Huidig wegennet 0- ORW 0/- ++	Huidig wegennet 0/--
Trillingen	Hinder van trillingen vanuit omgeving	0	0/-	0/-
	Nieuw trillingeneffect op omgeving	0	0	0
Luchtkwaliteit	Hinder van huidige luchtkwaliteit	0/-	0/-	0/-
	Nieuw luchtkwaliteitseffect op omgeving	Huidig wegennet 0/- Doortrekking AJL - + NRW - +	Huidig wegennet 0/- ORW 0/- +	
Geur	Hinder van geur vanuit omgeving	0/-	0	0/-
	Nieuw geureffect op omgeving	0/-	0	0/-
Licht	Hinder van licht vanuit omgeving	0/-	0/-	0/-
	Nieuw lichteffect op omgeving	0/-	0	0/-
Veiligheid	Veiligheidsrisico's vanuit omgeving	0/-	0/-	0/-
	Nieuwe veiligheidsrisico's op omgeving	0/-	0/-	0/-
Duurzaamheid	Ruimte-/materialengebruik	-	-	-
	Energietransitie	0/-	0/-	0/-
Gezondheid	Gezondheid in nieuwe wijk	0/-	0/-	0/-
	Effect op gezondheid omgeving	Huidig wegennet 0/- Doortrekking AJL - + NRW - +	Huidig wegennet 0/- ORW 0/- +	Huidig wegennet 0/-
	Ligging nabij veehouderijen	-	0	-
	Kansen voor gezond leven in nieuwe wijk	+	+	+

Algemeen en vooraf kan gesteld worden dat de drie locaties bijdragen aan de realisatie van het woningbouw-programma van Etten-Leur en daarmee bijdragen aan de ambitie om het woningaanbod te verbreden en voor inwoners een passende duurzame woning in een buurt waar men zich thuis voelt te bieden. Er is daarin geen onderscheid tussen de varianten/locaties.

De drie locaties liggen alle drie aan de rand van Etten-Leur, op de overgang van de kern/woongebieden naar het buitengebied en in de invloedssfeer van de kern/woongebieden en hinderbronnen als A58, spoor en Vosdonk. Daarin verschillen de drie locaties en daarmee de drie varianten niet wezenlijk van elkaar. De locaties en daarmee de varianten leiden op een aantal milieuaspecten wel tot verschillende milieueffecten en verschillende aandachtspunten (zie hieronder).

Alle drie de varianten leiden tot een toename van verkeer op het omliggende wegennet:
Woningbouw op locatie Hoge Haansberg met name op de Hoevenseweg, Concordialaan, Vossendaal, wegen die in de spits en op de kruispunten/rotondes nu al aandachtswegvakken zijn. Afwikkeling op het huidige wegennet vraagt daarmee om aanpassing van de knelpunten, met name verruiming van de kruispunten en rotondes.

Een nieuwe weg in de vorm van een doorgetrokken Aletta Jacobslaan of Noordelijke rondweg lost het verkeersprobleem deels op. Het “trekt” verkeer van de route Hoevenseweg-oost/Concordialaan af, verbetert hier de doorstroming en vermindert de hinder. Een doorgetrokken Aletta Jacobslaan doet dit “beter” dan een Noordelijk rondweg, omdat het dichterbij ligt en een logische(re) alternatieve route is. Doortrekking van de Aletta Jacobslaan heeft wel een wezenlijk negatief verkeers-, hinder- en ruimtelijk effect op de wijk waar de doortrekking doorheen loopt en ook leidt tot en forse toename van verkeer en geluidhinder op de bestaande Aletta Jacobslaan en de Kattestraat. Dit vraagt om een goede ruimtelijke inpassing en maatregelen om toename van geluidhinder te beperken Voorkomen dient te worden dat het probleem wordt verplaatst.

De Noordelijke rondweg heeft dit negatieve effect niet: het leidt juist tot een afname van verkeer op de bestaande Aletta Jacobslaan. Wat beide (doortrekking Aletta Jacobslaan en Noordelijke rondweg) niet doen is een oplossing geven voor de overbelaste route Hoevenseweg/Vossendaal en de kruising N640-Hoevenseweg. De knelpunten op deze route blijven bestaan en worden groter bij realisatie van woningen op de locatie Hoge Haansberg en/of 10 ha bedrijventerrein op de locaties Middendonk Oost, Bankenstraat-West of Hoge Haansberg Zuidwest.

Woningbouw op locatie Lage Vaartkant leidt met name op de Bredaseweg tot een toename van verkeer, een weg die deze toename nog kan afwikkelen. Een nieuwe weg in de vorm van een Oostelijke rondweg trekt verkeer van de Lage Vaartkant (de weg) en verbetert de doorstroming en vermindert de hinder. Daar staat een toename van verkeer (en hinder) tegenover op de Bredaseweg (maar die heeft nog capaciteit) en, in geringere mate, op de Liesbosweg. Voordeel van een Oostelijke rondweg is dat het gecombineerd kan worden met een onderdoorgang van het spoor, waarmee het verkeersknelpunt van de gelijkvloerse kruising bij het Lichttorenhoofd opgelost wordt. Tevens neemt daarmee de hinder op de woningen langs het Lichttorenhoofd af.
Bij woningbouw op drie locaties wordt het verkeer gespreid, maar blijven toenames optreden op nu al overbelaste wegen.

Vanuit hinderaspecten bezien ligt de locatie Lage Vaartkant in het invloedgebied van het spoor en de A58. De locatie Hoge Haansberg ligt verder van het spoor af en niet in de buurt van de A58. Hoge Haansberg ligt wel in het invloeds-gebied van bedrijventerrein Vosdonk (en de mogelijke nieuwe werklocatie), lokale wegen als de Hoevenseweg en Haansberg en hinderbronnen in

buitengebied (veehouderijen en glastuinbouw). De hinder hiervan is echter beperkter dan op de locatie Lage Vaartkant. Woningbouw op de locatie Hoge Haansberg leidt tot een toename van hinder op die wegen waar het verkeer toeneemt, zij het gering. Nieuwe wegen als de doortrekking van de Aletta Jacobslaan of Noordelijke rondweg lossen dit maar deels op en/of leiden tot andere negatieve effecten (bv langs de Thorbeckelaan/Hooiweg/Senaat en langs de bestaande Aletta Jacobslaan). Daar staat een afname van hinder tegenover op wegen als de Hoevenseweg-oost/Concordialaan en Statenlaan.

De hinder van woningbouw op locatie Lage Vaartkant langs omliggende wegen is beperkter. Een Oostelijke rondweg leidt tot een afname van hinder op de Lage Vaartkant en het Lichttorenhoofd. Daar staat tegenover dat de locatie Lage Vaartkant in het landschappelijk, ecologisch, en hydrologisch waardevolle beekdal van de Brandse Vaart ligt en hier negatieve effecten op heeft. Maar dit kan ook als kans gezien worden om bij ontwikkeling van Lage Vaartkant het beekdal duurzaam en toekomstvast in te passen.

De locatie Hoge Haansberg ligt in landschappelijk, ecologisch, hydrologisch minder waardevol gebied.

Resumerend heeft vanuit groen/blauwe thema's als landschap, natuur en water de locatie Hoge Haansberg de voorkeur. Bij keuze voor de Lage Vaartkant is een goede landschappelijk, hydrologische en ecologische inpassing nodig om negatieve effecten te voorkomen dan wel te beperken. Vanuit verkeer en hinder heeft de locatie Lage Vaartkant de voorkeur, bij voorkeur met een ontsluiting via een Oostelijke rondweg, waarmee ook de verkeersdruk op de Lage Vaartkant en de spoorkruising Lichttorenhoofd opgelost kan worden. Bij keuze voor de locatie Hoge Haansberg vraagt zowel de ontsluiting op het huidige wegennet als via een doorgetrokken Aletta Jacobslaan om aanvullende maatregelen om negatieve effecten te beperken. Ontsluiting over het bestaande wegennet vraagt om verruiming van kruispunten en rotondes en lost bestaande verkeersdruk en hoge geluidbelasting langs bepaalde weg niet op. Een doorgetrokken Aletta Jacobslaan geeft een goede nieuwe ontsluiting, waarmee tevens de verkeersdruk en geluidbelasting op een aantal bestaande wegen kan worden verminderd. Het vraagt echter wel om een goede ruimtelijke inpassing en aanvullende geluidmaatregelen om de hinder op de omliggende woningen te beperken

Werken

Onderstaande tabel 8.7 geeft een samenvattend overzicht van de beoordelingen van de varianten voor nieuwe werklocaties[2]: Middendonk-Oost, Bankenstraat- West, Hoge Haansberg Zuidwest of een combinatie van Bankenstraat West en Hoge Haansberg Zuidwest.
Algemeen en vooraf kan gesteld worden dat de drie locaties bijdragen aan de realisatie van werklocaties en daarmee werkgelegenheid van Etten-Leur. Hierbij moet worden opgemerkt dat de locaties Bankenstraat- West en Hoge Haansberg Zuidwest individueel minder dan de beoogde 10 ha geven. Middendonk Oost of een combinatie van Bankenstraat West en Hoge Haansberg geven wel ca 10 ha. De drie locaties liggen alle drie aan de rand van Etten-Leur, op de overgang van de kern/woongebieden naar het buitengebied en in de invloedssfeer van de kern/woongebieden en hinderbronnen als A58, spoor en Vosdonk. De locatie Haansberg Zuidwest ligt het dichtst bij mogelijk hindergevoelige woningen, zeker in relatie met de mogelijke woningbouwlocatie Hoge Haansberg. De locaties leiden op een aantal milieuaspecten tot verschillende milieueffecten en verschillende aandachtspunten (zie hieronder).

[2] Dit uitgaande van de noodzaak voor nieuw bedrijventerrein. Voor de motivatie hiervoor, de relatie tot herstructurering van bestaande bedrijventerreinen en de motivatie voor de beoogde locaties zie de Omgevingsvisie.

Tabel 8.7 Samenvattende beoordeling effecten locatieverkenning werken

Thema	Aspect	Midden Donk	Banken straat	Hoge Haans Berg
Natuur	Natura 2000	0/+	0	0
	Natuurnetwerk Brabant	0	-	0
	Soorten / biodiversiteit	0/-	0/-	0/-
Landschap	Openheid	0/-	0/-	0/-
	Overige waarden	0/-	0/-	0/-
Cultuurhistorie	Beschermde waarden	0/-	0/-	0
	Overige waarden	0/-	0/-	0
Archeologie	Beschermde waarden	-	-	0
	Verwachtingswaarde	0/-	0/-	0/-
Bodem	Reliëf, noodzaak tot ophogen	0/-	0/-	0
	Bodemkwaliteit/stortplaatsen	0	0	0
Water / Klimaat	Oppervlaktewater	-	0/-	0/-
	Grondwater	0/-	0/-	0
	Waterkwaliteit	+	+	+
	Beschermde gebieden	-	0	0
	Kansen voor klimaattransitie	-	-	-
Mobiliteit	Afwikkeling	0	0	0
	Kansen duurzame mobiliteit	0/-	0/-	0/+
Geluid	Hinder van geluid vanuit omgeving	0/-	0/-	-
	Nieuw geluideffect op omgeving	0/-	0/-	-
Trillingen	Hinder van trillingen vanuit omgeving	0	0	0
	Nieuw trillingeneffect op omgeving	0/-	0/-	0/-
Luchtkwaliteit	Hinder van huidige luchtkwaliteit	0/-	0/-	0/-
	Nieuw luchtkwaliteitseffect op omgeving	0/-	0/-	0/-
Geur	Hinder van geur vanuit omgeving	0	0	0
	Nieuw geureffect op omgeving	0/-	0/-	0/-
Licht	Hinder van licht vanuit omgeving	0	0	0
	Nieuw licht effect op omgeving	0/-	0/-	0/-
Externe veiligheid	Veiligheidsrisico's vanuit omgeving	-	0/-	0/-
	Veiligheidsrisico's op omgeving	0/-	0/-	0/-
Duurzaamheid	Ruimte-/materialengebruik	-	-	-
	energietransitie	0/+	0/+	0/+
Gezondheid	Gezondheid op nieuwe werklocaties	0/-	0/-	0/-
	Effect op gezondheid omgeving	0/-	0/-	0/-
	Ligging nabij veehouderijen	0/+	0	0
	Kansen voor gezond leven op nieuwe werklocaties	0/+	0/+	0/+

Uit milieu- en duurzaamheidsoogpunt heeft herontwikkeling/herstructurering van verouderden gedeelten van het bestaande bedrijventerrein de voorkeur (nulvariant).
Middendonk Oost kan als enige op zichzelf voorzien in ca 10 ha bedrijventerrein, ligt naast bestaand bedrijventerrein, maar heeft negatieve effecten op water, cultuurhistorie en een gasleiding/hoogspanningsleiding.

Bankenstraat West geeft op zichzelf maar voor een beperkt deel van de 10 ha ruimte en heeft effecten op natuur, cultuurhistorie en archeologie.

Hoge Haansberg Zuidwest geeft op zichtzelf maar voor een beperkt deel van de 10 ha ruimte, heeft minder of geen effecten op water, natuur, cultuurhistorie en archeologie, maar ligt dichter bij woningen, zeker rekening houdend met de mogelijke woonlocatie Hoge Haansberg.

Vanuit verkeersoptiek is er geen voorkeur: de drie locaties ontsluiten allen op de Hoevenseweg. Vanuit geluidoptiek is de locatie Hoge Haansberg Zuidwest minder gunstig, gezien de ligging bij al geluidbelaste woningen langs de Hoevenseweg en de mogelijke woonlocatie Hoge Haansberg.

Infrastructuur

Onderstaande tabel 8.8 geeft een samenvattend overzicht van de beoordelingen van de varianten voor nieuwe infrastructuur: aan de noordzijde doortrekking van de Aletta Jacobslaan of Noordelijke rondweg, aan de oostzijde de Oostelijke rondweg. Dit uitgaande van de realisatie van 600 woningen (op de locatie Hoge Haansberg of Lage Vaartkant) en de realisatie van 10 ha nieuw bedrijventerrein. Voor de vergelijking zijn de effecten van verkeersafwikkeling op het huidige wegennet ook weergegeven.

Algemeen en vooraf kan gesteld de drie varianten alle drie aan de rand van Etten-Leur liggen op de overgang van de kern/woongebieden naar het buitengebied. Ze doorsnijden alle drie het buitengebied, wel in sterk wisselende mate: de doortrekking van de Aletta Jacobslaan beperkt en het minst, de Noordelijke rondweg over aanzienlijke lengte en het meest. De varianten leiden op een aantal milieuaspecten tot verschillende milieueffecten en verschillende aandachtspunten (zie hieronder).

Noordzijde: ontwikkeling over huidig wegennet, doortrekking Aletta Jacobslaan of Noordelijke rondweg

Vanuit duurzaamheidsoogpunt heeft het gebruik van bestaande wegenstructuur in combinatie met het terugdringen / ontmoedigen van autoverkeer de voorkeur. Een nieuwe weg heeft nut en meerwaarde als het:

- Nodig is voor de ontsluiting van nieuwe ontwikkelingen en/of als het:
- Nodig is voor het oplossen van bestaande verkeerskundige, milieutechnische en/of ruimtelijke knelpunten

Verkeerskundig zijn er in het noordelijk deel van Etten-Leur een aantal wegvakken die in de spits en op kruispunten en rotondes druk zijn, met name de routes Hoevenseweg/Concordialaan, Hoevenseweg/Vossendaal en de bijbehorende kruisingen, respectievelijk Hoevenseweg/ Concordialaan en N640-Hoevenseweg. Realisatie van woningbouw op de locatie Hoge Haansberg en/of de realisatie van 10 ha bedrijventerrein op Middendonk Oost, Bankenstraat-West of Hoge Haansberg Zuidwest voegt extra verkeer toe aan de bovengenoemde wegen en kruisingen en vergroot hier het aandachtspunt. Dit leidt tot (meer) stagnatie en filevorming, (verdere) vermindering van de bereikbaarheid en doorstroming en toename van hinder op woningen langs deze wegen.

Tabel 8.8 Samenvattende beoordeling effecten locatieverkenning infrastructuur

Thema	Aspect	Huidig wegennet	Aletta Jacobs laan	Noord. rondweg	Oostel. rondweg
Natuur	Natura 2000	0	0	0	0
	Natuurnetwerk Brabant	0	0	0/-	0/-
	Soorten / biodiversiteit	0	0/-	-	0/-
Landschap	Openheid	0	0/-	-	0/-
	Overige waarden	0	0/-	-	-
Cultuurhistorie	Beschermde waarden	0	0	0	0
	Overige waarden	0	0	-	0
Archeologie	Beschermde waarden	0	0	0	0
	Verwachtingswaarde	0	0/-	0/-	0/-
Bodem	Reliëf, noodzaak tot ophogen	0	0	0/-	-
	Bodemkwaliteit/stortplaatsen	0	0	0	0
Water / Klimaat	Oppervlaktewater	0	0/-	0/-	-
	Grondwater	0	0	0/-	-
	Waterkwaliteit	0	0/-	0/-	0/-
	Beschermde gebieden	0	0	0	-
	Kansen voor klimaattransitie	0	0/-	0/-	0/-
Mobiliteit	Afwikkeling	0/-	-	0/-	0/+
	Kansen duurzame mobiliteit	+	0/-	0/-	0/-
Geluid	Hinder van geluidgevoelige objecten in omgeving	0/-	-	-	0/-
	Nieuw geluideffect op omgeving	0/-	-- ++	- +	0/- ++
Trillingen	Hinder van trillingsgevoelige objecten in omgeving	0/-	0/-	0	0
	Nieuw trillingeneffect op omgeving	0/-	0/- 0/+	0/+	0/+
Luchtkwaliteit	Hinder van luchtkwaliteit gevoelige objecten in omgeving	0/-	0/-	0	0
	Nieuw luchteffect op omgeving	0/-	0/- 0/+	0/- 0/+	0/+
Geur	Hinder van geurgevoelige objecten in omgeving	0	0	0	0
	Nieuw geureffect op omgeving	0	0	0	0
Licht	Hinder van lichtgevoelige objecten in omgeving	0	0	0	0
	Nieuw lichteffect op omgeving	0	0/-	-	0/-
Veiligheid	Veiligheidsrisico's vanuit omgeving	0	0	0	0
	Nieuwe veiligheidsrisico's op omgeving	0	0	0/-	0
Duurzaamheid	Ruimte-/materialengebruik	+	0/-	-	0/-
	energietransitie	0	-	-	-
Gezondheid	Gezondheid hinderaspecten	0/-	- +	- +	0/- +
	Ligging nabij veehouderijen	0	0	0	0
	Kansen voor gezond leven	0/-	- +	- +	0/- +

Een nieuwe weg in de vorm van een doorgetrokken Aletta Jacobslaan of Noordelijke rondweg lost dit probleem deels op. Het "trekt" verkeer van de route Hoevenseweg-oost/Concordialaan/Statenlaan af, verbetert hier de doorstroming en vermindert de hinder op omliggende wegen. Een doorgetrokken Aletta Jacobslaan doet dit "beter" dan een Noordelijke rondweg, omdat het dichterbij ligt en een logische(re) alternatieve route is. Het leidt tot een grotere verkeersafname op wegen als de Hoevenseweg-oost/Concordialaan en Statenlaan en daarmee tot een grotere afname van hinder langs deze wegen dan een Noordelijke rondweg. Daar staat tegenover dat de doortrekking van de Aletta Jacobslaan een wezenlijk negatief verkeers-, hinder- en ruimtelijk effect heeft op de wijk waar de doortrekking doorheen loopt en ook leidt tot en forse toename van verkeer en geluidhinder op de bestaande Aletta Jacobslaan. De Noordelijke rondweg niet tot extra hinder in de woonwijk en leidt juist tot een afname van verkeer op de bestaande Aletta Jacobslaan.

Maar daar staat een wezenlijk bezwaar tegen een Noordelijke rondweg tegenover: het is een lange en daarmee forse doorsnijding van het buitengebied met effecten op buitengebied aspecten als landschap, cultuurhistorie, natuur en water en geeft een weg die relatief weinig verkeer trekt. Vraag is of een noordelijke rondweg functioneert zoals die moet functioneren en/of het de doorsnijding van het buitengebied waard is. Een doorgetrokken Aletta Jacobslaan is ruimtelijk gezien veel efficiënter.

Wat beide (doortrekking Aletta Jacobslaan en Noordelijke rondweg) niet doen is een oplossing geven voor de overbelaste wegvakken Hoevenseweg/Vossendaal en de kruising N640-Hoevenseweg. De knelpunten op deze route blijven bestaan en worden groter bij realisatie van woningen op de locatie Hoge Haansberg en/of 10 ha bedrijventerrein op de locaties Middendonk Oost, Bankenstraat-West of Hoge Haansberg Zuidwest.

Oostzijde: ontwikkeling over huidig wegennet of Oostelijke rondweg

Ook aan de oostzijde van Etten-Leur geldt dat een nut en meerwaarde heeft als het:

- Nodig is voor de ontsluiting van nieuwe ontwikkelingen en/of als het:
- Nodig is voor het oplossen van bestaande verkeerskundige, milieutechnische en/of ruimtelijke knelpunten

Verkeerskundig is er in het oostelijk deel van Etten-Leur één knelpunt: de Lage Vaartkant/Lichttorenhoofd. Realisatie van woningbouw op de locatie Lage Vaartkant wordt echter ontsloten op de Bredaseweg en heeft daarmee geen negatief effect op de weg Lage Vaartkant (maar lost het knelpunt ook niet op). Een nieuwe weg in de vorm van een Oostelijke rondweg "trekt" verkeer van de Lage Vaartkant (de weg) en verbetert hiermee de doorstroming en vermindert de hinder. Daar staat een toename van verkeer (en hinder) tegenover op de Bredaseweg (maar die heeft nog capaciteit) en, in geringere mate, op de Liesbosweg en Lange Brugstraat. Voordeel van een Oostelijke rondweg is dat het gecombineerd kan worden met een onderdoorgang van het spoor, waarmee het verkeersknelpunt van de gelijkvloerse kruising bij het Lichttorenhoofd opgelost wordt. Tevens neemt daarmee de hinder op de woningen langs het Lichttorenhoofd af.

Belangrijk nadeel van een Oostelijke rondweg is dat het door het beekdal van de Brandse Vaart loopt. Een Oostelijke rondweg heeft hiermee een negatief effect op landschap, natuur, cultuurhistorie en water. Dat effect treedt overigens ook al op bij ontwikkeling van woningbouw op locatie Lage Vaartkant. Ontwikkeling van de woningbouw en de weg kunnen ook een kans bieden voor inpassing en daarmee toekomstbestendig behouden van het beekdal inclusief

natuurontwikkeling (nu landbouw met alle daarbij horende negatieve milieueffecten zoals bemesting en bestrijdingsmiddelen).

Resumerend heeft vanuit duurzaamheid en groen/blauwe thema's als landschap, natuur en water de voorkeur om het bestaande wegennet te blijven gebruiken voor ontsluiting van ontwikkelingen. Dit geeft op en langs een aantal wegvakken wel de opgave om de capaciteit te vergroten (met name bij ontsluiting van de Hoge Haansberg op de Hoevenseweg) en aanvullende maatregelen te nemen om toename van hinder (met name geluid) te beperken.

Bij keuze voor de locatie Hoge Haansberg geeft een doorgetrokken Aletta Jacobslaan een goede nieuwe ontsluiting, waarmee tevens de verkeersdruk en geluidbelasting op een aantal bestaande wegen kan worden verminderd. Het vraagt echter wel om een goede ruimtelijke inpassing en aanvullende geluidmaatregelen om de hinder op de omliggende woningen te beperken. Een noordelijk rondweg lijkt te weinig verkeer te trekken en is met andere woorden geen aantrekkelijke nieuwe ontsluiting, een nieuwe ontsluiting die bovendien een grote ruimtelijke impact heeft op het buitengebied.

Bij keuze voor de Lage Vaartkant heeft een ontsluiting via een Oostelijke rondweg de voorkeur. Hiermee kan ook de verkeersdruk op de Lage Vaartkant en de spoorkruising Lichttorenhoofd opgelost worden. Net als voor woningbouw op de Lage Vaartkant geldt ook voor een Oostelijke rondweg dat een goede landschappelijk, hydrologische en ecologische inpassing nodig is om negatieve effecten te voorkomen dan wel te beperken

9 Leemten in kennis en monitoringsprogramma

9.1 Leemten in kennis

9.1.1 Beoordeling ambities Omgevingsvisie

De beoordeling van de ambities van de Omgevingsvisie op de leefomgevingsaspecten is gedaan op een abstractieniveau passend bij de Omgevingsvisie: op hoofdlijnen, op expert judgement en op basis van beschikbare informatie. Voor verkeer is gebruikt gemaakt van actueel verkeersmodelonderzoek (ten behoeve van de locatieverkenningen). Er zijn geen belangrijke leemtes in kennis ervaren in de beoordeling van de effecten op het niveau van de omgevingsvisie. Enig gemis is een actueel beeld van de geluidbelasting voor de diverse geluidbronnen en cumulatief (de actuele geluidkaart dateert van 2013). Aanbeveling is om een actuele geluidkaart op te stellen.

Bij uitwerking van de Omgevingsvisie in programma's en Omgevingsplan(nen) kan en dient nader ingezoomd te worden op de effecten op de leefomgeving en kan het zijn dat liggende informatie geactualiseerd en/of gedetailleerd moet worden.

9.1.2 Locatieverkenningen wonen, werken, infrastructuur

Voor de locatieverkenningen geldt op hoofdlijnen hetzelfde als voor de beoordeling van de ambities. Op het niveau van de Omgevingsvisie volstaat het onderzoek en de informatie. Er zijn bijzondere leemten in kennis anders dan het ontbreken van een actuele geluidkaart. Ook voor de locaties geldt dat bij verdere uitwerking in een Omgevingsplan, nader onderzoek gedaan moet worden op het detailniveau van het Omgevingsplan.

9.2 Monitoringsprogramma

9.2.1 Beoordeling ambities Omgevingsvisie

De Omgevingsvisie geeft doelstellingen en ambities en schetst een visie voor 2030. Veel van de ontwikkelingen zijn nog niet concreet, moeten nog nader worden uitgewerkt en/of zijn afhankelijk van landelijke, provinciale en regionale ontwikkelingen. De ontwikkelingen zijn gebaseerd op verwachtingen en prognoses en het blijft de vraag of die zich ook gaan in die mate gaan voordoen. Het is daarmee van belang om te monitoren of nu gestelde doelstellingen en ambities ook daadwerkelijk worden gehaald. Ook is het van belang om te monitoren of ontwikkelingen leiden tot andere effecten dan nu in de beoordeling zijn beschreven om als nodig daar rekening mee te kunnen houden in de besluitvorming over ontwikkelingen en eventueel aanvullende maatregelen te nemen om ongewenste effecten te voorkomen. Het verdient daarom de aanbeveling om een monitoringsplan en -proces te formuleren op basis waarvan het bevoegde gezag de effecten van ontwikkelingen op de Omgevingsvisie kan bijhouden.

In het monitoringsplan zouden sowieso de concrete doelstellingen uit de Omgevingsvisie opgenomen moeten worden.

Thema	Concrete doelstelling Omgevingsvisie
Landschap en groen	In 2030 zijn de bestaande landschapstypen nog steeds goed herkenbaar en is de Hoofdgroenstructuur qua structuur nog volledig intact. In 2030 bedraagt de gemiddelde hoeveelheid openbaar groen en water voor de gezamenlijke oppervlakte van de woongebieden minstens 80 m² per woning. In 2030 is de hoeveelheid verharding in bestaand stedelijk gebied met 10 % verminderd door meer groen in openbare ruimten, op bedrijfsterreinen en in privétuinen
Natuur	In 2023 een totaaloverzicht van de flora en fauna in de gehele gemeente en een daarop afgestemd samenhangend beleid
Bodem	In 2022 een geactualiseerde bodembeheernota
Water	In 2025 op 'Vosdonk' een sluitend systeem om wateroverlast te voorkomen In 2027 een aaneengesloten stelsel van ecologische verbindingszones en natuurlijke overloopgebieden langs vaarten
Klimaat	Uiterlijk 2022 de klimaatopgaven in beeld
Mobiliteit	In 2022 een nader uitgewerkt pakket van maatregelen in het kader van de bevordering van duurzame mobiliteit
Geluid	In 2022 heeft Etten-Leur voor alle daarvoor aangewezen wegen basisemissies voor verkeerslawaai vastgesteld en een systeem opgesteld voor periodieke toetsing van de emissies In 2024 zijn er voor de bedrijventerreinen 'Vosdonk' en 'Zwartenberg/Hazeldonk' geluidproductieplafonds vastgesteld. Voor het bedrijventerrein 'Vosdonk' is de zone voor vestiging van grote lawaaimakers verkleind. Uiterlijk in 2029 zijn de regels voor o.a. horeca en evenementen opgenomen in het omgevingsplan.
Luchtkwaliteit	In 2023 het wettelijk verplichte programma
Externe veiligheid	In 2021 voor alle risicobronnen aandachtsgebieden vastgesteld
Straling	In 2022 richtlijnen voor het plaatsen van zendmasten
Energie	In 2030 43 Gigawattuur (GWh) aan 'grootschalig zon op dak' gerealiseerd. In 2030 28 Gigawattuur (GWh) hernieuwbare energie opgewekt door zonnepanelen bij particuliere woningen In 2021 een 'Transitievisie Warmte' uitgaande van de (regionale) ambitie om via isolatie 15 % minder warmte te gebruiken

Daarnaast wordt aanbevolen voor nog minder concreet gestelde ambities concrete(re) doelstellingen te formuleren. Voorbeelden hiervan zijn:

- Vergroten biodiversiteit: benoem doelsoorten en monitor of deze soorten toenemen;
- Stimuleren aanleg groen: monitor de toename van het oppervlak groen in de openbare ruimte en op privé-gronden
- Stimuleren duurzame landbouw: benoem criteria en monitor of het aantal bedrijven dat duurzamer gaat werken toeneemt;
- Een gezondere leefomgeving: benoem criteria en monitor of de gezondheid op deze criteria daadwerkelijk toeneemt
- Duurzame mobiliteit: benoem maatregelen en monitor op wegen of daadwerkelijk sprake is van minder autoverkeer / meer gebruik fiets

9.2.2 Locatieverkenning wonen, werken, infrastructuur

Voor de locatieverkenning is monitoring op dit moment in de plan- en besluitvorming minder van belang. Bij keuze voor en uitwerking van locaties voor wonen, werken of verkeer dient in het kader van het omgevingsplan nog nader en meer gedetailleerd onderzoek naar de effecten op de leefomgeving gedaan te worden. Vervolgens kan aan dat onderzoek een monitoringsvoorstel worden gevoegd.

Gebruikte bronnen

Commissie voor de milieueffectrapportage (2019). Advies reikwijdte en detailniveau MER Omgevingsvisie Etten-Leur.

Gemeente Etten-Leur (2019). Verkenning Omgevingsvisie Etten-Leur.

Gemeente Etten-Leur (2019). Notitie Reikwijdte en Detailniveau MER Omgevingsvisie Etten-Leur.

Gemeente Etten-Leur (2020). Eindverslag inspraak Notitie Reikwijdte en Detailniveau MER Omgevingsvisie Etten-Leur.

Gemeente Etten-Leur (2020). Reactie op advies Commissie m.e.r. reikwijdte en detailniveau MER Omgevingsvisie Etten-Leur.

Gemeente Etten-Leur (2020). 90% versie Omgevingsversie.

Gemeente Etten-Leur (2020). Staat van Leefomgeving Omgevingsvisie Etten-Leur

Afkortingen en begrippen

alternatief	manier waarop de voorgenomen activiteit kan worden gerealiseerd
autonome ontwikkeling	1. Ruimtelijk-planologische ontwikkeling van het plangebied op basis van bestaand en voorgenomen beleid, zonder de voorgenomen activiteit. 2. Ontwikkeling van het plangebied zonder de voorgenomen activiteit
beoordelingskader	geheel van aspecten en criteria, op basis waarvan de effecten van de voorgenomen activiteit op de omgeving worden bepaald
bevoegd gezag	1. De overheidsinstantie die bevoegd is tot het nemen van het besluit op grond waarvoor de m.e.r.-verplichting bestaat 2. de overheid die bevoegd is een besluit te nemen over de voorgenomen activiteit van de initiatiefnemer
Cie m.e.r.	Commissie voor de milieueffectrapportage
Commissie voor de m.e.r.	een landelijke commissie van ca. 180 onafhankelijke milieudeskundigen; zij adviseren het bevoegd gezag over de richtlijnen voor het milieueffectrapport en over de kwaliteit van de informatie in het rapport. Per m.e.r. wordt een werkgroep samengesteld.
ecologische hoofdstructuur (EHS)	Oude naam voor het netwerk van nationale en regionale natuurkerngebie¬den, natuurontwikkelingsge¬bieden en ecologische verbindingszones dat prioriteit krijgt in het natuur- en landschapsbeleid van de Nederlandse (rijks)overheid, zoals vastgelegd in de het Structuurvisie Ruimte en Infrastructuur en verder uitgewerkt in provinciale structuurvisies en verordeningen
ecologische verbindingszone (EVZ)	gebied opgenomen in het Natuur Netwerk Nederland (NNN), dat verbreiding, migratie en uitwisseling van (dier)soorten tussen natuurgebieden mogelijk maakt
effect	verandering ten opzichte van de huidige situatie en autonome ontwikkeling door / na realisering van de voorgenomen activiteit
externe veiligheid	veiligheid voor de mens (individueel of in groepen) in de omgeving van gevaarlijke activiteiten, met name activiteiten waarbij gevaarlijke stoffen kunnen vrijkomen
huidige situatie	momentele toestand van een gebied of aspect

infrastructuur	systeem van voorzieningen en verbindingen als spoorwegen en vaarwegen, hoofdtransportleidingen, waterleidingen e.d.
inspraak	mogelijkheid om informatie te verkrijgen en op basis daarvan een mening, wensen of bezwaren kenbaar te maken, bijvoorbeeld ten aanzien van een activiteit waarover (door de overheid) een besluit zal worden genomen
leefbaarheid	maat voor de kwaliteit van de leefomgeving
m.e.r.	milieueffectrapportage, procedure zoals vastgelegd in de Wet milieubeheer
MER	milieueffectrapport, rapport waarin de milieueffecten van meerdere alternatieven van een voorgenomen activiteit onderzocht, vergeleken en beoordeeld worden
m.e.r.-plichtige activiteit	activiteit met, volgens bijlage C van het Besluit m.e.r. van de Wet milieubeheer en / of de provinciale milieuverordening, naar verwachting dusdanige nadelige milieueffecten dat een m.e.r. procedure moet worden doorlopen voorafgaand aan realisering
m.e.r.-plicht	de verplichting tot het opstellen van een milieueffectrapport voor een bepaald besluit over een bepaalde activiteit
milieu	het geheel van en de relaties tussen water, bodem, lucht, mensen, dieren, planten en goederen (Wet milieubeheer)
milieueffecten	gevolgen van een activiteit voor het fysieke milieu, gezien vanuit het belang van de bescherming van mensen, dieren, planten, goederen, water, bodem, lucht en de relaties daartussen, alsmede de bescherming van esthetische, natuurwetenschappelijke en cultuurhistorische waarden (Wet milieubeheer)
Natuur Netwerk Brabant (NNB)	Brabantse deel van het NNN (zie hieronder)
Natuur Netwerk Nederland (NNN))	Netwerk van nationale en regionale natuurkerngebie¬den, natuurontwikkelingsge¬bieden en ecologische verbindingszones dat prioriteit krijgt in het natuur- en landschapsbeleid van de Nederlandse (rijks)overheid, zoals vastgelegd in de het Structuurvisie Ruimte en Infrastructuur en verder uitgewerkt in provinciale structuurvisies en verordeningen
notitie reikwijdte en detailniveau	startdocument voor de m.e.r.-procedure
Plan-gebied	Het uiteindelijke deel van het zoekgebied waar het voornemen gerealiseerd gaat worden en dat vastgelegd

plan-m.e.r.	Milieubeoordeling gekoppeld aan kaderstellend plan (structuurvisie, globaal bestemmingsplan/inpassingsplan) (procedure)
Plan-MER	Milieueffectrapport behorend bij de plan-m.e.r.-procedure
Plan-situatie	De toekomstige situatie met de voorgenomen activiteit
raadpleging	het aan betrokken bestuurlijke organen vragen naar advies over de reikwijdte en het detailniveau van het plan-m.e.r.
referentiesituatie	huidige situatie en autonome ontwikkeling: toekomstige situatie van een gebied of aspect op basis van ontwikkeling van de huidige situatie onder invloed van bestaand en voorgenomen beleid
studiegebied	gebied, waar als gevolg van de voorgenomen activiteit effecten kunnen optreden (omvang kan per aspect variëren)
variant	kleine variaties binnen een alternatief
voorgenomen activiteit	datgene, wat de initiatiefnemer wil realiseren
Zoekgebied	Het gebied waarbinnen gezocht wordt naar mogelijkheden voor het voornemen

Bijlagen

Bijlage 1 Notitie reikwijdte en detailniveau m.e.r. Omgevingsvisie Etten-Leur
Bijlage 2 Eindverslag inspraak Notitie Reikwijdte en Detailniveau plan-MER Omgevingsvisie
Bijlage 3 Advies Commissie m.e.r. over Reikwijdte en detailniveau m.e.r. Omgevingsvisie Etten-Leur
Bijlage 4 Reactie op advies Commissie m.e.r.
Bijlage 5 Staat van leefomgeving
Bijlage 6 Beoordeling ambities en gebieden
Bijlage 7 Locatieverkenning wonen, werken en infrastructuur
Bijlage 8 Achtergrondinformatie analyse verkeer
Bijlage 9 Achtergrondinformatie analyse geluid

Over Antea Group

Van stad tot land, van water tot lucht; de adviseurs en ingenieurs van Antea Group dragen in Nederland sinds jaar en dag bij aan onze leefomgeving. We ontwerpen bruggen en wegen, realiseren woonwijken en waterwerken. Maar we zijn ook betrokken bij thema's zoals milieu, veiligheid, assetmanagement en energie. Onder de naam Oranjewoud groeiden we uit tot een allround en onafhankelijk partner voor bedrijfsleven en overheden. Als Antea Group zetten we deze expertise ook mondiaal in. Door hoogwaardige kennis te combineren met een pragmatische aanpak maken we oplossingen haalbaar én uitvoerbaar. Doelgericht, met oog voor duurzaamheid. Op deze manier anticiperen we op de vragen van vandaag en de oplossingen van de toekomst. Al meer dan 60 jaar.

Contactgegevens

Beneluxweg 125
4904 SJ OOSTERHOUT
Postbus 40
4900 AA OOSTERHOUT

www.anteagroup.nl

Copyright © 2017
Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, elektronisch of op welke wijze dan ook, zonder schriftelijke toestemming van de auteurs.